SFÂNTUL IOAN GURA DE AUR

Margaritare

Margaritare

Editura: Pelerinul Roman
An: 1994

Cuprins

Cuvânt înainte

din “”Margaritare”"

Încep prin a aduce mulțumită lui Dumnezeu, care m-a învrednicit să am în față această mult dorită carte ajunsă în ziua de azi o raritate; dar pe cât este de rară pe atât este de bună. O adevărată comoară de învățături. Cunoscând deci marea bogăţie ce se ascunde în ea, m-am îndemnat şi eu cu smeritele mele mijloace, dar mai mult cu nădejdea la Bunul Dumnezeu să înmulțesc şi eu după putere cuvântul adevărului, spre folosul tuturor ce îl vor citi.

Căci deşi suntem într-o epocă a maximei dezvoltări ştiinţifico-tehnologice, totuşi pe plan spiritual, duhovnicesc nu am progresat cu nimic. Căci tot aceleaşi patimi şi păcate stăpânesc pe oameni ca şi pe vremea Sf. Ioan celui cu gură "de aur". Şi fiecare din noi poate constata acest lucru, această stare de fapte. Totuşi oare ce s-a schimbat? Doar forma păcatului, fondul în sine rămânând acelaşi. Ca urmare şi astăzi după 16 veacuri aceste cuvinte au rămas valabile. Ne par vii cu o mare putere de înrîurire în sufletele noastre. Ele ne ating le simţim puterea de parcă ni s-ar adresa şi nouă în chip profetic. Mari bărbaţi trăitori ai cuvântului au fost sfinţii. Ei au ştiut să deosebească fondul de formă să pună accentul pe rădăcina păcatului şi nu pe formele lui care nu au număr.

Rădăcina este voinţa pătimaşă iar frunzişul, mulţimea de forme ale păcatului, ca voinţă pătimaşă materializată. Căci desăvârşirea nu-i altceva decât stârpirea acestei rădăcini (voinţa pătimaşă ca potenţă a libertăţii voinţei), îndreptându-ne cu toată libertatea spre Virtutea supremă - Dumnezeu iubire.

Şi pentru că nu toţi avem darul pătrunderii raţiunilor lucrurilor, să ne punem nădejdea în călăuzele pe care ni le-a dat Dumnezeu, şi anume pe Sf. Părinţi, care se fac prezenţi peste veacuri în lume prin cuvânt, şi prin rugăciunea lor neîncetată pentru noi către Dumnezeu.

1. PENTRU A FIILOR CREŞTERE

din “”Margaritare”

Rogu-vă şi vă poftesc, o dragii mei fraţi, multă osârdie şi nevoinţă să faceţi la copiii voştri şi la slugile voastre, să cereţi pururea mântuirea sufletului lor şi să vă aduceţi aminte de fericitul Iov, care făcea jertfe în toate zilele pentru fiii săi, căci se temea să nu greşească cu gândul lor către Dumnezeu. Urmează lui Avraam care a poruncit să păzească strănepoţii lui legile lui Dumnezeu. La fel şi proorocul şi împăratul David, când a vrut să moară, în loc de a lăsa fiului lui moştenire mare, l-a chemat şi i-a poruncit zicându-i: "O fiul meu de vei vrea să trăieşti după legile lui Dumnezeu, nu-ţi va veni nici o răutate niciodată, ci toate lucrurile îţi vor întocmi cum vrei tu şi vei dobândi multă întărire, dar de vei cădea din acest ajutor nimic nu-ţi va folosi împărăţia şi puterea cea multă, pentru că atunci când nu este la tot omul dreptate şi credinţă bună, pierde-se şi averile acelea pe care le are cu nevoie şi cu multă ruşine. Dar când are cineva dreptate şi credinţă bună şi acelea care nu le are le dobândeşte.

Dar se cade să socotească părinţii şi tatăl şi mama nu cum să facă pe fiul lor cu bani şi cu avuţie de galbeni, ci cum să-i poată să-i facă mai avuţi la smerenie şi omenie şi la învăţătură şi la bunătate şi la înţelepciune mai multă decât toate. Să nu le trebuiască multe, ca să nu fie daţi la pofte şi la lucrurile cele lumeşti ale tinereţii, ci să fie plecaţi, să fie învăţaţi, să fie înţelepţi.

Cade-se ca voi părinţii să cercetaţi, adică să vedeţi intrările şi ieşirile lor, umbletele lor cu amănuntul şi cu grijă mare să vedeţi umbletele lor şi cu cine se unesc, pentru că atunci când vă leneviţi de toate acestea nu aveţi nici o intrare de la Dumnezeu. Pentru că atunci când nu avem grija celorlaţi oameni şi nevoinţa, Dumnezeu o să ne pedepsească, pentru că zice Pavel că nimeni să nu caute numai de dânsul ci şi pentru fratele lui creştinul, cu cât mai mult nu ne va pedepsi pe noi de nu vom avea grija fiilor noştri.

Ce, tu omule, faci ce poți ca să-i agonisești fiului tău, un cal bun, sau o casă bună, sau țarină de mult preț şi vie, sau avuție multă şi lucruri multe, dar cum să face că bunătate bună şi suflet curat şi bun şi învățătură bună şi înțelepciune, nu o pui nicidecum în gândul tău, măcar de le şi are şi vor fi multe şi cinstite, când nu este bun pedepsit acela carele are să le chivernisească toate, se pierd şi se strică împreună cu el. Dar de va fi sufletul lui vrednic şi bun, măcar deşi nu le are acestea la casa lui, le va putea agonisi pe toate foarte bine. La fel şi cei mai mulți părinți ca acesta rău pătimesc, că nu vor să bată pe fii lor, nici să-i certe, nici să-i dojenească cu cuvântul, nici să-i mâhnească pe cei care trăiesc prost şi rău în fără de lege. De multe ori am văzut eu pe unii care i-au luat şi la judecată, care au fost prinşi în ruşine şi în greşeli şi le-au tăiat capetele lor nefiind pedepsiți de părinții lor.

Pentru că dacă tu care eşti tată nu cerți copilul tău, nu-l înțelepțeşti, nu-l înveți el unindu-se pe sine cu oamenii răi şi pângăriți şi făcându-se părtaşi la răutăți şi vicleniile oamenilor celor răi; îl aduc la legile cele de obşte, aducându-se la judecată şi-l muncesc şi-l pedepsesc, văzându-l toți şi înaintea tuturor şi împreună cu primejdia şi paguba care se face lui, este şi mai mare ruşine şi părintelui şi fiului şi toți arată pe tată cu degetul după ce moare copilul moarte grea şi zic: Acest tată necercetând pe fiul lui îl hulesc şi de ruşinea lui, părintele acela nu mai poate să meargă la târg nici altundeva, pentru că, cu ce ochi poate să-i vadă pe aceia care-l întâmpină, după acea ruşine şi primejdie a copilului?

Ce răutate poate să fie mai rea decât această nebunie a părintelui aceluia? Nu ți-e ruşine să nu roşeşti când ceartă judecătorul pe fiul tău şi să-l facă mai înțelept şi să aibă îndreptarea judecății? Nu ți-e ruşine, mai bine să te ascunzi în pământ, mai îndrăzneşti să te numeşti părinte, tu care l-ai vândut pe fiul tău şi n-ai făcut ceea ce trebuia să-l înveți, şi să-l cerți şi să-l bați, ci l-ai lăsat de s-a stricat de tot de răutate? Tu de vei vedea pe altcineva om prost care bate pe copilul său îți pare rău şi te mâhneşte şi te scârbeşti şi sari în fața lui, aceluia ce-l bate ca o fiară şi mai rău, şi pe diavolul pe care-l vezi în toate zilele că îl bate pe fiul tău şi-l aduce la draci, tu dormi şi nu-ți pare rău, nici te mâhneşti, nici vrei să-l răpeşti de la fiara cea rea diavolul.

Şi care iubire de oameni vei afla lângă Dumnezeu? Căci cum nu este fără de cale şi rău? Iar când se pedepseşte fiul tău de la diavolul şi-l apucă nevoia, să alergi la toți sfinții să izbăvească pe fiul tău din chinul diavolului. Şi când se află în păcat şi răutate, care păcat este mai rău decât orice chin diavolesc, care vezi că-l bântuieşte în toate zilele, nu pui în minte? Măcar bine de se bântuieşte fiul tău de diavolul să-l arunce jos, nu este nimic nicidecât pentru că nu poate demonul care-l apucă să-l lege la iad nicidecum. Mai mult din aceasta poate să se izbăvească cineva şi să încununeze când poartă patima aceasta cu îngăduință şi cu mulțumită.

Dar cel ce se află înăuntru în păcat cu putință să se izbăvească niciodată, ci i se cuvine şi aici să fie cu totul ocărât şi necinstit şi dacă va merge şi acolo la viața ce va să fie să se muncească în veci.

Şi ce răspuns vei da lui Dumnezeu, tu care te lenevești a certa pe fiul tău?
N-a fost copilul locuitor cu tine, va zice Dumnezeu către tine cel care eşti tată, nu te-am făcut învățător şi stăpân, şi purtător de grijă asupra copilului tău?
Nu ți-am dat toată puterea în mâinile tale?
Nu ți-am poruncit să înveți şi încă să-l prefaci când este tinerel? Deci ce iertare o să ai de vei lăsa

pe copilul tău să crească şi să rămâie neînvăţat şi ce vei zice? Că este copilul tău slab la minte şi nu pricepe cuvântul? Ţi s-a căzut când era încă copilul tău mic să-l înveţi şi să-l obişnuieşti la cele ce se cuvin să cerci mişcările sufletului lui şi să te aibă de frică de mic, când este uşoară lucrarea, atunci se cuvine ca un plugar bun să tai mărăcinii, adică obiceiurile lui cele rele.

Deci care răspuns şi ce cuvinte avem să zicem lui Dumnezeu când copiii noştri hulesc? Dumnezeu nu se milostiveşte nici spre viaţa lor, pentru că cel ce huleşte pe părintele lui sau pe mama lui, zice legea, să se omoare şi Dumnezeu să se batjocorească de copiii noştri? Şi nimic să nu ne pară rău? Eu nu lipsesc zice Dumnezeu, să ucid nici pe fiul tău când te huleşte şi tu măcar nici cu cuvântul nu voieşti să scârbeşti pe fiul tău, care huleşte legile Mele şi le calcă? Şi cum nădăjduieşte să afli vreo iertăciune de la Mine? Deci să nu ne lenevim, să certăm pe fii noştri să facă poruncile lui Dumnezeu, cunoscând că atunci când sânt cu Dumnezeu bine şi în viaţa lor aceasta se vor face cinstiţi şi buni, pentru că acela care este bun şi temător de Dumnezeu, toţi îl cinstesc şi i se pleacă, în ce chip cel rău şi viclean toţi îl urăsc şi fug de ar fi şi foarte bogat. Acei care se lenevesc să certe pe fii lor de când sunt mici, şi să-i facă să sporească deşi ar fi buni la alte fapte ale lor, numai pentru aceasta vor să se muncească de la Dumnezeu. Şi de veţi vrea să o aflaţi aceasta bine şi să o cunoaşteţi, luaţi aminte bine să o pricepeţi.

Era oarecând un preot în vremea cea veche la evrei, mai înainte de a veni Hristos, şi era acel preot om bun şi socotit şi iscusit şi temător de Dumnezeu, numele lui îi era Eli. Acesta avea doi fii ce erau fără de minte şi văzându-i că fac rele nu-i certa şi nu-i ţinea şi nu-i oprea, şi deşi-i oprea însă numai cu cuvântul îi îndemna să se oprească de la rău şi le zicea şi nu-i bătea să-i scoată din acel rău pe care-l făceau. Şi totdeauna le zicea cuvinte ca acestea, nu fiii mei, nu faceţi aşa, nu este auz bun pe care îl aud despre voi. Deşi ajungeau aceste cuvinte ca să-i ţină pe copii în bine, de ar fi fost cu minte bună.

Devreme ce preotul acela n-a arătat şi n-a făcut totul, care se cădea să facă, să-i certe bine, şi l-a făcut pe Dumnezeu vrăjmaş tare şi lui şi fiilor săi. Şi fiindu-i milă şi neândurându-se a certa pe fii săi şi-a pierdut mântuirea şi a sa şi a fiilor lui. Pentru că făcând copii aceia rău şi umblând afară de poruncile lui Dumnezeu, Dumnezeu S-a supărat şi a trimis pe cei străini de neam şi i-a ucis. Şi auzind părintele de moartea fiilor săi, a căzut de acolo de unde era pe spate de întristare şi a murit. Şi aşa certând pe fii săi s-a lipsit de această viaţă şi de ceea ce va să fie, tatăl şi fiii. Deşi Dumnezeu n-a aflat altceva să-l defaime numai greşeala că n-a certat pe fii săi care erau neînţelepţi. Şi deşi păcatul lui era puţin, l-a stricat Dumnezeu cu toată casa lui.

Dar pe cei ce greşesc mai rău, îi va lăsa oare Dumnezeu fără iertare? Pentru că pe om deşi era bătrân cinstit, care era judecător şi învăţător la neamul evreilor care nu lua nimic şi fiind aşa destoinic nimic n-a putut să-l izbăvească să nu se strice şi să nu se muncească cu toată casa lui, nepedepsind pe fiii lui cum se cade; care pedeapsă şi muncă ne va apuca pe noi? Care suntem departe de bunătatea aceluia, şi nu numai că nu voim şi că nu îi pedepsim la vreo bunătatea aceluia ci suntem mai rău decât fiecare barbar către ei, pentru că în ce chip fiecare pentru ale lui păcate şi greşeli nu poate să zică cuvânt şi să fugă de răspuns, să găsească iertăciune în acest fel nici părinţii pentru greşelile copiilor lor nu au a răspunde să nu-i muncească de nu-i vor pedepsi.

De aceea de vor petrece fiii cu obiceiuri bune cu anevoie se vor întoarce când se vor face la vârsta legii. Căci sufletul copiilor este ca pânza de curată şi albă care în orice fel se va vopsi

întâi, aşa va fi până la sfârşit. Chiar dacă ar vrea cineva să o vopsească cu o altă culoare, pururea se arată vopseaua cea dintâi. Aşa şi copiii cei mici când se obişnuiesc la bine cu anevoie se întorc la rău. Pentru aceasta zice şi Sf. Ap. Pavel la I Corinteni V, luând pildă de la Menandru. Strică minţile cele bune vorbele cele rele, adică vorbele cele rele strică minţile cele bune ale tinerilor.

Şi să nu ne mirăm cum se fac uni hoţi, sau desfrânaţi sau lepădător de credinţă creştinească pentru că auzind fiii de mici învăţătura şi pentru că necercetându-i părinţii cu cercetare şi cu învăţătura Domnului, se deprind de mici la rău şi când află puţină pricină îndată întorc calea cea dreaptă.

Pentru aceasta porunceşte Ap. Pavel la Efeseni VI: "Fiilor ascultaţi pe părinţii voştri în Domnul pentru că aceasta este dreptatea. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta care este întîia poruncă cu făgăduinţă, pentru ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ". Înţelepciunea lui Solomon: "Fiul certat înţelept va fi, iar cel ce cruţă varga urăşte pe fiul său, iar cel ce-l iubeşte cu nevoinţă îl ceartă".

Pentru că de-ar fi fost la oameni din fire răutatea, încât să nu poată face cei rău în altfel, fără numai să fie răi şi cei buni să fie buni, cu cuviinţă ar fi avut fiecare cuvânt să răspundă lui Dumnezeu. Dar fiindcă fiecare din voia lui se face bun sau rău, ce răspuns care să aibă socotinţă bună are să zică părintele sau maica aceia care lasă pe copii lor iubiţi să se facă răi şi nenorociţi?

Nu lăsaţi copiilor voştri avuţie trecătoare, de veţi vrea să le lăsaţi bunătate. Dacă muriţi şi le lăsaţi copiilor averea şi pe ei nepedepsiţi şi cu tinereţile împreună şi cu sărăcia care rămâne după voi le lăsaţi şi avere ca să-şi facă voile lor cele rele, aşa îi surpaţi.

Deci să nu gândim cum să-i lăsăm pe copiii noştri bogaţi, ci cum să-i pedepsim şi să-i lăsăm înţelepţi, pentru că de vor avea nădejdea lor la avuţie, n-au grijă să facă alte bunătăţi decât să acopere cu bogăţie faptele lor cele rele. Deci să nu ne apucăm de alt lucru până ce nu vom îndrepta sufletele fiilor noştri. Şi dacă ne vom certa fiii noştri, fiecare va dobândi plata la venirea lui Hristos. De vei creşte pe fiul tău bine şi-l vei pedepsi şi-l vei face temător de Dumnezeu, va veni ca un lanţ calea bună.

Părinţii care nu-şi ceartă copiii sunt mai răi ca tâlharii care ucid numai trupul, iar părinţii ucid şi sufletul şi trupul copiilor.

Prietenul lui David, Husi, după ce Abesalon, fiul lui David s-a răzvrătit dar Dumnezeu îl pedepseşte merge şi strică sfatul lui Abesalon şi a reuşit, căci Dumnezeu nu îngăduie răzvrătirea fiului căci vrea ca fiii să fie supuşi părinţilor, şi de nu se vor supune rău vor muri. Părinţii sunt datori să-şi crească copiii în smerenie credinţă bună ortodoxă şi bunătate. Iar copiii de nu vor asculta de părinţi vor fi vicleni ca şi Abesalon, fiul lui David, căci răul cu cât merge cu atât se face mai rău.

Copilul vostru de sufere de vreo boală şi-l duceţi la doctor faceţi în tot felul să-l izbăviţi de acea boală. Şi când boleşte sufleteşte când păcătuieşte, când curveşte prin trup, când fură, când face răutăţi oprite de Dumnezeu, şi neînvăţătura este boală omului mare, acestea sunt boli care se

vindecă mai greu. Neînvățătura este o boală foarte grea, fără învățătură nu este cu putință să cunoască careva pe Dumnezeu, numai îl cunoaşte cum îl cunosc şi cele fără de cuvânt dobitoace.

Trebuie omul să fie înțelept în ce chip l-a făcut Dumnezeu, pentru că cuvântul fără înțelepciune se aseamănă cu o piatră de mult preț în tină. De vei zice că fără de înțelepciune poate să petreacă cineva, nu spui adevărul, căci precum o corabie fără de cârmă şi fără de corăbier nu poate să treacă marea, aşa şi omul neînțelept. Corabia este fără de cârmă şi fără de corăbier în viața aceasta şi nu ştie ce va face. Pentru aceea zicea un înțelept, cel neispitit de carte văzând nu vede, adică neînvățatul deşi vede este orb, căci întreabă-l pe omul neînțelept de este sufletul lui muritor sau nemuritor de se mişcă sau nu, de stă cerul sau se mută, de este Dumnezeu în trei ființe (ipostase), ce este liturghia, preotul şi dacă nu ştie acestea este orb. Căci sufletul şi munca sunt care văd şi când mintea nu pricepe, orb este de tot. Cei ce se cunosc pe sine cunosc pe Dumnezeu, copiii trebuie să se cunoască ei pe ei înşişi. Deci pedepsiți pe copiii voştri împreună cu voi, pentru ca să vă mântuiți şi pe voi şi pe copiii voştri şi să dobândiți împărăția cerurilor întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este slava în vecii vecilor. Amin

2. PENTRU FRUMUSEȚEA FEMEILOR

din “”Margaritare”

Cel ce vrea să ia femeie după lege, trebuie întîi să citească pravilele, pe care le-a scris Pavel Apostolul pentru care să afle ce i se cade să facă. Căci când se va întâmpla ca femeia ce o va lua să fie rea, ocărâtoare şi bețivă şi de fără minte şi alte răutăți să aibă şi numai o răutate din acestea de va avea, mai vârtos prea desfrânată să fie, trebuieşte să o despuiați şi să iei alta, că vei avea multă cheltuilă şi nevoi, drept aceia în tot chipul fă să iei femeie bună, smerită şi înțeleaptă şi ascultătoare că de vei vrea că să cumperi casă bună sau robi, mai mult cauți la cei care îi vind şi cercetezi pe cei ce i-a avut mai înainte şi apoi cauți de sănătatea robilor şi de bărbăția şi de voia sufletului lor.

Cade-se mai mult să faci cercetare pentru femeie, că de vei lua casă rea poți să o dai înapoi. Şi iar de va lua cineva femeie săracă, este puțină răutate, iar de va lua bogată este mare şi îndoită răutate, că una face stricăciune vieții, iar alta aduce pe bărbat la supunere şi nevoință.

Şi alții care păzesc curvele nu numai în cealaltă lume se muncesc, ci şi aici cu rea răutate au pierit. Multe meşteşuguri diavoleşti au răbdatat de la femeile cele rele, că acelea, multora le-au făcut farmece, şi pe ibovnicii lor pe unii i-au înebunit, pe alții i-au omorât.

Şi tu omule de nu te temi de Dumnezeu, nici de munca dracilor, măcar de farmecele diavolilor teme-te. Căci când te vei vedea pe tine că te-au făcut pustiu de ajutorul lui Dumnezeu, pentru desfrânări, şi despuindu-te (lipsindu-te) de ajutorul şi de darul cel de sus, atunci cu multă netemere te ia desfrânata, şi cheamă pe draci să-ți scrie baiere şi te lipseşte de mântuirea ta, şi te face de râs şi de batjocoră în toată cetatea.

De vrei să ai puțină mângîiere la sufletul tău nu merge la zbor şi la jocuri, ci mergi la râuri şi la bălți, la grădini şi la livezi şi la pometuri de ascultă pe greierii care cântă toată ziua. Treci la bisericile Sf. Mucenici care dau sănătatea sufletului şi a trupului şi nu la alte stricăciuni. Ai robi,

ai femeie, ai copii? Ce este împotriva bucuriei şi veseliei acesteia? Ai casă, ai gloată, ai prieteni, acestea sunt veselitoare şi câştigul mântuitor şi fericit.

Ce este altceva mai dulce şi mai fericit în toată lumea ca prietenii buni şi iubiți? Şi ce este iarăşi ca însoțitoarea tihnită şi înțeleaptă şi ascultătoare?

De când vezi femeie frumoasă şi adaugi pofta ta mai mult decât a ei, socoteşte că pământ este şi cenuşă, şi se va potoli tulburarea poftei, sau pune în gândul tău cum va schimba frumusețea ei bătrânețile sau boala şi vei vedea cum i se adâncesc ochii, cum i se zbârcesc fețele obrazului şi toată se strică floarea aceea a frumuseții şi a tinereții.

Lut lauzi şi cenuşă şi țărână, care nu este altceva fără numai mormânt văruit, frumusețea trupului. Şi de ai vedea cele dinlăuntru trupului este plin de necurății şi de putoare multă. Şi de multe ori şi înfățişarea frumoasă murind şi după o zi s-a aflat groapa ei plină de viermi şi împuțiciune multă.

Vezi omule ce frumusețe râvneşti şi săruți? Drept aceea a oprit Hristos să nu râvneşti la frumusețea cuiva şi zice, cel ce caută la femeie pentru a pofti pe ea, iată a preacurvit, cu ea. Pentru aceasta când vei vedea fața vreuneia şi vei păți vreo stricăciune sufletească, nicidecum a doua oară să nu o mai vezi şi te vei izbăvi.

Căci şi cei ce sunt bolnavi de idropică şi de splină au fețele lor luminoase iar când cunoşti idropica în pântecele lor îi urăşti. Aşa şi frumusețea străină să o urâm şi pe femeia rea. Căci se zice pentru oarecare grec filosof că avea o femeie rea şi îi ziceau toți, pentru ce motiv ții femeia limbută şi n-o alungi. Şi el le zice că vrea să aibă în casa lui luptă şi pedeapsă ca să fie mai blând față de alții, pentru aceea rabd ocara şi pedeapsa. Auziți dragoste dumnezeiască a unei perechi cinstite de bărbat cu femeie pe care a arătat-o în aceste chinuri.

Căci după ce s-a sălăşluit Avraam la locul numit al Gherarei şi când l-au întrebat oamenii cetății aceleia pentru femeia sa Sara, temându-se zice: îmi este soră. Atunci a trimis Abimelec împăratul şi a luat-o pe Sara, căci era foarte frumoasă. Atunci dreptul Avraam a răbdat îndoită ispită, şi străinătatea şi luarea femeii lui. Iar Dumnezeu a trimis înger în noaptea aceea la Abimelec şi-i zice lui: “Iată vei muri pentru femeia omului acestuia străin pe care ai luat-o”.

Iar împăratul zice către el: mi-a zis că îi este lui soră, iar eu nu mi-am întins mâna mea la dânsa şi mă iartă că neştiind am făcut aceasta din cei aleşi prieteni ai mei şi dă-i femeia lui, că prooroc este şi se roagă pentru tine ca să trăieşti mulți ani, iar de nu-i vei da femeia lui vei muri şi toți ai tăi, că acesta temându-se de moarte zise că nu-i este femeie, şi să-l dăruieşti prieteneşte că se roagă pentru tine. Sculându-se din somn Abimelec înfricoşat îndată aduse pe Avraam cu multă cinste şi i-a zis lui: “ cum ai făcut tu aşa omule şi ai adus moartea la noi, care nu ți-am grăit nimic.

Iar Avraam îi zise împăratului că temându-se de moarte a zis că, mi-i soră din tatăl meu şi nu din mamă şi am luat-o pe ea femeie şi soră. Atunci împăratul temându-se de acel drept şi de blândețea lui ia dat bani şi oi şi boi şi slugi şi pe Sara femeia lui, i-a dat voie să locuiească în orice loc va vrea, de vreme ce a aflat că pentru rugăciunile aceluia i s-a dat viața lui. Şi avea pe

străinul cel necunoscut ca pe un mare binefăcător. Acestea toate s-au rânduit de la Dumnezeu cele mâhnite spre bucurie.

Şi când era la adânci bătrâneţe Avraam s-a sfătuit să-i ia femeie lui Isaac din neamul cananeilor şi cheamă pe ispravnicul slujitor cel mai bun şi credincios şi-i zice lui: să mergi la mijlocul râurilor la moşia mea şi să-i iei femeie fiului meu celui iubit Isaac.

Vezi iubite că în vremea cea veche, nu căuta avuţii, bani, robi, vii şi grădini! Nu căuta podoaba cea din afară ci frumuseţea sufletului şi binecuvântarea patriarhului. Si luand robul cămilele şi darurile s-a dus în Mesopotamia Siriei şi la ţara lui Nahor care îi era frate lui Avraam şi a stat afară din sat, aproape de fântâna satului şi începu a se ruga zicând aşa: "Doamne Dumnezeu stăpânului meu Avraam bine îndreptează-mă pe mine astăzi, şi fă voia domnului meu Avraam; şi iată veni Rebeca să ia apă; şi îndată fata cu toată bucuria ia dat de băut. Şi i-a zis ei adapă şi cămilele lui, şi se miră de mintea cea iubitoare de străini. Atunci dacă a priceput el mintea cea curată a fetişoarei, începu să o întrebe a cui fată este şi de va avea tatăl ei loc larg să rămână la ei, şi ea a zis: avem loc bun să rămîi.

De acum se arată cum va să fie nora acelui iubitor de străin Avraam. Ea zise că este fata lui Nahor, frate cu Avraam. Apoi a întrebat-o dacă va fi şi hrană pentru cămile, şi ea zise că şi loc este şi bucate multe numai veniţi. Văzuta-i smerire şi lărgire şi iubire de stăini? Câtă bogăţie este aceasta, câtă comoară. Aceasta este zestrea cea mare, aceasta este visteria ce nu se sfârşeşte niciodată.

Aceasta a zis sluga şi minunându-se de cea mare şi nemăsurată iubire de străini, se bucură foarte de mintea cea mai milostivă a fetişoarei; mulţumi Domnului şi zise binecuvântat este Dumnezeul stăpânului meu Avraam. Şi începu şi el a spune fetei cine este, că fratele moşului său este acela. Fata auzind aleargă şi spune părinţilor cuvintele străinului acela şi aleargă Laban şi-i zise: De vreme ce eşti slugă omului nostru odihneşte-te la casa mea că am gătit loc ţie să te odihnesc. Apoi du-se pe Rebeca de soţie lui Isaac iar Dumnezeu îi binecuvântă pe amândoi şi merse Isaac cu Rebeca la tatăl lui şi în ziua aceea au făcut multă milostenie.

Aşa se cade să facă şi ceilalţi oameni mireni, mai vârtos creştinii şi nu distracţii şi jocuri diavoleşti, ci să facă milostenie la săraci. Şi atunci va veni harul lui Hristos şi va binecuvânta pe tinerii aceia şi în curând vor lua roada milosteniei şi cum că aceasta este adevărat aflâ de la fata cea din Iappe, Tavita. Pentru că şi aceasta moartă stând, au stat aproape săracii aceia ce se hrăneau de la ea, şi plângând cu lacrimi amare au înviat-o şi i-au dăruit viaţa în Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava împreună cu Părintele şi cu Sf. Duh acum în pururea şi în vecii vecilor. Amin.

3. DIN PREDICA DE SFÎNTUL PETRU ŞI DIN ZIUA SF. ILIE

din “”Margaritare”

3. SĂ NU NECINSTEASCĂ NIMENI BISERICA LUI HRISTOS ŞI SFINTELE TAINE

DIN PREDICA DE SFÎNTUL PETRU ŞI DIN ZIUA SF. ILIE

Astăzi puţini fraţi au venit la biserica noastră. Oare care să fie pricina de s-au oprit şi noi săvârşim, pomenirea mucenicilor şi nimeni n-a venit către noi? De nu cumva depărtarea căii i-a pus pe dânşii în atâta lenevire şi pregetare? Dar nici aceasta nu i-a oprit să vină, ci pentru că n-au dragoste călduroasă către Dumnezeu şi către ai Lui sfinţi. Şi că în ce chip pe cel ce este sârguitor şi treaz în voinţă, nici un lucru nu poate să-l oprească, aşa şi pe cel leneş şi şovăitor toate pot să-l oprească.

Mucenicii şi-au vărsat sângele pentru adevăr, şi care este adevărul? Hristos; şi tu puţină cale n-ai putut să nu o socoţi? Acelora li s-au tăiat capetele pentru Hristos. Hristos pentru tine a murit şi pentru Dânsul şovăieşti? Este pomenirea mucenicilor şi tu te lenevești şi pregeţi? Ţi se cădea să vii să vezi pe diavolul biruit şi pe mucenic biruind şi pe Dumnezeu slăvindu-l şi Biserica încununată.

Dar ce zice cel fără de minte? Păcătos sânt şi nu pot să vin la biserică. Şi de vreme ce eşti păcătos vino la Biserică să te facă drept. Cine şi care dintre oameni este fără de păcat? Sau nu ştii că şi tocmai aceştia ai bisericii care slujesc sfântului jertfelnic sunt încărcaţi cu păcate, şi de vreme ce şi ei carne purtând şi fiind uniţi cu trup de lut şi noi înşine cei ce şedem pe scaun arhieresc şi vă învăţăm pe voi, suntem împletiţi cu păcate dar nu ne deznădăjduim de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, nici nu arătăm neomenie, că pentru aceea şi pe cei ce sunt preoţi a sluji patimilor i-a făcut, ca din cele ce păţesc ei, să dea iertăciune celorlaţi.

Câtă necunoştinţă şi muncă, că de este cineva să cânte sau să joace, sau să facă alte jocuri şi ne-ar chema, noi toţi alergăm foarte grabnic ca şi când am avea aripi şi pe cel ce ne-ar chema îl avem ca pe un mare dăruitor, şi toată ziua ne-o trecem numai a auzi şi a privi la acela. Iar la Dumnezeu învăţându-ne prin prooroci şi prin psalmi căscăm şi dormităm, şi la inimă avem vifor iar la cap întunecare iar la alergările de cai când mergem să privim unde nu e nici un acoperământ de perete de s-ar întâmpla să-i lovească cu vreo vijelie în obraz ei îngăduiesc ca nişte îndrăciţi şi rabdă uneori gerul, alteori zăduful după cum este vremea şi depărtarea căii nu-i osteneşte şi nu-i oboseşte şi nu-i opreşte nici o nevoie, iar la biserică când vrem să mergem toate ni se face sminteală şi ploaia şi calea.

Iar când ne-ar întreba cineva cine este tatăl proorocului Isaia sau Avdie sau al altui prooroc sau din apostoli nicidecum nu ştie să răspundă. Iar pentru carele cailor care merg la alergări, răspund cu multă socoteală despre armele ştiutorilor, avocaţilor şi retorilor. Şi cine se laudă şi să le îngăduiască aceasta spune-mi? De multe ori v-am învăţat şi v-am arătat să nu mergeţi la zboruri şi la alergările cailor şi nu mi-aţi ascultat cuvântul.

Nu-ţi fie ruşine, vino iarăşi de auzi. Dar vei zice: am auzit şi n-am păzit, acum cum voi putea să vin să aud. Ţi-e ruşine. Dar încă ai cuvântul meu în inima ta mustrându-te înrădăcinat, zici că nefiind eu de faţă tot ţi-e ruşine şi te roşeşti. Drept aceea nimeni mustrându-te, tot ai frică şi legătura, că învăţătura mea te curăţeşte, n-ai păzit?

Adevărat atunci eşti dator să vii şi să păzeşti iar şi să auzi. Şi de vei pune iarbă şi nu te va curăţi, a doua zi iarăşi nu o vei pune? O, omule, un tăietor de lemne vrea să taie un copac mare, şi de va

da cu securea odată şi nu va cădea copacul, oare nu va da iar, şi a patra şi a cincea oară sau şi a zecea oară. Aşa fă şi tu. Acestea vă zic, nu să vă fac mai leneşi şi mai şovăitori, ci ca să fac mai nevoitori.

O, omule intrat-ai în biserică, învrednicindu-te-ai de vorba scripturii şi mai vârtos a lui Hristos, păzeşte-te să nu iei mai înainte de opustul (încheierea) preotului, pentru că, ca şi un slujitor fugar te vei judeca de către Dumnezeu. Toată ziua petreci în locurile cele trupeşti şi două la cele duhovniceşti nu poţi îngădui? La jocuri mergi şi până nu se strică nu ieşi, şi la biserică vii şi mai îninte de terminarea Sf. Liturghii ieşi.

Fie-ți frică de cela ce zice, cel care necinsteşte Sf. Taine se va socoti şi necinstit de către Hristos. A sta înaintea unui împărat nici să zâmbeşti sau a râde nu cutezi, iar înaintea Domnului Hristos şi Împăratului tuturor stând şi nu stai cu frică şi cu cutremur, ci vorbeşti şi râzi fără de tocmeală în casa lui Dumnezeu. Cu aceasta Îl îndemni pe Dânsul de te urgiseşte şi nu iei iertare păcatelor tale. Pentru că Dumnezeu nu atâta pe cei păcătoşi îi urăşte, ca pe cei ce nu se opresc de la păcat. De la unii ca aceştea îşi întoarce Dumnezeu faţa şi se îndepărtează.

Ce faci omule? Stai în biserică şi la frumuseţe străină priveşti şi nu te cutremuri şi nu te înspăimântezi a batjocori în acest fel pe Dumnezeu şi cu mai necinste decât un târg? Că la târg ţi-e ruşine să te arăţi că priveşti la frumuseţea cuiva. Iar în casa lui Dumnezeu unde te învaţă şi mai vârtos te spăimântează pentru păcatele şi nelegiuirile tale şi mai mult auzind atunci ca să nu le faci; şi tu faci inima ta prăvălia diavolului şi cu ochii tăi faci lucrurile diavoleşti. Mai bine ar fi fost ca ochii aceştia să fie orbi decât să privească fără de ruşine şi fără de lege. Socoteşte, omule, cu gândul tău lângă cine stai aproape, când te apropii la Sfânta şi înfricoşata Liturghie oare cu cine vrei să te rogi împreună cu Heruvimii, cu Serafimii şi cu celelalte puteri, cu îngerii şi cu arhanghelii, socoteşte pe care îi ai împreună în horă şi împreună cântăreţi şi aceasta îţi ajunge întru priveghere şi întru pricepere. Când îţi vei aduce aminte că porţi trup de pământ şi eşti de-a valma împreună cu sfinţii îngeri, cu toate cereştile puteri cele fără de trupuri şi te-ai învrednicit împreună cu aceia să cânţi şi să lauzi pe Stăpânul Hristos şi Dumnezeul tuturor.

Pentru aceea nu fii ca un slăbănog, ci fii gata cu poftă la cântarea Sf. Liturghii.

Nu avea gând lumesc la vremea aceea ci către ceruri pune tot gândul tău ca şi cum ai sta lângă scaunul slavei şi ca şi cum ai zbura împreună cu serafimii, şi aşa lui Dumnezeu lauda cea sfântă adu-o, că pentru aceasta dăm învăţătura să stai bine la vremea Sf. Liturghii ca să ridicăm gândurile cele ce zac jos, că la vremea Sf. Slujbe, fraţilor, nu numai oamenii strigă acea înfricoşată strigare ci şi dumnezeieştii îngeri cad la Domnul Hristos şi arhanghelii se roagă având împreună vreme de Sf. Taine.

Că precum oamenii ţin şi mişcă ramurile de măslin înaintea împăraţilor şi prin odrasla măslinului îi aduc aminte să facă milă şi iubire de oameni faţă de poporul lui, aşa şi sfinţii îngeri la jertfa Sf. Liturgii în loc de stâlpările măslinului, acel preasfânt şi dumnezeiesc Trup îl arată către Domnul nostru Iisus Hristos, şi se roagă pentru firea omenească zicând către Mântuitorul Hristos nu numai pentru neamul omenesc ne rugăm şi ne umilim Ţie iubitorule de oameni şi iubitorule de bunătăţi, Stăpâne pe care Însuţi nu i-ai lăsat, ci mult iubindu-i până la atâta ai primit cât şi pe Sf.

Tău Suflet l-ai dat pentru ei, pentru aceştia şi noi vărsăm rugăciunile pentru care Tu Însuți Ți-ai vărsat preascumpul Tău Sânge.

Pentru aceştia ne rugăm pentru care Ți-ai jertfit cinstitul Tău Trup şi Te-ai junghiat de evreii cei fără de lege. Pentru aceea se cade ca fiecare să chibzuiască cu gândul său, care are greşeală şi păcătuire a îmblânzit-o şi care bunătate a câştigat-o din îndreptare; care păcat a lăsat, sau la ce măsură de bunătate a ajuns şi de s-a făcut mai bun de cum era? Şi de va afla şi va cunoaşte că s-a făcut pe sine mai bun de cum era, să se păzească cu postirea lui bine. Iar de s-a făcut leneş la celelalte bunătăți şi are numai postirea singură s-o arate, iar de celelalte bunătăți nici una nu a făcut afară să rămâie. Iar după ce toate păcatele şi le va curăți cum se cuvine atunci să vină înăuntru şi să se împărtăşească cu Sf. Taine ale lui Hristos.

Căci cel ce nu posteşte se cuvine să aibă şi iertare din cauza bătrâneților, alții de boala trupului, alții din altă întâmplare. Iar cel ce nu greşeşte de mântuirea păcatelor lui nu poate fi să nu dea seamă. Pentru că de va cerceta Dumnezeu greşalele, vorbele care se fac pe la biserici, lenevirile, pregătirile de pe la slujbe, atunci ce vom face cum îi vom răspunde? Să ştii că Dumnezeu Însuşi grăind prin prooroci către noi toți, iar noi grăim multe şi lungi cuvinte unul către altul, care nu ne sunt de folos ci numai bârfim în zadar; de va lăsa toate celelalte şi numai pe acestea să cerce şi să facă judecată la noi, care nădejde de mântuire ne va fi nouă? Niciuna. Să nu te înşele gândul că este puțin păcatul acesta, ci de vei vrea să cunoşti mărimea păcatului acestuia şi necinste ce I-o faci lui Dumnezeu, să urcăm la oamenii aceştia pământeşti şi atunci vei cunoaşte măreția lucrului.

Cutează tu la un boier mare sau şi la un prieten când vorbeşte înțelepciune cu tine şi tu să laşi vorba lui, şi să te întorci să vorbeşti cu sluga ta, şi atunci vei cunoaşte câtă necinste Ii faci tu lui Dumnezeu prin aceasta. Pentru că de i-ar face cineva această necinste la un domn mare la multă pedeapsă l-ar aduce pentru batjocorirea aceia, sau şi capul i l-ar tăia. Iar Dumnezeu cu atâtea şi atâtea necinstindu-se nu numai de unul sau de doi şi trei oameni ci de mulți, putem zice de noi toți şi Dumnezeu rabdă şi amână mânia, şi când vreți să potoliți mânia unui împărat pământesc alergați toți cu copii cu femei şi din urgia împărătească răpiți pe vinovat.

Iar pe cerescul Împărat nu voim să-l facem blând şi iertător şi să răpim din urgia lui nu unul sau doi sau trei sau o sută, ci pe toți păcătoşii lumii.

Şedeți afară şi nu alergați cu toții la biserică ca văzând Dumnezeu unirea voastră pe aceia să-i lase din munca iadului şi nouă să ne ierte păcatele. Pentru că ce este mai puternic decât biserica lui.? Şi nu-mi zice pereți şi arme, că toate acestea îndelungarea vremii le învecheşte şi le strică iar biserica niciodată nu se învecheşte, nici se îmbătrâneşte. Bisericii nici vrăjmaşii noştri nu-i pot strica, adică diavolii. Acestea nu le zicem de laudă, de vreme ce faptele singure mărturisesc.

Câți împărați şi tirani s-au bătut cu Biserica lui Hristos? Şi câți s-au bătut cu dânsa toți au pierit iar ea s-a suit mai sus decât cerurile. Atâta înălțime şi mărire are Biserica lui Hristos, cât bătându-se de alții pururea birueşte, viclenindu-se se adauge, batjocorită fiind mai luminată se arată. Cunoscut-a-ți dar în ziua aceia câte s-au pornit asupra noastră, arme mânie de ostaşi şi foc mai mare şi noi pe la curțile împărăteşti mergem şi ne-am făcut de toată minunea în toată lumea. Iar pentru darul lui Dumnezeu nici una din acelea nu ne-au îngrozit, pentru ce?

Că nici una din răutățile aceestea nu sunt amare, pentru că este rău în lume? Nimic, vei zice moarte, dar moartea nu este rău, căci curând mergem la adăpostirea cea fără de iarnă, dar ce? Răpirea avuției? Gol am venit gol mă voi duce; dar ce? Scoaterea din pământul lui? Al lui Dumnezeu este pământul şi plinirea lui. Dar ce este rău; necazul? Bucurați-vă şi vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri, când vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră. Pentru că deşi mă duceam nu era batjocorirea aceia. Pentru că o batjocorire este numai păcatul, că de se va batjocori toată lumea tu pe tine nu te batjocori şi nu vei fi batjocorit niciodată. Vânzare a gândului este cauza, pentru că de nu vei vinde cu gândul pe altul, nici altul nu va putea să te vândă pe tine. Mergeam şi vedeam lucrurile şi mai vârtos cuvintele mele cele date, lucruri făcute în târg şi m-am mirat şi am vrut să vă zic unde se folosesc şi unde se află.

Cei ce nu cinstesc Sf. Liturghie şi vorbesc griji lumeşti şi sunt lipsiți de darul lui Dumnezeu. Pentru că spunem, care slugă va face slujba casei lui mai înainte de a face slujba casei domnului său, aceasta este cu neputință. Cum dar este cu neputință de vreme ce oamenilor nu putem a nu le zice şi a nu-i chema domni, şi ne plecăm şi ne cucerim în fața lor, de am putea să vedem sufletele acelor oameni care nu-L cinstesc pe Iisus Hristos făcătorul şi ziditorul nostru că este barbar şi neruşinat. Că precum la băi câte trupuri nu intră să se curățească sunt pline de întinăciune şi de grozăvie multă aşa şi sufletul care nu aude învățătura duhovnicească a lui Dumnezeu este prin necurăție şi de împuțiciunea păcatelor şi ați vedea de câte rane şi spini sunt pline sufletele acelora.

Căci precum pământul ce nu se ară se înțeleneşte şi se umple de mărăcini aşa şi sufletul care nu aude cuvântul lui Dumnezeu şi învățătura duhovnicească răsare tot mărăcini şi ciulini, adică se naşte tot felul de păcat în inima noastră. Că de vreme ce noi în toate zilele auzim citania Scripturilor, a proorocilor şi a apostolilor şi de-a pururea cântăm dumnezeieştile canoane şi abia cu mare nevoie fugim de patimile noastre, abia potolim mânia. Abia gonim urgia, pizma şi pofta cea rea, abia contenind fiarele cele fără ruşine, adică gândurile cele rele ale diavolilor, dar cei ce niciodată n-au dobândit această vindecare a învățăturii, care nădejde a mântuirii vom avea? Căci precum cel ce iese de la adăpostire pretutindeni rătăceşte, la fel şi cel ce pierde lumina lui în multe locuri se împiedică şi cade. Aşa şi cela ce cade în uitarea temerii de Dumnezeu, gânduri şi înstrăinări are pururea.

Căci când Dumnezeu este cu noi în ajutor, toate cele ce sunt de întristare departe le goneşte. În acest fel iarăşi depărtându-se de noi pentru păcatele noastre, nu-şi aduce aminte de noi deloc şi atunci trupul şi inima se rupe şi se străinează şi cei ce sunt întristătorii diavolii şi oamenii se adaogă, încât de la toți au bântuială, pentru ca să se facă mai cu grijă cei leneşi şi să se poată întoarce din căderea ce-au căzut. Pentru că zice dumnezeiasca Scriptură, pedepsi-te-va neascultarea ta şi răutatea ta te va mustra, în aşa fel încât depărtarea lui Dumnezeu este o grijă la păcătos. Căci cunoaşte Dumnezeu mai înainte şi se îngrijeşte pentru om; îl lasă puțin ca să se smerească şi atunci alungându-se lenevia se fac mai nevoitori şi cei leneşi.

Socotesc că mulți vor fi care ne-au lăsat de multă vreme şi s-au dus la zboruri şi la jocurile nelegiuirii şi astăzi au venit şi aş vrea să-i văd mai des ca să-i alung de la uşa bisericii, nu ca să fie afară pururea, ci ca să se îndrepteze şi iarăşi să vie. Dar de vreme ce şi părinții pe feciorii lor când greşesc îi scot afară din casă şi nu le dau nici pâine să mănânce nu ca să-i înstrăineze de tot, ci ca să-i înțelepțească şi ca să se facă mai buni şi atunci cu cinstea şi slava cea părintească să vie

la moştenire; în acest fel fac şi păstorii cu oile cele râioase, le despart pe oile cele sănătoase ca să se tămăduiască de boală şi apoi fără de sminteală să vie la oile cele sănătoase ca să nu se umple toată turma de boala acelora.

Drept aceea şi noi vrând să-i ştim pe aceia măcar că nu-i vom vedea cu ochii, iar cuvântul nostru îi va cunoaşte şi gândul lor îi va mustra, adică ce zic. Numai acela este la biserică care petrece în mod vrednic cu cuvântul şi gândul. Acelaşi care are viața lui stricată şi este cu mulți unit, deşi este trupul lui aici şi gândul lui afară, folos nu are. Pentru că cei ce sunt canonisiți după dumnezeieştile pravile şi rămânând afară adevărat au nădejdi bune că de vor îndrepta păcatele lor pot iarăşi să intre cu gândul curat. Iar cei ce s-au pângărit pe sine şi li s-a poruncit să nu intre mai înainte la uşile Sf. Altar, până ce nu se vor curăți de întinăciunea care li s-a făcut prin păcate, pe urmă se fac obraznici şi fără ruşine şi fac lovitura rănii mai grea, cu atât de rău a păcatului cât este de mare neruşinarea după păcat.

Mulți oameni se împărtăşesc cu Sf. Taine ale lui Hristos într-un an odată, alți de mai multe ori într-un an; oare pe care din aceştea îi vom lăuda sau îi vom ferici? Pe cei ce se împtăşesc de multe ori sau pe cei ce de puține ori? Eu zic că nici pe cei ce se împărtăşesc din an în an şi nici pe cei ce se împărtăşesc de mai multe ori, nici de puține ori, numai pe cei ce se împărtăşesc cu gând curat şi cu inimă curată, pe cei ce au viață nehulită, pe cei ce sunt nepomenitori de rele şi nu pizmuitori şi care poftesc pacea. Unii ca aceştia la toate praznicile Domneşti să se împărtăşească. Iar cei ce sunt necunoscători şi necurați de tot felul de păcate, niciodată în an să nu fie vrednici a se împărtăşi. Că mulți bolnavi şi slabi mor împărtăşindu-se cu nevrednicie şi merg la iad.

O, omule mâncata-i din masa cea duhovnicească şi Cinei cele împărăteşti te-ai învrednicit şi iarăşi te dedai la păcat? Trupul tău ungi cu mir şi iar îl umpli de putoare şi de scârnăvie. Tot anul te împărtăşeşti şi te curăţeşti şi o săptămână n-ai trecut şi iar faci cele mai dinainte ale tale fărădelegi? I-a spune-mi de te vei însănătoşi în patruzeci de zile fiind bolnav de multă vreme şi te vei da pe sine iar la boala aceea, n-ai pierdut osteneala cea mai dinainte? De vreme ce cele fireşti le schimbi cu mult mai vârtos cele din voință, şi de îți va mirosi gura nici cele obişnuite bucate nu le poți mânca, dar cum îndrăzneşti a te împărtăşi având în suflet atâta putoare de păcate? Şi ce iertare vei avea? Nici una.

Pentru că zice dumnezeiescul Apostol cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie vinovat este Trupului şi Sîngelui Domnului nostru Iisus Hristos, adică câtă muncă vor lua evreii ce au răstignit pe Iisus Hristos, atâta va lua şi acela. Că precum acei ucigaşi sunt vinovați sângelui aşa şi cei ce nevrednici se împărtăşesc cu Trupul şi Sângele lui Hristos. Ca şi cum cineva ar sparge sau ar întina haina împăratului batjocoreşte aşa şi la Sf. Taine este ca şi cum ar omorî trupul Domnului nostru Iisus Hristos, cei ce-l primesc cu suflet şi cu gând necurat încât atâta sunt de multe cele ale nelegiuirii pe cât sunt cele ale batjocurei. Acest cuvânt pe multe inimii le arde, acesta pe mulți i-a clătit şi i-a tulburat. Muşcat-am cunoştința celor ce aud, iar mai vârtos şi a mea celui ce grăiesc mai mult decât a vostră a celor ce auziți.

Căci când este învățătură împreunate sunt şi pedepsele, aşa şi rătăcirile sunt împreună şi acest lucru este al iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Drept aceia trebuie şi cel ce zice şi cel ce aude să se supuie acestor pravile şi să aibă această fire. La fel şi fiecare greşit este călcător poruncilor lui Dumnezeu. Pentru ca să facă cu măsură canonul şi certarea, pentru că trebuie să fie duhovnicul

crezător la păcătoşi aducând-şi aminte de boala şi slăbiciunea lui, ca să nu-i canonisească greu. Pentru aceea de vei vedea pe cineva curvind şi va vrea să se împărtăşească aşa nevrednic spune preotului în taină că cutare om este nevrednic şi vrea să se împărtăşească; şi opreşte pe necuratul. Iar de vei acoperi eşti părtaş la păcatul acela, pentru că n-a zis proorocul că ai curvit, ci că cu curvarul împreună partea ta ai pus.

Vai, vai, cât rău este să ascundă cineva păcatele altora, sau şi ale lui de cel mai mare sau şi de duhovnicul lui, pentru că părtaş zice că eşti muncilor şi pedepselor pentru păcatele aceluia şi cu toată dreptatea; că de dulceaţa păcatului neavând parte, iar muncii te faci împreună părtaş şi păcatului aceluia. Pentru ca nu-mi zice cele necurate cuvinte care te duc la ea, adică ce mi-e de păcatul altuia? Măcar de aş putea să le văd pe ale mele, că atunci mai mult voi vrăji de păcatele tale, când tu vei certa ale tale greşeli pentru folosul fratelui tău precum şi Pavel zicea: " Că atunci când vede păcătosul că toți îl urăsc şi se depărtează de dânsul ca un rău mare, atunci ce a făcut nu mai face, iar de va vedea că nu le pare rău de ceea ce a făcut se face şi mai rău, însă ştiu că multă supărare vă pricinuieşte ceea ce zic. După ce veți pleca de aici cine va putea auzi şi îngădui mustrările voastre, zicând, noi iarăşi viind şi rău făcând şi pătimind şi necăjindu-ne, ne alungi părinte de la Împărtăşanie şi de la cina cea Tainică.

Drept aceea v-am zis acestea ca să cunoaşteți că nu vă alung ci mai mult vă adun şi nu vă opresc ci vă chem şi vă trag pe voi la bine, mai vârtos prin mustrări, că frica muncii precum văpaia topeşte ceara aşa se face şi la gândul celor păcătoşi; topeşte şi arde păcatele voastre şi curat face gândul vostru, şi adaugă îndrăznirea şi venirea, precum doctorul cel ce cunoaşte, care dă vreunui bolnav ierburi amare când nu poate mistui bucatele ce mănâncă şi cu acele ierburi amare scoate veninul şi curățeşte stomacul şi îndeamnă pofta cea amorțită spre mâncare şi atunci cu poftă începe la hrană obişnuită. În acest chip este şi învățătura când zice învățătorul cuvinte amare curățeşte cugetele cele rele ale gândului şi ale inimii şi se descarcă de greul păcatelor şi atunci cu multă bucurie primeşte Trupul şi Sângele lui Hristos. Pentru aceea zice Apostolul; "Supuneți-vă şi ascultați de mai marii voştri, pentru ei se ostenesc pentru sufletele voastre", ca şi cum vor da seama, ca tu de vei greşi pentru ale tale păcate şi de te vei nevoi bine nu va fie ție să dai seama pentru altul.

Iar preotul de va griji bine numai de viața lui şi pentru a celorlați frați nu va sta cu nevoință, împreună cu oamenii cei răi va merge în gheena focului. Pentru că de multe ori preotul pentru ale lui greşeli nu se dă la muncă; iar pentru păcatele celor străini se pierde, adică merge în iad. Dar de vreme ce i-am mustrat foarte tare pe cei nevrednici şi primesc Sf. Taine, trebuie să zicem şi pentru voi slujitorii, preoți ai sfintei Biserici. Ca să ni se cuvină nouă ca cu multă grijă şi smerenie şi nevoință să aşteptăm Sf. Daruri. Că de veți cunoaşte pe cineva în răutate trăind şi-l vei ierta pe el a se împărtăşi cu trupul şi Sângele lui Hristos, din mâinile voastre se va cere de la Dumnezeu, chiar de va fi domn sau boier mare sau şi chiar împăratul să fie, nu te teme de va veni nevrednic să se cuminice, opreşte-l că mai multă putere ai tu decât împăratul, preotule. Nu îndemna spre urgie pe Domnul tău Iisus Hristos să-L dai în trup necurat împuțit.

Nu da la unii ca aceia în loc de hrană cuțit şi de va veni acela pentru slăbiciune să se împărtăşească şi fiind nevrednic, opreşte-l nu te teme. Teme-te de Dumnezeu şi nu de oameni şi aşa făcând vei fi cinstit de oameni şi iubit de Dumnezeu. Iar de ți-i frică şi nu îndrăzneşti, adu-l

la mine şi nu voi ierta eu să facă această fărădelege mai bine poftesc să-mi scoată sufletul meu mai înainte de vreme, decât dumnezeiescul Trup şi Sânge să-L dau nevrednicilor.

Mai bine sângele meu să-l vărs mai înainte, decât să dau înfricoşatul Sânge acesta, unde nu se cade şi mai bine să mă lipsesc de viața pentru Dumnezeu sau pentru viața lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine toată slava în veci. Amin.

4. “NU TE TEME CÎND SE ÎMBOGĂȚEŞTE OMUL”

din “”Margaritare””"
4. CUVÎNTUL LUI DAVID
“NU TE TEME CÎND SE ÎMBOGĂȚEŞTE OMUL”

Dulce lucru este la un om plugar, să tragă plugul său ca să curățească țarina sa şi să tragă brazdă şi să dezrădăcineze mărăcinii şi să semene sămânța. Iar cu mult mai dulce este la cela ce-i învățător când aruncă pildele lui spre auzirea care nu este tulburată.

Pentru aceea dar cu multă bucurie încep învățătura, că vedem arătura aceasta, adică auzul vostru curățit. Că măcar că gândul vostru nu-l vedem, iar văzând cu ochii voştri că sunt deschişi şi auzul vostru că-l aveți ridicat ca să ascultați. Aceasta îmi dă semn că şi gândul vostru este aşezat şi gata să asculte pentru că la inima voastră nu pot să intru să văd, ci văzând ochii voştri ridicați în sus, îmi dau glas că nu este la gândul vostru nici o tulburare, ce-mi zice seamănă cu poftă semințele. Că îngăduim şi orice vei semăna pentru nădejdea rodului, pentru că grija lumească am gonit-o din gândul nostru. Drept aceia şi eu văzându-vă cu atâta osârdie încep tot învățături şi pilde mai înalte nădăjduind în rodirea bună a țarinii, adică a gândului vostru. Că Dumnezeiască Scriptură nu numai va fi învățătorul ştiut ci va fi şi cel ce ascultă înțelept.

Pentru aceea eu vă fericesc pe voi şi mă fericesc şi pe mine, pentru că fericit şi cu bun noroc este acela ce zice învățătura la urechile altora, acelor ce-l ascultă şi fericiți sunt aceia la care le este foame şi sete de dreptate. Drept aceia, la voi care ați venit aici la Biserică să auziți cu poftă, aruncăm şi semănăm gânduri sfinte ale Scripturii, că ceilalți acum la griji lumeşti şi la târguri putrezesc iar voi făcâdu-vă mai înalți de pe pământ primiți gândurile cele pricepute. Iar acei ce n-au venit, slujesc pântecelui care le este lor rob şi grijesc pentru trupul lor, iar voi împodobiți sufletul vostru cel stăpân şi roditor de bine şi-l păziți nerobit de patimi.

Unde umbli, o omule, acum? La târg? Dar ce vrei să strângi de acolo? Tină şi lut? Cel mai bine vino la Biserică şi ia de la mine mir. Ce strângi şi aduni? Bani care se pierd? Ce vrei cu iubirea de argint care este un rău silnic? Ce vrei cu volniciile care pier? Ce strângi multe care astăzi sunt şi mâine nu mai sunt? Ce culegi numai florile şi laşi rodul? Ce alergi după umbră şi nu apuci adevărul?

Ce umbli după lucrurile care se pierd şi nu cauți cele ce rămân? Că fiecare este ca iarba şi fiecare mărire a omului este ca floarea ierbii, iar cuvântul lui Dumnezeu pururea nu se pierde.

Ai făcut bani mulți? Şi aceasta ce folos îi este sufletului tău? Te-ai făcut bogat de bani şi sărac de suflet, eşti împodobit cu frunze şi lipsit de rod. Ce folos este spune-mi? Ai luat bani pe care ai să-i laşi aici.

Ai luat nevoință şi domnie de la care se naşte vicleşugul în tine. Vino la Biserică şi dobândeşte cuvinte bune, risipeşte nelegiuirile tale, curăță gândul tău înalță mintea ta, fă-te om şi înger, lasă firea cea trupească, şi ia pana cea uşoară a vieții, mântuieşte-te pe tine de cele văzute şi te atârnă de cele nevăzute.

Suie-te la cer, joacă împreună cu îngerii, stai de față la judecata cea de sus şi prea înaltă, lasă fumul şi umbra şi iarba şi păianjenul că nu ştiu ce nume cuvios voi zice la micşorarea şi simplitatea lucrurilor acestei lumi.

Acestea zic şi nu voi înceta a le zice, vino la Biserică, şi fii om, ca să nu fie numirea ta mincinoasă că te chemi om. Oare cunoscut-ați aceasta care am zis-o?

Zice că este om, pentru ce îi zici să se facă om? Adevărat om este de multe ori cu numele, iar cu socoteala niciodată nu este om.

Că atunci când vezi un om că-şi trăieşte viața lui ca un dobitoc necuvântător, cum să-l numeşti pe acela om şi nu bou?

Când îl vei vedea că răpeşte cum îl vei numi om şi nu lup?

Când îl vei vedea că curveşte cum îi vei zice om şi nu porc?

Când îl vei vedea că este viclean cum îi vei zice om şi nu şarpe?

Când îl vei vedea că este nepriceput cum îi vei zice om şi nu măgar?

Când îl vei vedea că umblă după femei cum îi vei zice om şi nu cal care umblă după iepe?

Când îl vei vedea că este neascultător şi necunoscător, cum îi vei zice om şi nu piatră?

Luat-ai de la Dumnezeu, omule bună rodirea, căci lepezi bunătatea firii pe care ai luat-o? Ia spune-mi? Alți oameni au meşteşug încât să poată să aducă dobitoacele cele necuvântătoare la buna rodire a omului şi învață nişte păsărele mititele să grăiască cu glas omenesc şi îndeamnă cu meşteşug firea cea necuvântătoare să se facă cuvântătoare, domesticesc lei şi-i trag prin târguri. Leul cel sălbatic domesticit o, omule, şi pe tine însuți te faci mai sălbatec decât lupul?

Şi ceva mai rău decât lupul? Şi ceva mai rău fiecare din dobitoacele cele necuvântătoare o greşeală are : lupul pe puțina greşeală de a răpi, şarpele de a fi înşelător şi ca aspida otrăvitor şi răutățile tuturor dobitoacelor celor necuvântătoare le are în sufletul său.

Cum dar îți vor zice şi te vor numi om de vreme ce n-ai la tine semnul cel împărătesc, nici cununa împărătească, n-ai nici haina împărătească.

Pentru că Dumnezeu zice: “Să facem om să fie după chipul şi după asemănarea Noastră, şi tu te-ai lepădat pe sineți la micşorarea dobitoacelor celor necuvântătoare. De vei vedea pe vreun împărat să-şi lepede haina lui cea împărătească şi stema lui să umble cu ostaşii şi să vândă stăpânirea lui, cum vei zice şi vei numi pe acela împărat. Eşti şi tu om?

Nu-mi arăta că ai suflet omenesc ci arată că eşti om la minte. Eşti stăpânitor dobitoacelor celor necuvântătoare şi patimilor tale? Îmi va zice fiecare din voi cum mă voi face om? Atunci te vei face om când vei birui cu gândul patimile trupului cele necuvântătoare. De ai scos de la tine curvia , pofta banilor cea trecătoare, de ai scos munca cea rea, de ai curățit țarina ta adică sufletul tău.

Întrebi cum te vei face om? De vei veni aici la Biserică unde se fac oamenii. De te voi apuca fiind dobitoc, te vei face om ; de te voi apuca ca fiind lup te vei face om. Nu să-ți schimbi firea ci îți voi întoarce voia cea rea şi o voi schimba de o voi face bună.

Dar ce zice fiecare, eu am copii vreau să-mi chivernisesc casa mea, vreau să grijesc de femeia mea, sunt sărac şi mă nevoiesc să câştig hrana ce-mi trebuieşte şi nu pot veni la Biserică să mă fac om precum îmi zici tu. Acestea nu sunt toate decât numai să te scuzi că de te-aş opri eu aici de tot şi nu te-aş mai lăsa să ieşi nicidecum la treburile cele de afară.

Pentru că vrednic este Dumnezeul tău la care aflându-te toată ziua aici înaintea Lui, se adaugă avuturile tale şi se fac mai multe. Iar eu nici la aceasta nu te îndemn nici îți zic să vii în toate zilele şi să şezi aici în Biserică fără de cât numai de două ori în săptămână: ce greu este să vii sau ce sarcină? Şi nici în toată ziua îți zic să şezi aici, ci puțin din zi, un ceas vino, omule la Biserică, primeşte gânduri pricepute ca să nu primeşti rane, iar arme nu să sfărâmi şi să omori pe alții ci să faci târgul Biserică.

Stai la oaste numai să fii înarmat, stai la sfânt loc numai să ai ochi curați, ieşi de la liman numai păzeşte corabia ta bine. Acestea toate aici le poți învăța şi nu vrei, ci ieşi la războiul cel lumesc gol de poruncile lui Dumnezeu. I-a socoteşte cu gândul tău cât bine este să ieşi de la Biserică şi să huleşti toate lucrurile cele omeneşti şi să calci toate lucrurile cele ce aduc întristare şi să te faci mai înalt decât bunătățile şi nici la bunătăți să nu te înalți cu firea, nici la răutăți să te scârbeşti precum era Iov care nici de sărăcie nu se scârbea nici de bogăție nu se mărea, ci la răutățile lucrurilor ce veneau asupra lui păzea mintea lui dreaptă.

Vino de ia armă de la mine, şi care armă? Care ți se face chezaş mântuirii. Ieşi câteodată afară şi vezi câte un om, fiind calare pe cal bun, împodobit cu rafturi şi vezi şi pe alții mulți stând pe lângă dânsul şi de altă parte vezi pe un sărac lepădat şi-ți vine să pizmuieşti pe bogatul acela. Vine atunci lângă tine proorocul David şi-ți zice stând lângă tine: “Nu te teme când se îmbogățeşte omul”.

Ieşi împreună cu proorocul şi nu te teme. Mergi acolo unde zic, cu proorocul, cu învățătorul, cu toiagul, cu propovăduitorul şi nu te teme. Nu-ți fie frică când se va îmbogăți omul, dar vezi căci aceasta ce zice proorocul este învățătură şi sfat şi răspuns celor ce se cade. Dar îmi arată şi calea cu care n-am datoria să mă tem de om când se îmbogățeşte, nu se cade să te temi că firea bogăției seamănă cu firea omului, cum?

Eu să-ți spun ce lucru este omul.

Omul este un dobitoc prost care se strică în puțină vreme, aşa este şi bogăția, încă nu aşa ci şi mai slabă este bogăția că de multe ori nu se săvârşeşte împreună cu omul bogăția precum ştiți voi la aceasta multe pilde despre trecerea bogăției fără vreme şi le-ați învățat.

Că un om care a avut bogăția, el încă trăieşte iar bogăția i-a pierit. Pentru că moartea şi pierderea avuției nu este altă, fără decât când cela ce o are este sărac. Pune în gândul tău cum că bogăția, stă puțină vreme, că cel ce-a avut-o încă trăieşte, iar ea a pierit. Şi măcar de-ar fi pierit singură şi să nu fi stricat împreună cu ea şi pe cel ce-a avut-o.

Nu vei greşi dacă vei numi bogăția slugă rea, slugă mâncătoare de sânge şi ucigătoare, slugă care dă plată stăpânului ei junghierea şi cea mai rea, că nu numai când îl lasă pe acel stăpân bogăția îl leagă la nevoie, ci şi mai înainte de a-l lăsa îl amestecă şi îl tulbură. Pentru că nu-mi căuta pe cel ce este îmbrăcat cu haină de mătase şi care este uns şi miroase şi care este pe din afară odihnit. I-a descoperă inima lui dezgoleşte gândul lui încă bogat fiind şi vei vedea înăuntru tânguire şi tulburări şi înfricoşări. Când vei vedea pe altul că a căzut la acea cădere a lui, o învăța pe a lui întâmplare şi pagubă.

Pentru că ce este la fel de greşit ca lucrurile omeneşti? Căci de multe ori am zis că tocmai cu curgerile râurilor seamănă lucrurile omeneşti, împreună cu gârla se văd şi curg şi nu se cunosc că au curs împreună le pipăie omul şi ele sar şi se duc. Nu te teme când se îmbogățeşte omul. Acest cuvânt proorocesc şi duhovnicesc apucă-l.

Când intră pizma în om cuvântul acesta omoară patima ca o sabie. Nu te teme când se îmbogățeşte omul: acestor ierburi nu le trebuiesc bani, ci le trebuiesc oameni, că nu vindecă trup ci suflet, şi nu numai al vostru suflet ci şi al meu, măcar că sunt învățător dar sunt om şi eu ca şi ceilalți oameni şi pentru aceia dau învățătură obştească. Nu te teme când se îmbogățeşte omul; înțelege stihul acesta ca o rădăcină a bogăției şi a norocului; că nu a se îmbogăți cineva ci a nu vrea să se îmbogățească aceasta este bogăție.

Oare cunoscuta-ți aceasta ce v-am zis? Cela ce vrea să se îmbogățească că are nevoie de bani şi neajungând să-şi plinească toate poftele este pururea sărac şi lipsit, iar cel ce nu vrea să se îmbogățească este pururea norocit şi bogat.

Nu te teme când se îmbogățeşte omul sau când se va înmulți slava casei lui; pentru ce? Spuneam să nu ne temem, căci de vreme ce cei bogați sunt înfricoşați preveseşte de viața lor proorocul zicând: "Ce te temi de omul care este plin de frunze şi nu de rod? Ce te temi de cel care trăieşte cu frică pururea? ". Că sluga ta, când lipseşte, nu-i e frică de tine, iar tu bogatule, pururea ai înăuntru pe domnul tău, şi ți-e frică de el oriunde ai merge.

Dragostea iubirii de arginți umblă după tine, bogatul şi pe cei bogați, şi pe slugi şi pe pizmuitori şi pe făcătorii de bine, pe toți aceştea îi are vrăjmaşi, că mare pizmă ridică la toți bogații. Că omul cel sărac petrece nefăcând strâmbătate nimănui de vreme ce este bogat în bunătate, şi în răbdare, iar bogatul de vreme ce trăieşte împreună cu lăcomia de toți este urât, este în vorba tuturor şi se cuceresc toți în față cu cuvântul, iar cu gândul toți îl urăsc şi acestea sunt adevărate.

Când vine vântul şi suflă frunzele, când se face schimbarea vremurilor, atunci se găsesc prietenii cei mincinoşi, atunci se cunoaşte obrazul boierilor, atunci se dovedeşte hora şi mulţimea făţarnicilor şi pricina facerii, atunci se deschid gurile tuturor şi zic pentru cel bogat pe care mai înainte îl momeau cu cuvântul, spurcatul, răul, vicleanul, nu-l fericeai şi lăudai până ieri? Nu-i sărutai mâinile? Acelea toate erau mincinoase şi în faţă numai.

Venit-a vremea acum, schimbă obrazul şi răspunde şi dovedeşte cu limba pe cele ce le aveai închise în gândul tău; pentru ce dar te temi de bogatul acela care este hulit de atâta mulţime de oameni? Aceasta nu este nimic de nu s-ar huli pe sine însuşi bogatul; aceasta o zic nu ca să hulesc bogăţia nu ca pe un lucru bun, că banii buni sunt, ca lucrurile şi ca faptele care bun îl fac, cum? Buni sunt că mângîie sărăcia, înlătură lipsa; auzi cum zice Iov: "Eu eram ca un ochi orbilor, picioare şchiopilor, eu eram tată neputincioşilor". Aceasta este şi fără de nici un păcat, pentru că împreună cu bogăţia este şi iubirea de săraci. "Casa mea este deschisă la fiecare care voia să intre", zice Iov. Aceasta este slujba bogăţiei să fie nu numai cu numele, ci şi cu fapta. Această bogăţie este slugă la acea bogăţie, că această bogăţie pe care o au oamenii pentru dânşii numai, este nume fără de faptă, iar acea bogăţie pe care o au oamenii şi pentru dânşii şi pentru alţii este bogăţia adevărată; şi care este aceasta? Este bogăţia bunătăţilor, bogăţia milosteniei; şi cum este aceasta?

Eu zic că este bogat care ia banii tuturor şi este bogat care dă banii lui săracilor. Acela se îmbogăţeşte strîngând şi celălalt se îmbogăţeşte cheltuind şi unul are pe pământ iar celălalt are în cer. Cu cât este mai buna bogăţia aceasta care se dă la săraci decât aceea pe care o ţine cineva pentru sine? Această bogăţie care se dă la alţii are pe mulţi care îl iubesc, iar cea care nu se dă la nimeni, are pe zeci de mii care îl hulesc şi cea mai de minune că pe cel răpitor şi lacom nu numai cei ce au nedreptate de la el ci şi cei ce n-au păţit nici un rău de la el îl urăsc, durându-i inima din cauza celor ce pătimesc din pricina lui, iar pe cei milostivi nu numai ce ce iau milostenie de la el îl iubesc ci şi cei nu iau tot îl iubesc.

Mai bună este bunătatea decât răutatea. Fraţilor, răutatea şi pe cei ce n-au nici o nedreptate (fărădelege – n.a) îi are împotrivnici, iar milostenia şi pe cei ce n-au avut nici o facere de bine îi are prieteni pentru că zice fiecare pentru cel milostiv, Dumnezeu să-i dea bine. Cei mulţumeşti tu dacă nu ţi-a dat nimic? Dacă n-ai avut de la el nici o facere de bine? Aşa este; eu n-am avut nici o facere de bine, ci a avut fratele meu, nu eu ci partea trupului meu. Căci binele care i s-a făcut la acel frate al meu, eu îl socotesc ca făcut mie.

Văzuta-ai ce lucru este bunătatea şi milostenia cum este poftită, cum este iubită şi lucru bun este? Că omul cel milostiv este ca un tată tuturor, ca o cârjă şi un toiag în care se reazimă cei slabi şi bătrâni şi celui milostiv de i se va întâmpla să păţească un rău, toţi se roagă lui Dumnezeu pentru dânsul şi zic: "Dumnezeu să-l miluiască; Dumnezeu să-i dea bine; Dumnezeu să-l aducă iar la binele lui.

Iar de vei veni să-l auzi pentru cel răpitor şi lacom, vei auzi unde zic pentru dânsul; vrăjmaşul, spurcatul şi răul. Pentru ce zici tu, care n-ai avut nici o strâmbătate de la dânsul, aceste răutăţi pentru dânsul? Aşa este n-am avut strâmbătate dar a avut fratele meu. Strigări se aud în toate zilele asupra răului şi nemilostivului, de se va întâmpla să cadă la nevoie toţi îl mustră şi-l înjură şi-l blestemă; deci viaţă este aceasta? Bogăţie este aceasta? Nu este mai rău acesta decât un

vinovat, iar vinovatul îşi pierde trupul său, iar un bogat ca acesta îşi pierde sufletul său. Nu vezi cum este legat de iubirea de argint bogatul? Pentru ce nu ți se face milă de el, o omule? Pentru aceasta îl urăsc pe acesta ce este legat de a lui iubire de argint, că nu este legat de silă ci este legat cu a lui voință şi singur şi-a pus asupra lui lanțul acesta; ce vor răspune către mine bogații?

O, Ioane Gură de Aur, iară ai venit către noi bogații să ne înveți şi să vorbeşti împotriva noastră! Adevărat, către voi am venit să zic împotriva voastră. Voi nu vă săturați a mânca pe săraci, iar eu nu mă satur a vă îndrepta pe voi.

Tu, bogatule tu eşti lipit deasupra săracului şi pururea îl mănânci. Lipseşte tu de la oile mele, lipseşte de la turma mea, iar de strici tu oile mele pe mine mă huleşti, care sunt păstorul. Pentru ce te alung ? De vreme ce sunt păstor, m-ai huli când n-aş alunga lupul de la turmă; eu sunt păstorul acestor oi cuvântătoare şi-i bat pe lupi, adică pe cei ce vatămă săracii, nu-i bat cu pietre ci cu cuvântul şi mai vârtos că eu nu te alung ci te chem, fă-te şi tu oaie, fă-te din turma mea, căci îmi strici turma având datoria să o adaogi, nu te alung pe tine, ci alung lupul, de nu eşti tu lup eu nu te alung, tu huleşte-te pe tine că te-ai făcut lup şi nu oaie; eu nu sunt împotrivnic bogaților ci ajutor, căci de le şi zic acestea dar, îți sunt de ajutor, măcar că nu le cunoşti. Ce zici : cum eşti ajutorul meu de vreme ce mă goneşti, mă huleşti mă batjocoreşti ? Iar ce, cu acestea te mântuiesc de păcate, te mântuiesc de răpire, te fac prieten tuturor, te fac să te poftească toți; eu îți zic pururea răpitor, luat-ai mai mult decât ți s-a căzut?

Vino la mine şi te voi schimba, te voi face mai bun, schimba-voi vrăjmăşia şi-ți vor fi toți prieteni, schimba-voi nevoia în care te afli ca să nu ai primejdie, şi aceasta în care trăieşti iar în viața cealaltă care este după moarte îți dau împărăția cerurilor, ca să nu mergi la muncile cele grele, ca să iei bunătățile acelea pe care nici ochi de om nu le-a văzut, nici urechi nu le-a auzit, nici minte nu poate să le priceapă. Aceste cuvinte sunt de gonitor şi de vrăjmaş sau de sfătuitor ci de prieten ?

O, bogatule! Dar tu mă urăşti, zicându-ți eu binele tău, iar eu tot te iubesc. Poruncă şi învățătură am de la Arhiereul Hristos să iubesc pe vrăjmaşii mei, drept aceea nu mă opresc să te tămăduiesc de-mi eşti şi vrăjmaş; Stăpânul meu Hristos se răstignea pe cruce şi zicea către Tatăl; “Părinte iartă-le lor păcatul acesta celor care M-au răstignit pentru că nu ştiu ce fac”. Iată ție îți pare că te gonesc şi te hulesc, nu te gonesc pe tine, ci patima iubirii de argint; îți pare că tu cu tine mă bat, nu cu tine ci cu răutatea ta, iar tu nu mă ai făcător de bine. Nu mă socoteşti că sunt îngrijitorul tău, nu mă ții că-ți sunt ție de ajutor mai mult decât toți; cine altul îți va zice ce ți-am zis eu? Aştepți să-ți zică cel mai mare care stăpâneşte, nu-ți va zice lucru ca acesta niciodată, numai îți va zice pentru oarecare greşeli pe care le fac oamenii sau alte hule ale oamenilor ca să năpăstuiască; acestea îți va zice domnul cetății, dar nu pentru izbăvire.

Sau aştepți să ți le zică acestea pe care ți le zic eu femeia ta? Nici ea nu-ți va zice niciodată lucru ca acesta, numai îți va zice pentru careva podoabe pentru sârma şi fir şi altele pe care le iubesc femeile. Sau aştepți ca să-ți zică copilul tău ca să te izbăveşti? Nu-ți va zice niciodată, numai pentru ostenire îți va zice, sau doar gândeşti să te învețe sluga ta acestea. Sluga ta îți va zice slobozirea robilor şi nu pentru mântuire. Dar cine aştepți să-ți zică? Cei ce mănâncă şi beau cu tine şi râd de tine? Aceştia nu-ți vor zice fără numai de ospețe, de prânzuri şi de cină. Sau îți va zice cineva acolo, la zboruri, unde mergi să te plimbi ? Acolo nu-ți vor zice fără numai de rîsuri

grozave şi de pofte rele. Ce doar nădăjduieşti să te -nveţe la judecăţi pentru unele ca acestea? Nici acolo, că la judecăţi se vorbeşte de moştenire, de funcţii şi de slobozirea robilor.

Unde dar ai nădejde să le auzi acestea, fără numai de la mine? Toţi se tem de tine iar eu numai te hulesc, o bogatule şi până ce vei fi în acest chip eu te hulesc. Nu te am de nimic, hulesc patima pe care o ai, eu îţi tai durerea ta şi tu strigi? Dar nu mi-e frică de strigarea ta, căci iubesc mântuirea ta. Pentru că eu sunt doctor ca să te tămăduiesc. Oare de-ai avea o rană şi de-ai chema pe doctor să te tămăduiască, şi de vei vedea ascuţindu-şi cuţitul nu i-ai zice taie-mi durerea măcar că mă va durea aceea. Dar eu netăind nimic pentru ce fugi de mine, că numai cu cuvântul îţi curăţesc cugetul tău. Măcar că şi doctorul ce face de multe ori prin tăiere, răni mai mari, iar eu nu o fac niciodată mai rea, ci mai bună. Pentru că acolo este fire care nu poate şi este ajutorul ierburilor neputincioase, iar aici este puterea cuvintelor. Doctorul nu se pune chezaş să te tămăduiască, iar eu mă chinuiesc să te tămăduiesc, că auzi-mă pe mine, pentru aceasta s-a coborât Fiul lui Dumnezeu cel Unul-Născut, pentru ca să ne suie pe noi şi să ne facă mai înalţi decât cerul.

De un lucru numai teme-te, de păcat, iar toate celelalte să piară, ori avuţie, ori sărăcie, ori ce va fi. Acestea le zic şi nu voi înceta a le zice, că nu vreau să pierd nici una din oile mele.

Este oare cu putinţă să se mântuiască omul bogat? Si încă foarte cu putinţă.

Iov era bogat, dar văzut-ai bogăţia lui? Vezi şi primirea de străini a acestui Iov.

Văzut-ai masa lui? Vezi şi primirea ce le-o făcea săracilor.

Avraam nu era bogat? “Nu cumva să am ceartă cu tine”. Adevărat bogat era Avraam. Văzut-ai bogăţia? Văzut-am. Vezi şi petrecerea lui cum a petrecut. Că zice Sf. Scriptură: “La ceasul amiezii se arată Domnul lui Avraam, acolo unde şedea la copacul lui Mamvri şi în acel ceas se arătară trei bărbaţi şi sculându-se pentru că nu socotea să fie Dumnezeu şi se închină şi zise: “De mă veţi socoti vrednic, să intraţi în casa mea”.

I-a vezi ce făcea la amiază bătrânul Avraam, nu şedea în casă ci la oameni străini şi călători pe care nu-i cunoştea de unde au venit, se scula şi se închina lor, cel ce era bogat şi de neam bun, care având avuţie, lăsând casa lui, femeia lui, copiii lui, slugile lui, că avea mii de slugi, lăsându-i pe toţi a ieşit să vâneze peşte. Intinse mreaja iubirii de străini ca nu cumva să se afle vreun călător, nu cumva să treacă vreun străin şi să nu intre în casa lui.

Vezi ce face bătrânul Avraam, nu porunceşte nici unei slugi deşi avea mii, ca să păzească calea pe cine va trece să-l aducă că ştia că felul slugilor este lenevos spre bine, socotea ca nu cumva să doarmă sluga şi va trece străinul şi va pierde vânatul.

Vezi ce a făcut bogatul Avraam, vezi tu măcar să primeşti să vezi pe un sărac din cei proşti sau să-i răspunzi, sau să-i grăieşti.

Că de le vei da vreodată ceva nu dai cu mâna ta însuți ci dai la sluga ta să-i dea.
Iar dreptul Avraam nu era aşa, ci şedea în soare la vremea amiezii şi-l ardea soarele şi avea zăduful în loc de umbră avea pofta iubirii de străini, şedea şi culegea rodul iubirii de străini.

Un bogat ca acesta este cu adevărat bogat şi bogat mântuit.
Priveşte şi încearcă pe bogații vremii de acum să vezi unde şed la amiază. Stau la iadul păcatului la moartea beției, unde şed la târg beți şi întunecați la inimă, mai necuvântători decât dobitoacele cele fără cuvânt.

Dar nu era aşa dreptul Avraam.
Vrei să-i râvneşti lui Avraam? Aşa râvneşte şi fă precum a făcut el, măcar că Hristos ne cere să facem şi mai multe, precum că zice: “De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor nu veți intra în împărăția cerurilor”.

Iar tu să ajungi pe Avraam; primitor de străini era şi s-a sculat şi s-a închinat străinilor acelora, pe care nu ştia cine sunt, pentru că de-ar fi ştiut n-ar fi fost nici o minune, pentru că lui Dumnezeu Ii slujea şi aceasta, că nu-i ştia arată multa poftă a primirii de străini şi şedea şi primea cu toate din destul.

Injunghiat-a vițel şi chemă pe femeia sa Sara şi o face soție la primirea oaspeților şi nu era ascunsă în cămară, ci stătea sub copaci pentru că acea masă şi acea primire de străini i-a deschis pântecele ei şi orbirea firii ei a îndreptat-o.

A junghiat vițel şi a dobândit pe Isaac, frământat-a făină şi a luat rodul ei ca să fie ca stelele cerului şi ca nisipul mării, pe care îl vezi şi tu.

Dă-mi şi mie rod ca acesta adevărat precum i-a dat lui Avraam şi Sarrei. O, sărace şi ticăloase şi smerite lucruri pământeşti ceri?

Eu îți dau cerul, locul îngerilor să joci împreună cu dânşii şi tu ceri moarte trecătoare şi stricăcioasă?

Eu îți dau o viață care n-are sfârşit, mare este plata dar mai mare răsplătirea.

I-a aminte la socoteala pe care o zic eu ca să vezi schimbarea lucrurilor, când trebuia Avraam să arate primirea de străini; ce zicea femeii lui? Osteneşte şi frământă trei măsuri de făină curată.

Audă şi femeile acestea ce zicem, osteneşte şi frământă trei măsuri de făină curată că împreună este între noi înțelegerea şi învățătura este pentru amândoi.

Osteneşte de frământă trei măsuri de făină curată, îi zice ei şi el aleargă la cireada boilor, împarte osteneala ca să împartă şi cununa, din două sunt lucrurile nunții, din două dar şi bunătatea, eu te-am luat femeie ca să-mi fii de ajutor, fii-mi dar de ajutor şi la lucrurile mai înalte.

Osteneşte-te, osteneşte-te îi zice şi o îndeamnă pe femeie. Şi ca să nu aducă pe oaspeți zăbava de vreo mânie îi zice, osteneşte-te şi frământă trei măsuri de făină curată.

Şi nu zice Sarra: ce este aceasta? Pentru aceste nădejdi m-am măritat eu ca să macin şi să frământ, o femeie ca mine care am atâtea avuții? Tu ai mii de slugi şi nu ai vrut să porunceşti nici uneia din acestea, ce numai pe mine mă îndemni la slujba aceasa?

N-a zis aşa ci de vreme ce era femei a lui Avraam nu cu împreunare trupească ci cu însoțirea bunătăților, pentru aceea îi zice osteneşte-te.

Şi ea încă asculta de cuvântul care-i poruncea cu poftă pentru că ştia rodul cel plin de iubire de străini. Nevoieşte-te de frământă îi zice pentru că ştia grija şi pofta femeii.

Unde sunt femeile vremii acesteia să le potrivim cu Sarra? Oare primi-vor porunci ca acesta să le facă, slujbe ca acestea îngădui-vor să facă?

Scoate mâna femeilor vremii acesteia şi vei vedea că este poleită pe dinafară şi pe dinăuntru plină de jafuri. A câtor săraci răpirea are mâna ta? Scoate mâna ta de o arată cu ce este îmbrăcată. Este plină de lăcomie.

Scoate şi mâna Sarrei să vezi cu ce este îmbrăcată şi plină; este plină de primirea de străini, de milostenie de dragoste şi de iubire de săraci.

O bună mână dreaptă şi cu cât este înfrumusețarea şi asemănarea mâinii drepte, una este a unuia şi una este a altuia, iar deosebirea este multă, acolo sunt fântâni de lacrimi, iar aici sunt cununi şi bucurii.

Acestea le zic ca să nu ceară poboabe nici femeile de la bărbați nici bărbații să nu le îngăduiască pe femei când le cer lucrurile acestea.

Ia vezi pe Sarra cea bogată şi dreaptă, ea a frământat cele trei măsuri de făină curată, câtă osteneală este, ea n-a simțit osteneala pentru nădejdea dobândirii pe care o avea. Osteneşte-te de frământă trei măsuri de făină curată.

Ce te îmbodobeşti tu, femeie? Cui vrei să-i placi? Rea socoteală este aceasta de vrei să placi bărbatului tău să-i placi în acest fel.

Dar cum aş plăcea bărbatului meu?

Ştii cum îi vei plăcea cu înțelepciune şi cu curăția, cu blândețile şi cu bunătatea cu smerenia şi cu dragostea, cu unirea şi cu înțelegerea. Acestea îi sunt podoaba, aceste bunătăți îți vor face unirea, iar celelalte podoabe nu te vor face ca să placi bărbatului tău.

Când îi vei zice ia şi-mi adu, puțină vreme îi vei plăcea, iar pe urmă îți va fi vrăjmaş şi să ştii că acum când te-mpodobeşti o faci aceasta nu ca să placi bărbatului din aceasta este altfel.

Căci când şezi în casă nu te-mpodobeşti ci lepezi podoabele tale, iar când mergi la Biserică le îmbraci.

De ai fi ca să placi bărbatului tău ai purta podoabele şi-n casă, dar nu este aşa că intri în Biserică şi-ţi sunt mâinile şi grumazul pline de aur şi de va veni şi Sf. Pavel cel straşnic şi dorit de care se tem cei care păcătuiesc la cei bine credincioşi le-ar striga şi le-ar zice: “Femeile să nu se-mpodobească cu aur şi mărgăritare şi să vie la Biserică, nici cu podoabe de mult preţ”, şi de se va întâmpla să intre în Biserică vreun păgân sau vreun elin să vadă pereţii împodobiţi de sus până jos, şi să audă pe Pavel care zice să nu poarte nici aur nici să se împodobească, nu va zice că sunt minciuni toate lucrurile cele creştineşti?

Că alta zice învăţătorul lor Pavel şi alta fac ei. Şi cele creştineşti rămân adevărate iar cei care văd că se face în alt chip li se face stricăciune.

La fel şi cei ce nu stau la învăţătura Sf. Apostol şi necredinciosul acela elin zice, intrat-am azi în Biserica creştinilor şi auzita-am zicând învăţătorul lor Pavel să nu intre femeile lor în Biserică împodobite cu aur şi mărgăritare şi cu podoabe de mult preţ şi cu împletituri, şi din altă parte le-am văzut pe ele că fac tot împotrivă învăţăturilor lui Pavel.

Ce-ţi foloseşte aurul femeie? Îl pui ca să te arăţi frumoasă? Dar la frumuseţea sufletului aceasta nu-ţi foloseşte la nimic, fii la suflet frumoasă şi atunci vei fi drăgăstoasă şi la trup.

Cu bunătatea omului luminează faţa lui, nu naşte alt lucru pofta ca dragostea. De te va iubi bărbatul tău şi de vei fi grozavă tot îi vei părea plăcută, iar de te va urî de vei fi şi frumoasă tot nu pofteşte să te vadă. Că vrăjmăşia şi urâciunea sufletului pe ceea ce nu o iubeşti nu-i lăsa să-i placă frumuseţea obrazului. Căci atunci când vrei să-i ceri podoabe de aur, el încă te va mai urî şi va fugi de tine, că de cela ce-l caută în târg poate fugi fiindcă e înăuntru în casă pururea cu tine şi cer lucruri care n-au nici o socoteală.

Să nu audă numai urechea cuvintele acestea femeie ci să se schimbe şi gândul tău. Că acestea sunt ierburi care muşcă şi doar în puţină vreme şi apoi veselesc pururea, doctor şi strâng rănile ca să nu se învechească şi să se facă şi mai rele, pentru că eu vindec dând sănătatea care se face cu cuvântul, iar ceilalţi doctori tămăduiesc trupul care este trecător şi greşit şi hulit.

Dar să mă întorc să zic ce ziceam despre Avraam pentru că nu uit făgăduinţa, osteneşte-te.

Acestea fiecare bărbat să le scrie în cugetul său. Ce-mi porţi haină de mătase şi-ncaleci pe cai cu frâie de aur şi pe catâr împodobit. Catârul stă jos împodobit, aurul îl ţii în casă, caii şi catârii poartă frâie împodobite şi săracul topindu-se de foame şade la uşa ta şi Hristos este acela care se topeşte.

O, mare-ţi este nerecunoştinţa ce seamă şi ce răspuns vei da în ziua judecăţii şi ce iertare o să ai când Hristos stă înaintea uşii tale cu chipul săracului, zic unii că am dat milostenie, dar nu da cât cere săracul ci cât poţi.

Ia spune ce vei zice atunci când vor fi flăcări neoprite şi când vor fi muncile acelea şi groaza şi frica şi puterile şi când râul cel de foc va fierbe. Când va fi judecata cea înfricoşată şi divanul cel nefăţarnic, când firea cea fără de început va şedea acolo. Când va fi pustiirea de lucrurile cele omeneşti când nici tata nici mamă nici vecin nu-ţi va mai ajuta.

Ci va sta omul singur cu faptele lui şi se va judeca pentru faptele lui. Şi de vor fi bune se vor încununa, iar de vor fi rele se vor munci, ce vei zice atunci? Atunci vei vrea să-ți aduci aminte de cuvintele mele dar ce folos vei şi avea de-ți vei aduce aminte. De vreme ce şi bogatul acela şi-a adus aminte şi căuta vreme să se pocăiască dar nu avea nici o folosință zice către Avraam să-l trimită pe Lazăr să ude vârful degetului lui să-i răcorească limba, dar Avraam nu a trimis pe Lazăr. Nu că doar o picătură de apă făcea pagubă acelei fântîni a raiului, ci picătura milosteniei nu poate să se unească cu neomenia.

Căci de vreme ci în vremea bunătăților nu s-a cinstit Avraam, în vremea când se dau cununile nici el nu l-a învrednicit nici cu o mângâiere la cuvintele acestea. Pentru că să nu plângă nici săracul pentru sărăcia lui nici bogatul să se bucure pentru bogăția lui. Eşti bogat? Dar de nu vei aduce la mijloc bogăția ce se cade este pierdută acea bogăție. “Osteneşte-te de frământă trei măsuri de făină curată”, aceasta zice Avraam femeii sale şi după aceea el singur aleargă la cireada vacilor să junghie vițelul. A fost sârguitor bătrânul pentru că spre aceasta nu slăbea puterea trupului lui, ci mai vârtos se întărea cu telul bunătății lui, o birui osârdia lui pe fire, cel ce era stăpân a mii de slugi ținând vițelul în spinare lui nu-i părea deloc greu, ci cu cugetl şi cu pofta ce-o avea îi părea foarte uşor.

O, ce slujbă şi ce cale a avut bătrânul, şi femeia şi ce slujbă şi ce osteneală nu numai cu mulțimea banilor şi a oaspeților primiră pe oaspeți, ci şi cu osteneală şi cu slujbă multă. Nu lucra cu slugile ci ei înşişi cu mâinile lor. Şi femeia lui slujea luând chip de slujnică şi străinii şedeau pe care nu-I ştia nici cine sunt. Şi acest cuvânt nu încetez a-l zice, pentru că aceia se socoteau pe sine că sunt străini, iar ei nu-i socoteau nici nu-i puneau una ca aceea în gândul lor că sunt aceia, ci numai cum că au dobândit oaspeți şi slujeau amândoi în vremea aceia, culegând strugurii iubirii de oaspeți cu mintea lor cea bună, cu bunătatea cu slujba, cu primirea de osteneala, cu dragostea cu chivernisirea şi cu nevoința cea scumpă atâta încât n-au lăsat nimic din câte trebuiau şi stăteau aproape de copac femeia lui Avraam având copacul în loc de camară şi în loc de acoperământ frunzele copacului. Şi nu-i era ruşine că arăta cinstea ei şi culegea roada slujbei şi acestea făcând ei.

Cei ce au venit ce i-au făcut? În vremea aceasta veni şi Sarra care este stearpă va să aibă un copil, care este parte bărbătească. O, ce roadă odrăsli masa aceea în ce chip a odrăslit aşa de curând şi în vremea ei, în ce fel a fost strugurul adică deplin şi în vreme.

Pentru că cuvântul oaspetelui aceluia intră în pântecele Sarrei şi se făcu coconul desăvârşit. Unele ca acestea au fost roada iubirii de oaspeți. Ia aminte cuvântul pe care ți-l voi spune. După acestea toate, după ce crescu copilul cel ce s-a născut din masa aceea pentru că nu l-a născut pe el pântecele cel sterp atât cât născuse masa primirii de străini şi mai vârtos mai înainte de toate l-a născut cuvântul lui Dumnezeu.

De vreme ce a crescut şi s-a făcut bărbat şi a venit ceasul nunții avea să moară bătrânul Avraam, acela fericit şi locuia între femei rele şi în neam viclean, chemă pe slugă şi îi zise; aici femeile cananeilor sunt rele. Deci ce vrei, o, Avraame? Du-te în țara unde m-am născut şi adu de acolo femeie fiului meu.

Minunate şi nouă lucruri face Avraam. Voi ştiţi bine că atunci când vrea cineva să-i ieie femeie fiului său şi părintele său grăieşte şi maica sa şi la casă străină merg şi pe unul îl iau cu bine pe altul cu momeală, ca să se facă logoditori mulţi şi aşa făcându-se logoditori mulţi şi făgăduindu-se bani şi în tot felul de nevoinţă la tatăl lui şi la mama sa ca să grăiască ei singuri şi nu le este ruşine să facă aceasta nici îi poruncesc vreunei slugi să o facă aceasta. Ci când vine un străin în casa lor zic aceasta şi aceia, du-te şi-l adu şi pune-l să şadă.

Iar Avraam nu face aşa, ci face împotriva acestui lucru pentru că atunci când trebuia să facă un lucru înalt şi bun îl făcea singur, adică la iubirea de oaspeţi nu i-a zis slugii să o facă, ci porunci femeii lui şi luişi.

Iar când au făcut nunta şi au vrut să-i ia femeie feciorului lor, atunci zise slugii lor, du-te tu. Iar acum femeile vremii acesteia fac împotrivă, când vor să grăiască cu peţitorul de vreun lucru nu se ruşinează ci ies ele singure şi şed aproape de acesta ca să nu li se fure cumva aţa şi nu le lasă iubirea banilor să nu-şi defăimeze cinstea lor.

Iar Avraam nu a făcut aşa ci pe oaspeţi îi primea singur şi-i slujea, iar nunta îi zise slugii lui s-o facă. Deci de vreme ce este aşa de ce îţi aduci aminte de Avraam? Era bogat dar făcea şi aceasta şi făcea lucruri plăcute lui Dumnezeu.

Aceste lucruri ale lui Avraam le pune şi tu în mintea ta bogatule şi niciodată pe nimeni nu vei huli.

Apucă pe proorocul David şi toiagul acela şi nu te teme când se îmbogăţeşte omul. Că acest stih le-a născut pe acestea toate, şi iată că am aflat o comoară care este plină de aur. Apucă toiagul acesta care poate să scoale trupurile când tremură, încă toiagul nu poate să spijinească atâta cât poate stihul acesta să întărească trupurile celor tineri şi a celor bătrâni care sunt căzute în pofta trupească şi să ridice gândul care este îngrozit de păcat.

Nu te teme când se va îmbogăţi omul.

Ce te temi de omul care nu este om ci lup?

Ce te temi de omul care este plin de necurăţie şi se robeşte împreună cu aurul?

Ce te temi de omul care dă ale sale pentru strâmbătatea lui şi înăuntru ţine pe vrăjmaşul lui?

I-a spune-mi pentru ce să nu mă teme de el când se îmbogăţeşte? Sau când i se va înmulţi slava casei lui, o, cuvânt minunat şi de bună rudă cum aduce mare bunătate în chip de poveste şi de învăţătură. Casa împodobită, slugi multe, acestea sunt bogăţie şi slăvi şi luminarea casei, iar nu slava omului, pentru că slava omului trebuie să fie puternică, să fie blândă şi smerită şi să fie şi milostivă, acestea sunt slava omului.

Ce te temi de bogat, de casa lui? De casa lui să te temi, pentru că casa lui este bogată, iar nu el care locuieşte într-însa, iar va zice cineva, de aur nu mă tem. Pentru ce? Pentru că galbenii sunt un lucru fără suflet dar de om te temi adevărat; dar pentru ce te temi şi de dânsul? Au doară

avuția este a lui? Adevărat nu este a lui ci este mândria lui a casei lui, zidul este de marmură, dar ce folos are cel ce locuieşte înăuntru? Capetele stâlpilor sunt de aur? Ce foloseşte capul bogatului de acolo? Fiindu-i capul lui îngreuiat cu păcatele. Şi de este fața curții luminată şi curată dar cunoştința şi inima bogatului sunt necurate, dar bogatul poartă haine de mătase şi sufletul lui este îmbrăcat în haine vechi.

Casa bogatului este avută, iar el este sărac şi ticălos. Şi ca să cunoşti că slava este a casei şi nu a omului din cuvintele voastre vă dovedesc. Intrați în casă. Unde sunteți? În această casă ce vedeți? Marmore frumoase, doar nu vei zice c-ai văzut om frumos, ci stâlpi minunați şi ferestre minunate, nu zici că minunat este cel ce locuieşte în casa aceasta, ce zici mult aur este pe acoperământ, nu zici că este multă milostenie ? Ce multe fântâni şi multă bogăție, nu zici că multă bogăție are acesta cu casele?

La fel vezi un cal cu frâie de aur şi zici, o, ce frâie bune, iată că este cinstea aurarului, frumoasa haină a țesătorului este doar osteneala, şi aşa rămâne stăpânul acela neîncununatul şi cele ce sunt împrejurul lui sunt lăudate, iar când vezi un om bun zici, o, bun om, frumos, blând, minunat, milostiv cu minte bună, cucernic, pururea se află în rugăciune, pururea se sflă în posturi, pururea la Biserică se odihneşte şi niciodată nu este despărțit de învățătură. Acestea sunt laudele omului bun.

Pentru aceea cunoaşte ce este bogăția omului şi ce este bogăția casei, nu te teme de vei putea învăța să împarți avuția omului şi avuția casei, de aici nu te vei mai teme. Vezi bogăția ce o socotesc de bogăție, şi este la tine care este lipsit şi sărac.

Nu te teme când se îmbogățeşte omul şi ca să cunoşti că aşa este acest lucru, măcar că aici sunt toate, vezi-l pe acesta în vremea morții lui, oare ia ceva din acelea şi se duce? A murit bogatul acela şi zace gol şi ticălos, cel ce era îmbrăcat în haine de mătase, zace în groapă şi slugile umblă şi în sus şi în jos şi nici unuia nu-i este grijă de dânsul, pentru că nu i-au fost slugi adevărate şi după aceea nimic nu mai este a lui, el zace şi femeia lui se zgârie şi dezleagă părul ei şi se despleteşte, toți o mângîie ca să tacă, iar ea nu ascultă, copiii lui sunt săraci şi femeia lui văduvă, catârii lui, vasele cele din care mânca şi bea cu cei ce-l răsfățau şi însoțitorii lui stau acolo.

Iar din acestea toate nimic nu poate să ia, dar ce face? Îl ridică singur şi-l duc la mormânt, îl laudă dar ce-i folosesc laudele? Şi laudele acestea cu care îl laudă este altă slavă deşartă, ce-l mai laudă? Sau poate să mai ia ceva? Niciuna din acestea nu poate să-l îndrepteze şi să-i ajute le ziua judecății. Merge la groapă bogatul care le-a apucat toate. Îngroapă-se acolo trei coți de pământ şi alta nimic şi pe fața lui aruncă țărână şi pun acoperământul coşciugului şi femeia lui merge aici. Unde-ți este bogăția, o, bogatule? Unde ți-s slugile? Toți te-au lăsat, lăsatu-te-a femeia ta, deşi este fără de voia ei, pentru că o goneşte putoarea şi mulțimea viermilor. Acesta este tot binele bogatului? Adevărat acesta este, pentru că se duce bogatul neavând nimic şi pentru ca să ştii că se duce fără de nimic cunoaşte-o aceasta.

Sf. Mucenici luîndu-şi binele lor, nu se despart toți de la mormântul lor, iar aici la bogat nici femeia lui nu poate suferi. Acolo la mucenici singur împăratul îşi ia coroana lui şi şade la groapa mucenicului. Pentru acest lucru să nu te temi când se îmbogățeşte omul. Acest stih luîndu-l noi

toți să-ncepem a mări pe Domnul mulțumindu-I împreună cu Fiul şi cu Duhul Sfânt acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

5. PENTRU LĂCOMIE.

din “”Margaritare”

Nu-mi spui, frate, pentru care pricină vrei să te îmbogățeşti din lăcomie şi din răpire, sau vrei să afle alții aurul şi argintul pe care l-ai strâns cu strâmbătate şi nu rămâi numai cu blestemele şi anatema de la cei ce le-ai făcut strâmbătate, iar tu vei da seama la judecata lui Dumnezeu pentru aceia la care le-ai făcut strâmbătate şi pe nimeni atunci nu vei avea în ajutor. Pentru că de a fost şi nevrednic acela la care le-ai făcut strâmbătate şi pe nimeni atunci nu vei avea în ajutor. Pentru că de a fost şi nevrednic acela care i-ai făcut strâmbătatea dar de vreme ce lui Dumnezeu nu-I place strâmbătatea, adevărat că are pe Dumnezeu în ajutor şi să nu zici că cutare este bogat şi petrece bine, că nu este până în sfârşit că zice dumnezeiasca Scriptură: “Nu râvni celor vicleni pentru că degrabă se vor usca ca şi iarba verde” lăcomia este un aluat vechi şi ori în ce casă va cădea o va face necurată şi pustie. Şi măcar cât de puțin de vei strânge cu nedreptate, toată avuția o dospeşte şi o pierde pentru aceea de multe ori cele puține strânse cu strâmbătate au pierdut şi au stricat lucrurile cele bune agonisite.

Dar ce zice lacomul? Dar cum sunt mulți de se îmbogățesc din osteneala străinilor şi nici un rău nu pățesc? Deşi nu petrec rău acum şi scapă de pedeapsă, iar atunci se vor munci mult şi nu numai ei ci şi aceia ce moştenesc acelea, aşa se va munci; şi aceasta o fac şi judecătorii că nu spânzură şi înțeapă numai pe cei ce ucid şi fură ci şi pe aceia ce primesc pe ei, îi omoară. Iar de vei cunoaşte pe cei cărora le-ai făcut strâmbătate, plăteşte-le lor mai mult decât le-ai luat precum a făcut şi Zaheu acela, iar de nu vei şti pe aceia la care le-ai făcut strâmbătate, împărtăşeşte-le săracilor şi tot vei avea ceva mângâiere. Pentru că nici o dobândă nu avem din milostenia străină şi aceasta să o cunoşti de la Zaheu, care le-a dat celor ce le-a făcut stâmbătate împătrit şi atunci a primit iertare de la Dumnezeu. Dar noi că luăm cu miile şi dăm milostenie cât de puțin din acea luare, ni se pare că am îmblânzit pe Dumnezeu, dar ne este aşa, pentru că şi Cain deşi a adus cel de-al doilea lui Dumnezeu care a făcut din osteneala lui nu l-a primit ci tot l-a pedepsit mult pentru aceia. Dar şi noi când vom duce lui Dumnezeu prescuri din strâmbătate şi din lăcomie, cum să nu pățim şi noi mai rău decât Cain?

Căci ocărăşti pe Dumnezeu şi-I duci lui daruri necurate. Nu vrea Hristos să Se hrănească din strâmbătate, ci mai bine să fie flămând şi să Se roage pe la uşile săracilor şi să-L mustre decât să-L hrănească lacomii şi să nu-ți pară că numai răpitorii se numesc lacomi, ci şi cei ce lăcomesc la lucrul la meşteşugul fiecăruia şi nu fac doxologiile şi laudele lui Dumnezeu în vremea lor, mai bine să nu dezbraci pe alții şi să îmbraci pe alții. Oare n-ai făcut strâmbătate celor ce i-ai dezbrăcat? Adevărat strâmbătate le-ai făcut şi deşi ai dat altora cele ce ai luat de la dânşii, n-ai făcut milostenie ci nedreptate. Dar de nu vei da vreo parte cât de mică milostenie din cele luate cu strâmbătate, ce muncă grea nu vei petrece? De vreme ce şi Lazăr acela ce n-a avut nici o strâmbătate de la cel bogat, ci numai că nu i-a făcut nici un bine el stătu tare şi amar târâş asupra bogatului aceluia. Dar ce răspuns vor să dea cei ce nu miluiesc pe săraci din munca şi osteneala lor, ce încă iau şi cele străine? Şi de vreme ce se vor munci cu satana în focul cel nestins, cei care n-au ospătat pe Hristos când a fost flămând dar şi cei ce-L lasă de moare de foame şi nu-I dau din

cele ce iau şi fură. Ce încă şi pe cel îmbrăcat îl dezbracă şi-l despoaie şi mai vârtos străin fiind. Nu numai că nu-l primesc ca pe un străin ci încă îl gonesc şi bolanv fiind, nu numai că n-ați venit să mă vedeți, ce încă şi cu batjocorirea voastră m-ați zdrobit, şi fiind legat în temniță nu e destul că nu merg să-l vadă ce încă fiind dezlegat cu vicleşug îl pun în legături. Unii ca aceştia cîtă muncă şi pedeapsă vor primi?

De vreme ce cel ce iubeşte nu se deosebeşte întru nimic de păgâni, dacă iubeşte pe cei ce-l iubesc. Dar cei ce bântuiesc pe cei ce nu-i fac nici o strâmbătate, ce iertare vor lua? Nici o iertare nu vor avea, de vreme ce atâta foc au aprins în capul lor, cei ce nu L-au hrănit pe Hristos când a fost flămând. Dar care strică şi pustiesc casele săracilor şi a văduvelor, iară cer iertare vor lua unii ca aceştia?

Pentru aceea să fugim de păcatele rele să fugim de strâbătate şi de lăcomie. Şi cum nu ne aducem aminte de lăcomii şi nedreptății cei mai dinainte, care s-au dus să dea seama la judecător pentru faptele lor şi avuția şi ostenelile lor, le-au dobândit alții, iar ei rău se muncesc în iad. Nu este aceasta mare nebunie şi orbire? Noi să ne ostenim şi să petrecem rău toată viața noastră şi apoi după moarte să ne muncim şi în iad?

O, ticăloşii de noi, ce rău ne aşteaptă, oare ce lucru mai rău va fi în lume decât lacomii, că viața lor este mai rea decât moartea că se împuținează de grijă şi de trudă multă şi toată viața lor o petrec fără de somn şi niciodată nu au nici o bucurie nici o veselie şi de se întâmplă a păgubi vreodată li se pare că au pierdut toate şi viața lor. La fel şi iubitorul de bani, deşi oameni din casa lui prieteni, dacă nu are ceva dobândă de la dânşii, nici pe unii nu-i iubeşte ci cu toții se învrăjbeşte.

De va zice cineva iubitorului de argint fără socoteală şi fără omenie, drept îi va zice, care şi pe sine se vinde pentru puțină dobândă şi tuturor se face vrăjmaş pentru că nu se face pământul tot aur şi măgurile în loc de pietre nu se fac argint şi fântânile în loc de apă tot argint să facă şi pentru sănătatea şi binele altora se mâhneşte, nici pe un om nu-l iubeşte, ci de toți fuge şi se depărtează şi mai ales pe săraci nici nu vrea să-i vadă nicăieri, iar când îi vede venind să ia milostenie se mânie şi le caută cu ochi sălbatici şi-i dojeneşte şi-i mustră zicându-le că sunt leneşi şi răi la lucru, iar pe cei bogați îi pizmuieşte şi-i zavistuieşte că nu au avuția lor şi banii lor şi-i pare că-i fac toți strâmbătate şi are scârbă multă şi mare omul cel viclean, că cine a fost mai viclean decât Ahab împăratul evreilor? Dar el poftind să ia via lui Nabot socoteşte cât amar şi câtă scârbă avea, căci cunoştința lui îl dojenea de vreme ce l-a văzut pe Ilie venind ca să-l certe, se întoarse înapoi posomorât cu capul plecat la pământ şi ochii lui erau întunecați de multă scârbă.

Vreți să ştiți că avuția nu lasă pe oameni să fie oameni ci fiare şi demoni?

Odinioară a fost o secetă în Antiohia, însă s-au rugat toți iubitorului de oameni Dumnezeu şi aşteptau să vie ploaie multă şi atâta a plouat încât s-a umplut şi s-a săturat pământul şi toată lumea mulțumea lui Dumnezeu, ca şi cum iar fi scos de la uşile morții şi toți se bucurau şi prăznuiau, iar oarecare bogat umbla prin mijlocul cetății întristat şi-l întrebau mulți care este pricina întristării, iar el mângâindu-se de tirania patimii zice că avea zece mii de măsuri de grâu şi acum cine-l va cumpăra sau ce voi face? Ce zici, omule, îți păre rău că n-au murit oamenii de

foame ca să strângi argintul pierzării? Dar cum n-ai auzit pe Solomon care zice că cel ce scumpeşte grâul este blestemet de toți oamenii, care se face prieten şi rob diavolului, pentru că se roagă ca să fie foamete ca să-şi vândă pîinea lui şi să strângă argintul vântului.

Fiarele dacă mănâncă şi se satură ele fug, iar lacomul şi curvarul n-are spațiu niciodată, nici dragostea lui Dumnezeu, nici frica muncii, nici ruşinea şi pedepsa oamenilor, ci la toate este fără de ruşine şi mai vârtos făr de omenie, şi-i pare că cuvintele lui Dumnezeu sunt basme şi nu se teme de judecata cea viitoare ce va să judece pentru strâmbătățile ce le face. Cum ar fi o fiară sălbatică, şi mai vârtos nici fiarele nu se aseamănă şi face nedreptate fraților lui celor ce sunt de o credință cu dânsul şi-i mănâncă pe dânşii, deci cum vei putea să dai seamă lui Dumnezeu ? Că nu vezi pe albină că dacă muşcă pe cineva ea moare?

Învață-te şi tu de la dânsa şi nu face pagubă şi scârbă fratelui tău pentru că mai înainte va veni moartea la noi şi numai după aceea va merge la cei ce le-am făcut strâmbătate. Pentru aceea banii se cheamă trebuitori, pentru ca să-i folosim la lucrurile noastre, iar nu să-i ascundem. Că cela ce iubeşte banii n-are vrajbă numai cu vrăjmaşii lui ci şi cu prietenii şi mai mult pe săraci îi urăşte, nici nu are prieteni ci se află tuturor ca o povară. Şi nu are numai sufletul lui pierdut şi ticălosul lui trup de multe ori îl topeşte cu griji şi-l îmbolnăveşte.

Cel ce urăşte argintul opreşte pofta banilor iar cel ce vrea să se îmbogățească mai mult aprinde focul poftei în sufletul lui, pentru că dacă dobândeşte zeci de mii de lei şi alții încă pe atâția mai pofteşte şi dacă dobândeşte doreşte încă de două ori pe atâta şi niciodată nu poate să stingă pofta cea vicleană a lăcomiei.

Pentru că n-ai hrănit pe cel flămând te munceşte Dumnezeu, iar de ai dezbrăcat pe cel îmbrăcat cum vei scăpa de judecata cea înfricoşată? Peste putință este pentru că ceea ce le-ai făcut strâmbătate îşi cer al lor. I-a spune-mi de te-ar duce cineve în țara Persiei să vezi şi să poruncească să-ți zideşti casă şi curți, oare nu ai râde de nebunia lui, căci nebuneşte îți porunceşte ca să cheltuieşti fără de nici un folos? Dar pentru ce te osteneşti pe această lume de vreme ce o vei pierde în curând? Ce zici că vrei să laşi moştenire copiilor tăi, dar şi copiii în curând vor să moară şi de multe ori mai înainte de tine. Ce numai pentru aceasta lăcomeşti ca să-ți poleieşti frâurile calului tău şi stâlpii casei tale.

Dar de câtă muncă sunt vrednice acestea? Că de câinele tău ai multă grijă, iar săracul şi mai ales Hristos moare de foame, pentru care sărac s-a pogorât Hristos din cer, şi nici puțină hrană de care este nevoie nu dobândeşte, că decât toate lucrurile tale cele cinstite la tine, Hristos a fost cel mai necinstit când dai desfrânatelor şi desfrânaților, iar pe sărac nu-l vezi.

Dar când faci strâmbătate săracilor şi văduvelor, câte râuri de foc vor ajunge ca să ardă acel suflet desfrânat şi necurat. Temeți-vă cei ce urgisiți pe cei săraci şi le faceți strâmbătate. Voi bogații aveți bogăție şi bani, dar au şi săracii arme, adică suspinele şi plângerile, pentru aceasta le vine ajutor din ceruri. Aceste arme sapă casele celor nedrepți.

Mare armă este suspinul săracilor şi al necăjiților pentru că lui Dumnezeu Ii este milă de firea lor cea bună şi îngăduitoare când suferă răutățile şi nu hulesc sau blestemă ci numai suspină plângâdu-şi rănile lor şi se arată Dumnezeu blând celor ce pătesc stâmbătăți, iar pe cei ce-i

supără pe dânşii îi pedepseşte. Deci pentru aceasta să fugim fraţilor de facerea strâmbătăţilor, ca să avem pe Dumnezeu blând şi iertător cu darul şi cu iubirea de oameni Domnului nostru Iisus Hristos a Căruia este slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

6. PENTRU NECURATA MÎNDRIE

din “”Margaritare”
6. PENTRU NECURATA MÎNDRIE
ŞI MĂRIREA ÎN DEŞERT.

Ce ţi-e voia, iubitule, să smereşti pe omul cel mândru, nu-l învăţa nici nu-l certa cu cuvinte multe ci cu puţine şi înţelepte. Adu-i aminte numai de neputinţa firii omeneşti şi-i zi, omule, ce te măreşti în deşert şi te mândreşti fiind şi tu pământ şi cenuşă. Iar de va zice că de va muri, aşa se va face, să-i zici că şi acum când este om viu, pământ şi ţărână este, însă nu cunoaşte că este aşa de vreme ce-şi vede frumuseţea trupului, vede puterea şi cinstea, vede laudele mincinoşilor şi pe cei ce stau şi slujesc la mese şi spun basme, această nălucire a hainelor celor scumpe îl înşeală şi-l face să-şi uite firea.

Nu merge niciodată la mormânturi să vadă sicriile pline de împuţiciune şi de putoare ci numai caută spre cele trecătoare, iar nu spre cele ce vor să fie şi iarăşi îi zi lui: “ce te mândreşti omule care eşti pământ şi cenuşă şi putrejune? Caută şi vezi neputinţa şi vremea cea trecătoare scurtă şi pieritoare a vieţii tale. Nu aştepta ziua morţii tale ca să te pocăieşti, pentru că moartea vine fără de nădejde şi o ştiţi când vine, că de este omul pământ şi fum şi zice iarăşi cutezând că mă voi sui la cer să mă fac şi eu Dumnezeu. Şi de n-ar fi avut ca un frîu neputinţa firii lui ce n-ar zice, unde n-ar fi căzând cu gândul lui?

Deci când vezi vreun mândru că-şi înalţă grumajii lui ca un taur şi fiindu-i sprâncenele ridicate sus zi către dânsul: ce se mândreşte pământul şi pulberea, că viaţa lui se va ocărî şi cele dinlăuntru ale lui? Acestea le zi şi împăratului şi nu te teme de cununa lui, nici de îmbrăcămintea lui cea de aur ce o poartă, pentru că zice Sf. Scriptură, toată slava omului ca floarea ierbii este, dar tu, omule mândru, ce te măreşti? Oare tu ai făcut cerul? Coboară-te din înălţimea rîpei şi i-a aminte neputinţa firii cea trecătoare că este pulbere şi umbră şi fum şi iarbă şi floarea ierbii, ce gândeşti lucruri mari şi te mîndreşti în deşert? Ce este alta mai de rîs decât aceasta? Că ce stăpâneşti oameni? Ce folos ai? Mai bine să te stăpânească decît să stăpâneşti şi să biruieşti? Că ce folos este aceasta? Că eşti începător oamenilor şi de păcate şi de patimi eşti supus şi robit ca şi când ar fi cineva stăpân şi puternic şi apoi să-l bată robii lui şi să fie tot trupul plin de răni şi dacă merge în târg să se mărească cu gândul că stăpâneşte oameni.

Mai bine ar fi să-ţi stăpâneşti patimile şi să nu fii rob păcatelor, pentru că de vreme ce este defăimat cel ce se mândreşte în lucrurile cele adevărate şi bune şi pierde acele osteneli ale bunătăţii, dar cu cât mai mult se va defăima cel ce se mândreşte în lucrurile cele rele şi pentru slava cea trecătoare se-nalţă pe sine, unul ca acela cum nu va fi batjocorit şi de râsul tuturor?

Ticălos şi sărman om, sufletul tău este rău stricat şi muncit de boala păcatelor şi tu cu mărire te slăveşti că ai atâţia galbeni, sau că ai atîtea slugi, dar acestea nu sunt ale tale ci ale altora şi de nu mă crezi cunoaşte din bogaţii cei mai dinainte de tine; iar de nu te vei pedepsi nici de Scriptură,

nici dintr-alți oameni ce au pățit acestea, aşteaptă puțină vreme că vei cunoaşte singur. Când? Când nu vei avea de avuția ta nici un folos şi nici un ajutor, când te vei bate cu moartea şi atunci nu vei fi stăpânul unui ceas măcar, nici măcar puținei cinsti, atunci şi fără de voia ta le vei da acestea la cel care nu vrei nici să-i vezi, că starea şi folosul bunurilor omeneşti nu este alta fără decât pulbere şi fum şi umbră şi încă decât acestea mai putred este omul.

Pentru că pare că eşti mare în vrednicie şi porți haine luminate şi apoi mori ca un sărac şi aceasta este în visuri. Că în ce chip se ivesc visurile ca şi cum ar fi nimic dacă se face ziuă, aşa iarăşi dacă vine noaptea şi acestea ca nu-s adevărate toate se ocărăsc şi se defaimă. Făcutu-te-ai vizir adică ispravnic împărăției şi eu m-am făcut în somn voievod zice el. Dar că eu am fost boier ziua, iar tu ai fost noaptea; dar de am fost noaptea ce este? Că tu nu ai mai mult decât numele. Că ziceam cutare a fost voievod, iar cutare patriarh şi numai cuvântul are darul şi îndată trece cu vorba.

Aşa sunt toate lucrurile lumii să zicem de trei, patru ori.

Dar unde sunt cei ce au stat acum zece ani ca şi boieri şi stăpâni, nicăieri nu se văd? Dar Apostolul Pavel nu a fost aşa? Pentru că şi viu a fost vestit ani mulți şi s-a săvârşit şi au trecut patru sute de ani şi încă şi acum este luminat şi vestit mai mult decât era viu pe pământ; dar strălucirea ce o are în cer ce cuvânt are să o spună? Nici unul.

Însă în ce chip valurile mării uneori se înalță alteori se coboară aşa vedem şi pe cei mândri că se trufesc şi-şi ridică pe sus sprâncenele lor. Pentru care zice proorocul David, nu te teme când se îmbogățeşte omul, sau când se va îmbogăți omul, sau când se va înmulți slava casei lui. Bine a zis proorocul nu te teme, adică să nu te tulbure nălucirea şi slava bogăției şi a mândriei. Pentru că-l vedea în scurtă vreme zăcând mort şi gol şi mâncare viermilor şi neputând lua nimic din avuțiile lui, că toate le lăsăm aici şi mergem numai cu sărăcia păcatelor celor ce le-am strâns şi îmbrăcați cu răutatea.

Adevărat cu cale au numit dascălii cei bătrâni pe mândrie, mărire deşartă.

Pentru că cela ce se măreşte în deşert nu are nici o bunătate înăuntru inimii lui, ci ca şi fețele cele zugrăvite se văd luminate, iar înăuntru sunt seci, aşa şi încă mai rău este slav la mulți oameni, că nimic altceva nu este care-l înstrăinează pe om de la mila lui Dumnezeu ca tirania mândriei şi-l dă la pedeapsa focului şi cine o are pe dânsa măcar post să aibă, chiar feciorie, chiar rugăciune, chiar milostenie sau orice fel de binefacere în viața noastră.

Că zice Sf. Scriptură : necurat este tot cel cu inima înaltă, şi atâta este de rea trufia că nu numai spre răutate şi în râpa pieirii ne împinge pe cei ce o au pe ea, şi încă îl păzeşte pe om şi în bunătăți fiind şi când nu poate să strice în alt chip, în bunătatea pe care o facem ne face multă pagubă şi ne îndeamnă să răbdăm ostenelile iar de roadă ne lipseşte.

Că nu este cu putință să aibă cineva şi bunătatea smereniei şi să aibă şi mândria. Ce zic, să poftim fericita smerenie cea cerească. Pentru că cine pofteşte slavă şi laudă de la oameni, ori ce bine ar face pierdut este, căci îşi ia aici plata. Deci acolo la judecat lui Dumnezeu nu va lua nici un bine. Pentru că a cinstit mai mult slava oamenilor decât slava lui Dumnezeu.

Că cel ce slujeşte şi place lui Dumnezeu, atunci ia de la Dînsul plăţi bogate; cum şi în ce fel ia?

Când defăimăm slava oamenilor, când nu o dorim, că pe cei ce aleargă la cursele de cai mulţi care laudă dar ei nu se-ntorc să ia niciodată de la aceia, ci numai pe împăratul îl văd şezând pe scaun şi dacă-i încununează atunci se înalţă cu gândul şi se bucură de laudele celorlaţi.

Deci ce este mai rău şi mai ocărât decât aceia care iau laudele oamenilor pentru bunătăţile pe care le fac?

Când postesc îşi posomorăsc feţele lor şi se roagă pe la drumuri şi osteneli suferă, iar de plată se lipsesc. Ce pui murdărie lucrurilor pe care le faci? Pe unul îl ia judecător şi pe altul îl pui de şade să te vadă iar pe Împăratul îngerilor care vede ostenelile bunătăţii tale şi a nevinovăţiei tale pe acela îl laşi şi alergi la feţele slugilor ca să te vadă.

Pentru aceasta cu acele osteneli multe şi cu sudorile bunătăţilor te duci neîncununat şi deşert de la cei ce încununează, deci să învăţăm mintea cea bună a slugii, ca atunci când face slujba stăpânului său nu vrei să placă nimănui la altul.

Dar noi stăpân ca acesta avem pe Domnul nostru Iisus Hristos şi Dumnezeu şi umblăm să ne vadă alţii care nu pot să folosească nimic, şi de pierde toată osteneala lui cela ce se mândreşte la isprăvile lui cele bune.

Dar cel ce se măreşte în păcate cum să nu fie vrednic muncii şi pedepsei şi cel ce păcătuieşte şi se laudă mult, aceasta este mai rea decât toate şi mare nebunie, pentru că nimic nu face pe oameni fără de lege şi fără de minte decât când iubesc slava şi lauda oamenilor şi iarăşi nu fac alta pe oameni sfinţi şi fericiţi, decât când urăsc şi hulesc mărirea cea deşartă a multora.

Dar tu, iubite, ce ridici nasul tău? Ce-ţi înalţi sprâncenele şi te umfli adesea în piept, tu nu poţi să faci un păr alb sau negru şi ca şi cum ai umbla deasupra văzduhului şi de-ai putea ţi-ai face şi aripi să nu calci pe pământ. Acum vrei să te mai laud? Ce am zis, cenuşă, pulbere, praf, fum ce încă am zis toate fiinţa firii omeneşti şi starea icoanei, iar eu zic că omul mândru se aseamănă câlţilor că aceia dacă se aprind se arată numai văpaia iar alta nimic. La fel şi băşicile cele de apă prea lesne se fac şi iar prea lesne crapă şi se fac apă, aşa se fac şi mândrii şi prea lesne pier.

Deci alt lucru nu este mai rău decât mândria şi mărirea deşartă pentru că şi diavolul întâi nu a fost aşa, ci mai înainte de a se mândri era înger. Iar dacă se mândri se făcu diavol şi din lumină se făcu întuneric. El l-a pus şi pe Adam în închipuire şi se mândri să fie Dumnezeu şi a pierdut nemurirea ce a avut-o, şi s-a făcut muritor, pentru care lucru şi Dumnezeu mustrând nebunia lui cu batjocură îi zice lui: “ Iată Adam s-a făcut ca şi unul dintre Noi”, zice Dumnezeu către Adam. Iată că te-ai făcut ca unul dintre Noi, adică începătoare de viaţă Treimi de vreme ce Fiul Meu cel fără de început se va face om ca şi tine şi se va numi dumnezeirea Noul Adam şi tu o să fii după dar Dumnezeu precum ai poftit să fii.

Şi asupra lui Iov puţină voie luă diavolul de la Dumnezeu, şi din temeiul pământului răsturnă casa lui, trupul lui de tot îl răni şi de poveste l-a făcut neiertatul în toată lumea că avuţia lui i-a stricat-o şi i-a prăpădit-o şi copii lui i-au omorât şi i-a îngropat şi trupul lui îl găuri cu viermi, pe

femeia lui o puse să-l hulească cumva împotriva lui Dumnezeu şi pe prietenii lui i-a făcut vrăjmaşi. Deasemenea şi pe slugile casei lui i-a îndemnat să-l mustre.

Deci, de nu ar opri Dumnezeu pe diavol, toate cele bune ale lumii le-ar strica şi chiar şi lumea toată, pentru că vicleană fiară şi nesăţioasă este diavolul şi drept aceea nu i-a dat lui Dumnezeu, putere asupra tuturor, căci este din fire iubitor de oameni a Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

“ ÎN DEŞERT ŞI TULBURĂ TOT OMUL VIU”

din “”Margaritare”
7. LA PROOROCESCUL CUVÎNT CE ZICE:
“ ÎN DEŞERT ŞI TULBURĂ TOT OMUL VIU”
ŞI PENTRU MILOSTENIE.

Pe vânătorul de peşte îl îndeamnă spre lucru unghiul mării, când să arunce mrejele şi să cuprindă mulţime de peşte, atâta cât cu multă osteneală să poată trage năvodul la uscat.

Iar pe vânătorul de fiare sălbatice îl îndeamnă desimea şi pădurea care hrăneşte fiarele cele sălbatice când umblă munţi şi dealuri multe se află vreun vârf plin de copaci mulţi şi se întoarce acasă cu vânat mult şi frumos. Deci de vreme ce cei ce poftesc agonisitele cele trecătoare şi vânătorile li se par dulci cu osteneala care o fac pentru dânsele, cu cât mai mult cei ce vânează în sânurile Bisericii, a căror dobândă nu este trecătoare sau pământească ci este singură Împărăţia cerului.

Deci, vino, iubitule şi dulce să cântăm şi noi versul cel cânăreţ a lăutei lui David, şi cu David să ocărâm bisnicia omenească şi să zicem : Însă în deşert se tulbură tot omul viu, clăteşte-se până în sfârşit, va pieri şi se va stinge, clăteşte-se şi mai înainte până a nu se aşeza, se va cufunda, ca focul se aprinde şi se-naltă şi ca o trestie arde ca o volbură de vânt se-naltă şi ca praful piere, ca para focului se-naltă şi ca un fum se topeşte şi se stinge, ca o floare se-mpodobeşte şi ca iarba se usucă, ca un nor se măreşte şi lăţeşte şi ca o picătură de ploaie se zbiceşte ca băşica ce se face pe apă, se umflă şi se mândreşte şi ca o scânteie se stinge. Clăteşte-se şi din lăcomie agoniseşte împuţiciunea. Tulbură-se şi se duce şi nu ia nimic din agonositele tulburării. El petrece tulburările şi alţii bucuriile. El ostenelile şi alţii avuţiile. El grijile şi alţii veseliile. El scârbele şi alţii dobânzile. El blestemele şi alţii vindecările. La dânsul suspinele şi la alţii avuţiile cele multe. La dânsul lacrimile şi la alţii banii. El se munceşte în iad, iar alţii de multe ori muncind şi bând ale lui, se bucură şi cântă.

Ce dar în deşert se tulbură tot omul viu. Omul care este datoria vieţii celei trecătoare, datoria morţii celei nepărăsite, fiară ce din voia ei e neînduplecată, vicleşugul de nimeni învăţat, care de sine a învăţat vicleşug.

Cel iscusit spre răutate şi isteţ spre strâmbătate.

Cel gata spre lăcomia averii şi nesăţios spre lăcomia pântecelui, cel isteţ întru necredinţă, duhul cel mândru şi îndrăznirea cea cu mărire deşartă, înălţimea cea prea uşor risipitoare şi coborâtă,

tina cea obraznică, cenuşa cea tulburătoare, praful cel mărit în deşert cenuşa cea semeaţă, scânteia cea prea lesne stinsă, lemnul cel ce putrezeşte în curând, iarba ceea ce se usucă în curând, verdeaţa ceeace se vestejeşte în grabă, firea care prea lesne strică, care astăzi înfricoşează iar mâine moare.

Astăzi este bogat, iar mâine se pune în groapă.

Astăzi cu stemă, iar mâine în mormânt.

Astăzi cu cel ce răsfaţă iar mâine cu viermii, omul care astăzi este, iar mâine nu este, care acum se mândreşte, iar peste puţin se tânguieşte, cel ce este rău şi nebiruit în binele lui, iar în sărăcie şi nemângîiat, iar pe sine nu se cunoaşte şi caută cele ce sunt peste puterea lui, care cele ce sunt de faţă nu le ştie şi pentru cele viitoare şi se năluceşte care din fire este putred, iar cu mintea lui cea înaltă îi pare că va fi veşnic, lăcaşul a toată patima şi zăbava a toată boala, osteneala cea de toate zilele, războiul cel fără de dobândă al lingorii şi al frigurilor, lăcaş a tot primitor ce primeşte toată scârba, o, câtă răutate are nevrednicia noastră, o, cât de multă este pedeapsa ticăloşiei omului, o, cât zic şi nici una nu afli mai cuvioasă decât glasul cel proorocesc ce zice : Însă în deşert se tulbură tot omul viu.

Iar mai apoi de toate caută iubitule de vezi de nu se aseamănă lucrurile omeneşti cu marea, de nu cu valurile ei se-mpleteşte viaţa noastră, de nu petrecem mai multă nevoie decât pe mare fiind pe uscat, de nu cădem unul peste altul mai rău decât vânturile, de nu ne lovesc banii unul de altul mai rău decât valurile cele mari şi furtunile, de nu ne învârtim încoace şi-n colo ca şi întunericul mării, unul din noi a luat cutăruia plugul şi altul a răpit robii celuilalt, unul se sfădeşte cu vecinul pentru apă, iar altul se luptă pentru vânt cu cei ce locuiesc cu dânsul şi unii umblă la judecăţi pentru măsurarea pământului, iar unii îi necăjesc pe alţii pentru zidiri şi unul pofteşte să ia ce n-a luat, iar altul umblă la judecăţi să nu dea cea luat, şi unul lăcomeşte la dobânzi şi camete, iar altul se sileşte să taie şi din capete.

Acesta fiind sărac îi pare rău, iar celălalt fiind bogat se tulbură, cel ce nu are se mustră, iar cel ce are se vicleneşte. Cel ce are stăpânia se zavistuieşte şi cel ce are putere se urăşte şi cel ce este puternic se găteşte.

Războaile se-nmulţesc şi zavistiile prisosesc, nesaţiul biruieşte şi lăcomia silniceşte; minciuna se-nalţă şi credinţa unuia faţă de altul a fugit, adevărul lipseşte de tot de pe pământ, hotarul prieteniei este numai până se trece masa, deci nici pământul nu poate să sufere aceste răutăţi, văzduhul se pîngăreşte până în cer, stihiile cele slobode se vând pe bani, că ele se vămuiesc, pământul se-mparte, apele se stăpânesc vântul se cumpără, zeciuitorii şi harapcii ţin oraşele, bogaţii se topesc de grijă multă, datornicii se vestejesc de grija datoriilor, răpitorii tulbură lumea, iubitorii de argint adesea umblă la judecăţi, negustorii negustoresc primejdiile oamenilor, năpăstuitorii vând minciunile, minţând unul către altul, sfârşit-am jurămintele şi nu ştim alta fără decât a ne jura pe Dumnezeu.

Deci văzându-i proorocul pe toţi aşa că s-au abătut spre rău şi defăimând viaţa noastră zicea: în deşert se tulbură tot omul cel viu; dar numai omul se clăteşte, o proorocule?

Numai zidirea cea cuvântătoare se huleşte? Aşa zice, n-am aflat nici una din dobitoacele sau din stihii să se tulbure.

Tulbură-se şi apele dar se linişte sc, clăteşte-se şi pământul dar se aşează, se întăreşte, umblă şi vânturile dar iar se aşează. Tulbură-se fiarele toate dar dacă se satură se aşează. Înalţă-se şi focul, dar dacă arde toată materia ce se află, se stinge.

Iar omul tulbură-se pentru bani nu încetează niciodată. Aceasta a luat şi spre aceia caută, stăpâneşte una şi spre altă se nevoieşte. Suta ce se nevoieşte să o îndoiască şi peste ea să îngrămădească altele, şi niciodată nu se opreşte de a mai grămădi până când îi vine sfârşitul.

Şi de setea iubirii de argint vînîndu-se se face mai galben decât aurul pentru avuția cea multă pe care o pofteşte. Prietenul cel mincinos şi neadevărat, pofta cea vicleană batjocorirea cea de mult, stăpânită, înşelătorul cel mult îndrăcit, legatul cel zburător, războinicul cel mort, vântul cel zburător în lume, adică avuția care este născătoare a toată fărădelegea, care află toată răutatea care este soață nesațiului celui stricător de suflet şi vrăjmaş postirii şi războinică curăției şi fur tainic al tuturor bunătăților.

Dar ce pârăsc eu avuția şi am lăsat pe cei ce o au pe ea? Că are strâmbătate şi ea că o țin legată cu lanțuri şi-mi pare să strige şi ea către dânşii să zică o iubitorilor de bani pentru ce mă legați pe mine, pe avuție, pentru ce mă strângeți cu mii de legături ca pe un rob fugar? Pentru ce mă îmbrățişați şi mă sărutați ca pe un prieten şi apoi mă legați ca pe un făcător de rău vreți să mă odihniți ceva cât de puțin măcar mai pe uşor decât visele, lăsați-mă să merg şi la mâinile săracilor, ce zici să strângă avuțiile pentru copii ca să nu rămâie moşteni sărăciei şi bine este bogatul cel mult nălucitor că acestea ce se văd nu le ştie şi grijeşte de cele viitoare, de sine nu ştie şi de copii îi este grijă, nu ştie îngropa-se-va sau nu, şi se sfătuieşte pentru moştenire.

O fără de minte, bogatule, spune-mi sfârşitul tău întâi şi apoi grijeşte-te de copii tăi.

Spune-mi cele de azi şi din acestea te vei crede şi pentru cele de mâine, ce te rătăceşti pe tine şi după moarte? Pentru ce iubeşti să fii mort şi înşelat? Pentru ce porunceşti tu lui Dumnezeu şi-L înveți ce să facă? Pentru ce tocmeşti tu pronia lui Dumnezeu? În ce chip va chivernisi cele ce ți s-au dat ție? N-ai tu nici o treabă cu cei ce rămân în urmă, nici nu biruieşti nici nu stăpâneşti nimic din cele ce rămân după moarte.

Nu poți să fii şi mort şi-mpărțitor celor vii şi judecător morților ca să dai fiecăruia ce i se cuvine. Dar ce te trudeşti în deşert o, bogatule, şi iei fărîmile săracilor şi le grămădeşti peste ale tale? Nu ştii cui le strângi acestea fiindcă iei cele puține ale săracilor?

Căci te mânii când îți cer ale lor ca şi când ai cheltuieli dintru ale tale? Ale lor le cer pe care le ai luat de la ei, iar nu ale tale. Nu-ți cer cele ce s-au născut cu tine, ci dă-le pe cele ce le-ai luat. Ai şi tu omenie de dă, ca să le dai ți s-a poruncit, iar nu tot lua, ajungă-ți pentru că prin sărac întinde Hristos dreapta Sa şi primeşte ce dai.

Cel ce plouă cere de la tine puțin.

Cel ce tună şi fulgeră îţi zice să miluieşti.

Cel ce acoperă cerul cu nori, ce ia de la tine haină veche, ajungă-ţi că ţi se roagă săracii ca lui Dumnezeu şi zic, dă, fie-ţi milă, miluieşte, acestea-ţi zic ca să te înduri, să miluieşti, iar tu nici ochii nu ţi-i ridici că să-i vezi, şi te roagă şi nu ţi se face milă.

Dă-le cele ale lor mai înainte până a nu se face întrebare şi cercetare de Împăratul.

Dă-le cele ale lor şi ia de la Tatăl lor mângîiere. Care? Aceasta: " Întrucât aţi făcut unuia din aceştia fraţi mai mici ai mei, Mie Mi-aţi făcut" pentru că cela ce miluieşte săracul şi necăjitul, nu rupe numai zapisul păcatelor lui ci încă ia şi alt zapis de mărturie care mărturiseşte şi zice: "Cel ce miluieşte pe sărac împrumută pe Dumnezeu".

Să dau dar milostenia lui Dumnezeu împrumut ca să luăm de la El răsplătirea cea de iubire de oameni, o, prea înţelept cuvânt, cel ce miluieşte pe sărac, zice, împrumută pe Dumnezeu; ce zice împrumută?

Ştiind Scriptura lăcomia noastră cunoscuse că nesaţiul nostru pururea caută spre lăcomie şi cere adaos, deci pentru aceia nu zice numai, cel ce miluieşte săracul dă lui Dumnezeu, ca să nu socoteşti numai singură darea şi răsplătirea dării, ce zice cela ce miluieşte săracul, împrumută pe Dumnezeu, ca să audă iubitorul de dobândă numele împrumutării şi să se aplece pe sine spre milostenie: cel ce milieşte săracul împrumută pe Dumnezeu.

Deci de vreme ce Dumnezeu ia împrumut de la noi, iată că nu este dator, deci ce pofteşti să ai pe Dumnezeu datornic sau judecător? Datornicul se smereşte de cel ce l-a împrumutat, iar judecătorului nu-i este ruşine de cel ce se judecă.

Însă trebuie să vedem pentru care pricină spune Dumnezeu că "cel ce miluieşte pe sărac pe Mine Mă împrumută". Zice aşa pentru că ştie lăcomia noastră, că tot la adaus caută lăcomia noastră, precum am mai zis, şi ştia că nimeni din cei ce au bani nu vreau să dea fără temei şi credinţă bună, pentru că cel ce împrumută cere zapis sau zălog sau chezaş şi cu aceste trei tocmeli se încrede şi dă banii, luând sau chezaş precum am zis sau zălog sau zapis.

Deci pentrua aceasta de vreme ce ştia Dumnezeu că fără de aceste trei lucruri nimeni pe nimeni nu împrumută, nici nu caută la iubirea de oameni ci numai la dobândă caută, iar săracul fiind pustiu de toate acestea, şi nici zălog n-are să dea, pentru că este gol de tot, nici nu are pe nimeni să-i fie chezaş pentru dânsul, pentru că nu-l crede nimeni pentru multa sărăcie şi lipsă ce are şi aşa pentru neomenia celui ce are bani Se pune Dumnezeu pe Sine la mijloc şi Se făcu săracului chezaş, iar celui ce împrumută zapis şi zice către dânsul: nu îl vezi pe acesta că este sărac, crede-Mă pe Mine care sunt prea bogat.

A văzut Dumnezeu pe sărac şi I s-a făcut milă de dânsul. Văzuse pe sărac şi nu s-a făcut a nu-l vedea şi s-a dat pe Sine zălog pentru cel ce nu avea nimic şi ajută celui lipsit pentru bunătatea Lui cea multă.

Cel ce miluieşte pe sărac împrumută pe Dumnezeu, ai nădejde nu te teme că pe Mine Mă împrumuți.

Dar ce voi dobândi dacă Te împrumut pe Tine? Cu sutele îți dau şi-ți dau şi viața de veci.

Dar când o să mi le dai Tu acestea? Mai cercetezi tocmeala ce am făcut-o vrând întăresc schimbul. Spune-mi vremea plății în care-mi vei plăti, arată-mi sorocul când am să le iau acestea. Ascultă acum şi înțelepciunea când şi unde-ți va plăti acea datorie. Acela ce s-a îndatorat pentru sărac.

Când va şedea Fiul Omului în scaunul slavei Sale şi va pune de-a dreapta oile iar în stânga caprele, şi va zice celor de-a dreapta Lui: "Veniți blagosloviții părintelui Meu de moşteniți împărăția care vă este gătită vouă de la începutul lumii".

Pentru ce pricină? Pentru că flămând am fost şi M-ai ospătat, însetat am fost şi M-ați adăpat, gol am fost şi ați venit către Mine.

Atunci cei ce I-au slujit Lui în acea vreme căutând la neputințele lor şi vrednicia celui ce se-mprumută, zic: "Doamne când Te-am văzut flămând şi Te-am ospătat? Sau însetat şi Te-am adăpat, la care nădăjduiau ochii tuturor sau când Te-am văzut şi în altă lipsă şi nevoie? Sau când le-am făcut noi acestea? Întrucât ați făcut unuia din aceştia mai mic ai Mei, Mie ați făcut. Sau doar nu este adevărat acest cuvânt că cel ce miluieşte săracul împrumută pe Dumnezeu? Dar precum dăruie celui de-a dreapta împărăție pentru iubirea de oameni: "Veniți binecuvântații Părintelui Meu de moşteniți împărăția ce vă este gătită vouă de la întemeierea lumii". Aşa şi celor din stânga neroditoarea şi nevoia şi neomenia lor îi înfricoşă cu muncă: "Duceți-vă blestemaților în întunericul cel mai dinafară, care este gătit diavolului şi îngerilor lui".

Pentru ce? Pentru că am fost flămând, şi nu Mi-ați dat să mănânc, nu zice ați curvit, că ați preacurvit că ați furat sau ați mărturisit strâmb şi ați jurat cu strâmbul deşi sunt adevărate acele rele şi pierzătoare, dar tot sunt mai jos decât neomenia şi nemilostivirea.

Dar pentru ce? O, Doamne, nu-ți aduci aminte şi altceva? Pentru că zici : nu judec păcatul cu nemilostivirea, nu judec pe cei ce au păcătuit, ci pe cei ce nu s-au pocăit.

Pentru neomenia voastră vă osândesc, pentru că având voi milostenia atâta doctorie de mântuire v-ați lepădat şi ați lăsat atâta bine, deci neomenia voastră o cer, care este izvor a toată răutatea şi a toată păgânătatea, dar laud iubirea de oameni ca şi cum este rădăcină tuturor bunătăților şi pe cei nemilostivi şi fără omenie îi înfricoşez cu focul veşnic şi cu munca cea nesfârşită.

Şi celor iubitori de oameni le dăruiesc împărăția cerurilor şi viața veşnică în Iisus Hristos Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

PENTRU JUDECATA CEA VIITOARE

din “”Margaritare”"

8. PENTRU JUDECATA CEA VIITOARE SI PENTRU MUNCA, CUM ESTE NESFARSITA CELOR CE NU CRED CĂ ESTE MUNCĂ.

Mulți dintre oameni şi mai vârtos dintre creştini sunt în ziua de azi ca cu nişte piroane prinşi cuprinşi şi de tot plecați în lucrurile şi patimile acestei lumi şi fac tot felul de păcate şi de fărădelegi şi le pare că după moarte nu este nici judecată nici plată, nici muncă, nici pedeapsă veşnică ci îndrăznesc de zic, Dumnezeu este iubitor de oameni şi nu-i va munci pe oamenii cei răi şi păcătoşi.

Dar deşi este Dumnezeu iubitor de oameni precum şi este, dar este şi judecător drept; şi un om ce a dobândit de la Dumnezeu lucruri bune, adică sănătate, cinste, avuție şi noroc în toată viața lui, iar apoi să fie nemilostiv şi neîngăduitor şi să facă strâmbătăți şi să facă nedreptate, şi să hulească cele străine şi să le răpească şi să facă tot felul de păcate şi să nu se pocăiască, nici de înfricoşarea Scripturilor nici de binele lui Dumnezeu, unul ca acesta ia spune-mi nu este vrednic muncii şi pedepsii?

Că de cum vom cerca judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, de multă vreme s-ar fi cuvenit să ne piardă după cuvântul dreptului.

Căci când amărăşte cineva pe cel ce nu face strâmbătate are să dea seama numai lui Dumnezeu.

La fel altul ocărăşte şi face necinste celui ce a făcut lui bine şi i-a făcut bune lui.

Dar ce iertare va avea unul ca acela? Nici o iertare nu va lua, cum nu te temi de Dumnezeu, când zici: milostiv este Dumnezeu şi nu pedepseşte pe nemulțumitori ca aceia. Dar de nu va pedepsi pe unii ca aceştia precum zici, nu este iubitor de oameni, ai oare să te tămăduieşti vreo altă pricină fiindcă păcătuieşti? Nu ți le-a spus mai înainte toate? Nu te-a înfricoşat? Nu ți-a ajutat la nevoile tale şi în scârbele tale? N-a făcut mii de chivernisiri pentru tine? Nu S-a răstignit pentru mântuirea ta?

Dar de nu se vor munci oamenii cei răi şi tâlharii, nici oamenii cei buni şi sfinți nu se vor încununa.

Dar unde este iubirea de oameni şi judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu? Pentru aceia oamenilor nu vă rătăciți ascultând pe diavolul, pentru că acestea toate sunt meşteşugurile lui şi vicleniile lui. Că de vreme ce judecătorii pe oamenii cei buni îi iubesc, chiar şi legiuitorii, şi-i cinstesc, iar pe cei răi îi muncesc şi-i omoară, dar Dumnezeu cum este să nu facă unele ca acestea.

Dar când se vor slobozi şi vor lăsa păcatul oamenii cei răi? Pentru că îi aşteaptă munca veşnică şi nu se lasă de păcat şi de strâmbătate dar dacă vor alunga şi această frică de la dânşii şi nu numai la muncă să nu intre, ci încă să şi dobândească şi Împărăția cerurilor.

Dar când se vor depărta de răutățile pe care le fac? Am auzit pe oameni bogați iubitori de păcate zicând, că numai pentru ca să se înfricoşeze oamenii a zis Dumnezeu că este iad să se muncească păcătoşii, dar nu munceşte pe nimeni că este milostiv.

I-a spuneţi-mi voi mie, cei ce nu credeţi să fie muncă, dar cine a făcut potopul cel înfricoşat ce a fost în zilele lui Noe şi s-a înecat toată lumea de mânia lui Dumnezeu?

Cine a trimis fulgerele şi arderea la pământul Sodomei şi al Gomorei şi a ars de tot şapte cetăţi cu acea împuţită piatră pucioasă şi împreună a ars pe toţi ucigaşii aceia şi pe sodomiteni şi au pierit toţi de pe faţa pământului?

Cine a înecat pe faraon în Marea Roşie cu toată oastea lui?

Cine a pierdut pe cei şase sute de mii de evrei în pustiu?

Cine a ars sinagoga Abironilor?

Cine a poruncit pentru Core şi Abiron şi Datan să-şi deschidă pământul gura lui să-i înghită vii, cine a ucis în zilele lui David atâtea mii de oameni?

Cine a omorât atâţia oameni într-o noapte în zilele proorocului Isaia?

Sau nu vedem primejdiile ce le păţim în toate zilele pentru păcatele noastre ce le facem totdeauna?

Arşiţile, secetele, morţile, robiile şi răzvrătirile neamurilor celor războinice.

Ce cuvânt ai tu să răspunzi pentru acestea toate şi unii să se muncească, iar alţii să nu se muncească.

Că deşi este Dumnezeu drept, precum este adevărat, iar ţie tot îţi caută a lua judecată dreaptă şi muncă pentru păcate şi devreme ce este Dumnezeu milostiv şi nu munceşte pe nimenea, nici aceştia nu se cade să se muncească.

Dar pentru unele cuvinte fără de minte ca acestea şi acum munceşte Dumnezeu, că adică să ne facem să stăm împotriva celor ce zic că nu este muncă şi să zicem că nu este basm cuvântul muncii ci este adevărat, nu numai noi le zicem acestea ci şi mulţi filozofi şi poeţi ai elinilor, mult au filosofat pentru muncă ce va să fie, şi au zis că în iad se muncesc oamenii cei răi şi vicleni, că de n-au şi putut ei să zică şi să vorbească adevărul ca şi noi, dar tot au cunoscut că este judecată şi răsplătire şi cum au fost ei de au auzit plânsetele şi rîuri de foc şi tânguiri şi răcială şi gheaţă şi tartar şi altele multe locuri de muncă au zis că sunt sub pământ.

Şi iar au zis că sunt nişte lucruri bune şi ostroave a celor blânzi şi grădini cu flori înflorite şi cu multe mirosuri şi cete de sfinţi se află acolo în veşmintele luminate îmbrăcaţi şi cântă cântece minunate.

Pentru aceasta să nu ne arătăm necredincioşi, zicând că nu este muncă ca să nu cădem într-însa, cel ce nu crede că este muncă este leneş pentru ca să se arate că nu se teme de muncă.

Iar noi să credem fără de îndoire şi să o povestim adesea că nu vom greşi niciodată pentru că moartea şi aducerea aminte de moarte şi de muncă este ca o iarbă amară care curăţeşte tot felul de răutate şi de vicleşug când se dă adesea sufletului nostru, că de eşti scump şi nemilostiv adu-ți aminte de cele cinci fecioare nebune a căror făclii s-au stins, că neavând milostenia ca zestre se scăpară de mire şi aşa aducându-ți aminte de acelea te vei face milostiv.

Iar de eşti nedrept şi răpeşti cele străine, ascultă pe Hristos, zicând legați-l pe dânsul de mâini şi de picioare şi-l aruncați în întunericul cel mai dinafară, şi aşa vei alunga de la tine această poftă rea. Iar de eşti bețiv şi la bucate nesățios, auzi pe bogatul zicând către Avraam: "părinte trimite pe Lazăr să-mi răcorească limba cu puțină apă că mă frig în para iadului".

De ai război de către pofta curvei adu-ți aminte de focul muncii şi se va stinge acea poftă vicleană. Dar ce zic eu foc şi muncă şi alte pedepse, când numai despățirea de Dumnezeu este cea mai rea dintre toate pedepsele; când nu ne vor lăsa să-L vedem pe Hristos, mai rea muncă decât aceasta care este?

Nu este alta mai rea decât despărțirea de lumina dumnezeiască.

Dar de ce iubim să trăim şi să fim în lume? Că de intră un om mare la închisoare şi zace în putoarea temniței şi la întuneric şi să fie legat într-un loc cu tâlharii şi cu ucigaşii de oameni îi pare că este mai rea aceasta decât toate morțile. Dar dacă ne vor duce acolo în temnița iadului să ardem într-un loc cu ucigaşii lumii şi nici să vedem pe nimenea nici să ne vadă nimeni nu poate, că în atâta mulțime de oameni, muncindu-se iarăşi ne aflăm singuri şi pustii fără de mângâierea nimănui.

Pentru că cei ce se află acolo de întuneric mult ce este nu pot să vadă nici pe cei ce sunt lângă dânşii sau să-i cunoască, ci numai singur fiecare se munceşte şi deşi se cheamă foc şi pară, dar este întunecoasă şi numai ce arde dar nu luminează, nici se vede, nici se stinge.

Şi nu numai atâta dar sunt şi dureri multe care pedepsesc sufltetele noastre. Că focul acela pe care-i cuprinde îi arde pururea, pentru aceea se cheamă foc nestins. Şi se-mbracă păcătoşii nu cu cinste, ci cu pedepse să fie pururea în iad şi să sufere acolo munci amare, că scăparea bunătăților are atâta durere şi atâta plângere şi atâta nevoie şi greutate, încât nici o pedeapsă nici o muncă nu este în toată lumea precum au acolo în iad păcătoşii care nu se pocăiesc aici în lume până sunt vii şi în ce chip intră cineva în temniță şi vede pe unii mârşavi, pe alții galbeni ca şi cum ar fi morți şi pe alți cu lanțuri şi cu fiare în grumajii lor şi pe alții cu butuci în picioare şi pe alții închişi în temniță împuțicioasă şi întunecată, oare nu ne cutremurăm şi nu ne îngrozim şi facem în tot felul să nu cădem în scârbă şi în nevoie ca aceasta?

Dar când vom merge noi legați în legăturile iadului, ce vom face atunci ? Amar şi vai de noi. Că legăturile acelea nu sunt de fier ci sunt de foc care nu se stinge niciodată, iar şi cei ce ne muncesc pe noi nu sunt oameni să le fie milă unul de altul, precum ne este nouă, ci sunt îngeri înfricoşați şi nemilostivi asupra cărora nu poate nici să caute nimeni, mare şi rea mânie au asupra noastră căci am hulit pe stăpânul lor cu faptele noastre cele rele.

Şi temniţele acelea nu sunt ca ale noastre să le duci la cei din temniţă haine şi bani, cine vrea bucate şi cuvinte de mângîiere şi măcar şi Noe de s-ar ruga sau Iacob sau Avraam sau Daniel, pentru oamenii lor, văzându-i muncindu-se, nimic nu folosesc şi nu cutează nici mâinile să-şi întindă să-i scoată din muncă pentru că în vremea aceea a judecăţii piere firea cea milostivă şi cu cale este, pentru că oamenii cei drepţi atunci au copii păcătoşi şi iarăşi copii cei sfinţi, au părinţi păcătoşi şi nu le este milă de dânşii pentru că sfinţilor aşa se cade să nu aibă nici o scârbă, de vreme ce se învrednicesc de iau bunăţăţile cele cereşti.

Deci pentru aceasta zic că se stinge mila, de vreme ce şi ei împreună cu Domnul nostru Iisus Hristos sunt scârbiţi asupra păcătoşilor. Pentru acest lucru nimeni să nu nădăjduiască că va afla făcând lucruri bune, măcar de ar avea şi părinţii drepţi, căci vremea care ni s-a dat am petrecut-o cu lacrimi rele, iar când vom merge acolo vom da seamă pentru vremea pe care am petrecut-o cu lene şi fără de grijă bunătăţilor, ca şi cel care ia bani împrumut îi cere înapoi şi dacă nu-i dă îl pune în temniţă.

Dar cel ce-şi strică viaţa în poftele cele rele, dar noi de ce stricăm darurile lui Dumnezeu ca fiul cel desfrânat, cu cât mai multă certare o să luăm noi? Adică am spurcat Sf. Botez şi fecioria o am stricat şi am întinat-o, că în ce chip noi oamenii luăm seama slugilor noastre pentru venitul şi cheltuiala banilor, aşa cercetează Dumnezeu pe bogaţi şi pe săraci de au strâns bogăţia din osteneală dreaptă sau din lăcomie şi din răpire şi sau la mâncări şi la curvii am cheltuit banii noştri sau la săraci şi la cei ce au avut strâmbătate le-am ajutat.

Pe cel sărac îl cercetează de suferă vitejeşte şi de mulţumeşte lui Dumnezeu de sărăcie văzând pe alţii că sunt în noroc, şi au tot felul de bogăţie şi nu bârfeşte pronia lui Dumnezeu. Şi să nu-ţi pară că numai bogaţii şi săracii se cercetează ci şi judecătorii şi împăraţii ce deamănuntul, adică de judecă drept sau de fac făţărnicie şi nu strică dreptatea, sau pizmă face, strâmbătate cuiva, sau de face sfat nedrept pentru rugămintea cuiva şi mai vârtos arhiereii şi patriarhii, că cu cât este omul mai mare în vrednicia şi în cinstea biruinţei şi a stăpânirii cu atâta se va cerceta mai tare să dea răspuns lui Dumnezeu, că dregătoriile şi stăpânirile acestea cu nimic nu se deosebesc de umbră şi de vise, pentru că mai înainte de a se face păcatul se stinge dulceaţa poftei, iar munca lor nu are sfârşit şi dulceaţa este trecătoare, iar amărăciunea veşnică, pentru aceasta Dumnezeu adesea ne aduce aminte de înfricoşata muncă ; mulţi ar fi căzut în ea pentru că acum de ni se cutremură sufletele de frică şi încă tot sunt unii fără de omenie şi fac păcate ca şi cum n-ar fi muncă, că de nu ne-ar învăţa şi înfricoşa munca, ce rău n-am face?

Şi pune în faţă şi altceva nu numai pentru iubirea lui Dumnezeu cea de oameni, ci de n-ar fi înfricoşat Dumnezeu pe niniviteni prin proorocul Iona, nu s-ar fi îndreptat de îndărătniciile lor.

Că de n-ar griji Dumnezeu nici de răutăţile noastre ar putea afla cineva prilej de a zice că nu este muncă. Iar de vreme ce face atâta nevoinţă ca să nu păcătium şi să facem bunătăţi, adesea este că munceşte pe cei păcătoşi şi încununează pe cei ce se-ndreaptă, socoteşte de vezi că mulţi hulesc pe Dumnezeu, pentru că răbdă îndelung spre cei spurcaţi, spre curvari, spre ucigaşi şi spre furi, spre lacomi, şi spre eretici şi nu-i pedepseşte aici, iar acolo de-i va înfricoşa îi va munci mai rău, hulitori sunt, însă de ne va şi lipsi această muncă, cealaltă nu ne va trece şi este de mirare acest lucru, o mare nebunie, o suflet iubitor de păcate, se batjocoresc cuvintele cele înfricoşate, din fapte vor să afle munca însă nici unul nu va scăpa de iad şi din muncă de nu va dezlega aicea mai

dinainte păcatele sale cu spovedania şi cu pocăința din toată inima, pentru că în ce chip duc la judecăți pe oamenii cei răi, legați aşa şi pe păcătoşi îi aduc dracii în iad legați cu legăturile păcatelor lor, la judecata cea înfricoşată a lui Dumnezeu şi de ți se va întâmpla să mergi într-o baie înfierbântată, sau de te-a prins vreodată frigurile cu căldură mare atunci să-ți aduci aminte de para muncii şi atunci te vei scula şi vei fugi de păcat.

Cel ce are lucruri şi bune şi rele tot are oarecare mângîiere puțină de muncă, pentru că iată că îți zic, păcătosule să nu te laşi să cazi în deznădăjduire şi să zici: lasă să fac toate păcatele de vreme ce am să merg în iad.

Eşti curvar, nu te face sodomit, eşti fur, nu te face şi ucigaş şi tot vei avea mai puțină muncă. Iar cel ce este pustiu de tot felul de bunătăți nu poate să zică câte rele va petrece dacă se va duce în munca cea fără de moarte pentru că acolo va fi mare cercetare lucrurilor celor rele.

Că încă dacă nu sunt la un om toate bunătățile măcar puține de sunt tot nu sunt nesocotite de dreptul judecător şi de vreme ce se cercetează păcatele şi lucrurile şi cuvintele şi gândurile cele rele şi pentru ele ne vom munci, dar cu cât mai vârtos se vor cerceta lucrurile cele bune de vor fi mari sau mici, ci să ne ferim de lucrurile cele rele şi să facem cele bune ca să ne izbăvim de matca focului celui veşnic.

Să ne depărtăm dar de viclenie şi de păcat şi să facem bine ca să dobândim împărăția cerurilor, însă oamenii au obicei de laudă pe omul cel bun, care nu face rău şi pentru unul ca acesta zice proorocul David: “Şi mustrare n-a luat de la cei aproape de el”, adică n-au tânjit niciodată vecinii lui pentru el acest lucru este aievea că pe cel ce-l iubesc oamenii îl iubeşte şi Dumnezeu şi eşti urât oamenilor, eşti urât şi lui Dumnezeu.

Iar pentru cei nemilostivi zice Hristos: “flămând am fost şi nu Mi-ați dat să mănânc, pentru că cei ce nu miluiesc pe cei lipsiți din cele ce le-a dat lui Dumnezeu, nu se lipsesc numai de bunătățile cele veşnice, ci încă se trimit şi în focul cel de veci, iar cei ce fac bunătăți vor dobândi binele cel ceresc, pentru că de petrec multă pedeapsă şi muncă cei ce calcă judecățile stăpânilor celor pământeşti, cu mult mai mult se va pedepsi cel ce nu ia în seamă poruncile lui Dumnezeu, căci cunosc bine că vă pare şi vă este lucru greu să vă aduc aminte de munca iadului şi de judecată şi vă fac multă scârbă, iar cu cât mai mult se scârbeşte cunoştința cu atât mai mult se foloseşte mintea celor scârbiți precum zice de Lazăr cel sărac şi de bogatul acela.

Aşa se cade să plângem şi să ne tânguim cu lacrimi amare că acolo noi avem vreme de pocăință. Căci de vreme ce suntem aici în lume şi auzim acestea cu care putem să ne pocăim şi să ne spălăm de păcate şi vom avea multă cutezare şi îndrăznire către Dumnezeu, să ne întoarcem de la rău către bine şi să mulțumim iubitorului de oameni Hristos, care prin munca celor ce s-au pocăit a folosit lenei noastre şi ne-a mântuit şi ne-a deşteptat din somnul păcatului.

Dar vrem să ştim pentru ce pricină şi povestire pe unii îi pedepseşte Dumnezeu şi-i munceşte aici, iar pe alții îi pedepseşte acolo, şi nu-i munceşte pe toți aici şi pentru ce?

Pentru că de-ar fi fost acest lucru toți am pieri, că suntem toți în cercetarea păcatului şi iarăşi de nu s-ar pedepsi aici nici unul, ne-am face mai mulți din noi leneşi şi mulți am zice că nu este nici

o cercetare de la Dumnezeu, că de vreme ce văzând acum mulți oameni vicleni că se muncesc şi iar hulim, dar de n-ar fi să se pedepsească oamenii cei răi, ce fel de răutate n-am face? De aceea Dumnezeu îi munceşte.

Este cineva desfrânat sau face astfel de păcate iar Dumnezeu îi dă vreo boală grea şi taie acel păcat şi are acolo pedeapsă mai uşoară sau se pocăieşte şi se izbăveşte şi pentru muncă se face mai înțelept, pe alții iarăşi nu-i pedepseşte şi văzând ei îndelungă răbdarea lui Dumnezeu se pleacă spre bine şi scapă de aici şi acolo de muncă.

Şi iarăşi de ne aflăm în păcat şi nu ne pocăim nu vom avea nici o folosință din mila lui Dumnezeu, ci vom răbda mai multă muncă pentru multa hulă ce o facem spre Dumnezeu adică când păcătuim.

De la Dumnezeu avem cinste, cum ai zice ne acoperă să nu pățim rău pentru care fapte s-ar cădea să ne muncim iar după binele şi răbdarea lui Dumnezeu, dacă ne aflăm iarăşi în păcate, cine poate să ne izbăvească de muncă?

La fel cel ce nu sufere nici o pagubă sau altă pedeapsă pentru păcatele lui într-un acest fel şi cel ce are cinste multă şi odihnă, mare muncă va avea acolo.

Pentru aceea când vezi pe cineva îmbogățindu-se din strâmbătăți şi din lăcomie pe acel om nu-l lăuda, ci să-l plângi, că bogăția adaogă munca acolo, de vreme ce adună la dânsul blesteme şi urgie de la cei ce le face strâmbătate şi muncile păcătoşilor sunt de multe feluri, după vreme şi după obraze şi după vrednicie şi după cunoştință şi necunoştință.

Că sunt doi oameni vicleni unul este bogat şi altul sărac şi cel bogat se pedepseşte mai mult decât cel sărac, dar tu când nu numai pe fratele tău îl omori, ci încă şi pe fratele tău cel sufletesc ca şi Cain, nu cu cuțitul ci cu zavistia şi cu vânzarea şi cu pagubele; oare putea-vei scăpă atunci de munci? Nu.

Dar copiii preotului pentru ce au mers în iad, căci mâncau prescurile şi jertfele mai înainte de slujbă şi de tămâiere? (preotul Eli). La fel şi tatăl lor a mers în iad pentru că nu i-a certat, dar noi ce?

Oare n-a fost nici un părinte leneş pentru copii lui şi s-au făcut copii lui leneşi pentru necertare şi se duc de se leapădă de lege şi vor merge în muncă şi feciorii şi părinții? Ce-ți pare? Anania şi Safira pentru ce tăgăduiră ale lor din cele ce făgăduiau lui Dumnezeu şi dovedindu-i Apostolul Petru i-a certat, ei au căzut şi au murit, oare puține facem noi ca acestea şi mai rele? Oare putea-vom face să crezi că nu este judecată şi plată? Aş vrea eu să nu fie muncă şi mai vârtos dintre toți eu singur, căci fiecare din noi se teme pentru sufletul lui să nu meargă în muncă. Iar eu pentru că sunt mai marele turmei acesteia voi da seamă lui Dumnezeu pentru toți drept aceea cu neputință îmi este să scap de muncă.

Căci Dumnezeu nu numai miluişeşte, ci şi pedepseşte.

Adevărat este că Dumnezeu este bun şi iubitor de oameni şi muncile şi pedepsele Lui mare bine lucrează şi oamenilor, de vreme ce şi doctorul nu numai când scoate pe cei bolnavi, la grădini şi la răcoare şi-i duce la baie de-i spală le face bine ci şi când îi opreşte de tot felul de bucate şi-i pune să şi postească şi altă dată taie carnea cea rea şi putredă şi altă dată îi adapă cu ierburi ca să scoată veninul, în acest chip fac deci şi doctorii cei sufleteşti la păcatele oamenilor.

Când vei vedea un om bun făcând multe bunătăți şi îngăduind mii de supărări şi nevoi să-i râvneşti lui şi să-l fericeşti şi să te asemeni bunătății lui, căci acestora li se arată aici toate păcatele şi acolo agonisesc multă plată fiind gata la răbdare.

Însă unii aici se muncesc şi alții acolo. Iar alții şi aici şi acolo se pedepsesc. Din aceste trei cete care se fericesc? Ceia ce petrec aici rău pentru Domnul şi se lasă de păcate sau cu post şi cu trudă sau cu plecarea cu sărăcia şi cu goliciunea, acolo au pedeapsă mai uşoară, iar acela ce face păcatul cu multă nevoință are multă muncă acolo, însă care pricină pune Dumnezeu mai înainte cele ce va face, pentru ca să nu facem noi lucrurile rele de la care ne opreşte.

Pentru aceia ne înfricoşează cu matca focului ca să nu intrăm în ea şi ne sperie cu cuvântul iar nu ne scârbeşte cu fapta.

Bune sunt, o, Stăpâne făgăduințele.

Bună-Ți este şi împărăția pe care o aşteptăm să ne-o dai, şi înfricoşarea ghenei, că împărăția cerului îndeamnă pe oameni, iar iadul înfricoşează pe păcătoşi ca să-i facă buni pentru Dumnezeu înfricoşează pe păcătoşi nu ca să-i pună în matcă, îi înfricoşează cu cuvântul ca să nu-i muncească cu fapta.

Pentru că cel ce nu aşteaptă nici Înviere, nici muncă pentru păcatele lui îi pare că numai aici va să viețuiască, iar nu şi în cealaltă lume, pentru aceia nici bine nu face nici de păcat nu se lasă, dar nici munca lui sfârşit nu are.

Iar cel ce se teme de muncă şi de înfricoşata judecată care se va judeca şi de răspunsul cel groaznic, face în tot felul să poată scăpa de curvie, de malahie, de viclenie şi de tot felul de păcate şi se face blând şi întreg la minte, smerit, milostiv şi iubit de toți şi de singur Dumnezeu, pentru că cuvântul nu poate să facă până întru atât cât face frica.

Şi aceasta este pricina de ne încununăm cu împărăția lui Dumnezeu. Cunosc bine că mulți dintre noi se tem de munca focului iar eu mă tem să nu mă scap de împărăția cerului care este mai amară decât para focului, pentru că nu ştim fericirea bunătății celei veşnice, nici n-am văzut lipsirea bunătăților.

Numai fericitul Pavel le-a văzut acestea aievea când a mers în rai şi a auzit graiuri nespuse. Acesta numai ce cunoşte că se scapă de la slava lui Hristos acela este mai muncit decât păcătoşii. Şi aceasta ce zice acum atunci o vom cunoaşte când o vom păți.

O, Fiule Unule-Născut al lui Dumnezeu rugămu-ne sfinției Tale să nu Te auzim zicând: “nu vă ştiu pe voi”, nici să ne mustri ca fiind flămând nu Te-am văzut, nici nu Te-am hrănit, că mai bine

este să răbdăm mii şi întunerice de fulgere decât să nu vedem fața cea prea sfântă a lui Hristos, că de vreme ce noi vrăjmaşi fiind.

El pentru noi s-a răstignit şi nouă să ne fie urât, să fugim de Dânsul şi să alergăm după diavolul.

Domnul nostru Iisus Hristos a alergat şi s-a ostenit să se întoarcă din surparea diavolului, atâta cât nici de Dânsul nu-I fu milă, ci se dădu pe Sine morții. Dar de vreme cea pățit El aceasta pentru noi şi noi nici pâine uscată nu-I dăm când Îl vedem flămând, atunci la judecată cu ce ochi o să-L vedem?

I-a spune-mi de te-ar vedea cineva sărac şi flămând şi bătrân şi de-ar putea să te facă tânăr, tare şi frumos şi să-ți dea împărăția a toată lumea şi să vieţuieşti fără de moarte, ce dar sau alt bine ți-ar mai trebui, fără decât aceasta?

Nimic alta iar Dumnul Hristos nu numai acestea făgăduieşte ce şi mai mult decât acestea pe care le are gătite pentru cei ce-L iubesc şi-I fac voia Lui. Iar de vreme ce nu este cu putință să vadă cineva cu ochii simțitori acele bunătăți cereşti, înalță numai în mintea ta şi stai deasupra cerului şi caută în sus şi vezi cerul cel mai înalt pe care l-a văzut marele Isaia, în lumina ce fără de margine şi necuprinsă în cetele arhanghelilor şi a îngerilor şi iară coboară mintea din cer şi caută de vezi împărații pământului cu darurile lor, oameni îmbrăcați cu haine poleite, cai împodobiți cu frâie de aur şi care cu acoperământe frumoase şi pe îmbrăcămintele lor zugrăviți balauri şi aspide. Şi acestea socoteşte să cunoşti cu amănuntul şi apoi iarăşi îți înalță gândul şi-ți adu aminte de ziua cea înfricoşată în care va să vie Hristos cu multă slavă, nu cu mii sau sute de oşteni cu sulițe, ci cu mii şi cu întunecime de arhangheli şi atâta frică este în oameni care n-a fost de când este lumea şi de strălucirea slavei Lui, lumina soarelui şi a lunii se va ascunde şi atunci va da plată fiecăruia după faptele lui.

Mulți fără de minte grăiesc cuvinte proaste, că de se vor munci şi alții să muncesc şi eu; ia socoteşte tu care le zici acestea cu mintea ta câți oameni zac de podagră şi au multe dureri şi iuți şi de le-ai arăta lor mii de alți bolnavi să aibă dureri şi mai rele, ei nimic nu cunosc de-i doare şi mai rău, pentru că de durerea lor cea multă nu se pot mângîia cu durerea altuia.

Pentru aceia nu se cade să dăm nădejdi reci ca să mângîiem unul pe altul, căci când este durere nici singur sufletul nu are mîngâiere de la nimeni că de-ar merge cineva în mijlocul unor boieri mulți care să fie îmbrăcați cu haine de preț sau măcar lângă altcineva om mare şi luminat, să aibă pe hainele lui pietre de mult preț şi mărgăritare, la fel să fie şi cununa ce-o poartă pe cap şi apoi să-ți făgăduiască să fii şi tu cu el în lume şi de toți boierii lui, oare nu te-ai nevoi să dobândeşti şi tu vrednicia şi făgăduința lui?

Care nu este din lucrurile acestea ce se văd ale pământului ci din bunătățile nespuse. Care sunt acestea? Ale celor cereşti zic şi ale fericitelor puteri, iar pentru Împăratul nici nu este cu putință a grăi. Ca să ne ostenim puțină vreme ca să nu ne lipsim de bunătățile cele veşnice, pentru că de am şi răbda mii de morți şi tocmai matca focului numai să-L vedem venind cu slava Lui şi să ne numărăm în ceata îngerilor.

Iară mulți din oamenii fără de minte zic că altceva nu ne trebuieşte numai să nu mergem în muncă, dacă nu mă voi afla la a doua venire a lui Hristos, şi cela ce nu se va învrednici slavei Domnului care este mai groaznică decât toată munca cea amară, adică zic despărțire de Hristos.

Pentru aceia plâng şi mă tânguiesc, că de-ar fi om cela ce ne iubeşte n-ar fi nimic, dar el este împărat mare şi nu ne este mulțimea dragostei lui.

Dar cum este aceasta? Că n-am cinstit alta nimic mai mult decât pe noi că numai un Fiu Unul-Născut a avut şi nu I-a fost milă de Dânsul ce-L dădu de-L omorîră pentru dragostea ce o are pentru noi.

Iar noi nu numai cât nu-L iubim şi nu-I mulțumim ce încă Îl ocărâm făcând lucrurile diavolului, iară nu voia lui Dumnezeu, deci dară oare nu ne vom munci pe dreptate?

Pentru aceasta plâng şi mă tînguiesc, că vreau numai să nu mergi în muncă şi nu voi plînge, vreau să nu intri în matca focului şi nu mă voi tîngui, că mai bine îmi este să-mi fie milă de voi acum, decât în acea vreme a judecății să mă văd în muncă.

O, omule, tu când cazi în boală pofteşti să te mîngîie toți şi să le fie milă de tine, iar pe cei ce-i vezi că nu le este milă de tine, iar pe cei ce-i vezi că nu le este milă de tine îi huleşti ca pe nişte nemilostivi şi apoi sufletul tău vezi în muncă şi-mi zici să nu plîng?

Eu nu pot să nu plâng, că sunt părinte iubitor de fii, că măcar de ați putea să vedeți para din inima mea şi văzând-o ați cunoaşte durerea ce o am pentru voi care sunteți poporul şi turma lui Hristos, văzându-vă pe toți în zavistie şi ocărându-vă unul pe altul şi petrecând toată vremea în răutate iar nu în bunătate.

Când vedeți pe careva oameni răi ducându-i să-i spânzure, cum le este fața lor pierită şi sufletul la fel, că eu pe mulți din aceia care scapă de moarte i-am auzit zicând că în acel ceas nici pe oameni nu-i vedeau în chip de oameni fiindu-le sufletul lor tulburat şi afară de minte.

Deci de îngrozeşte atât de tare pe oameni moartea trupească, dar când va veni moartea cea veşnică ce vom face atunci?

Când vom vedea pământul cutremurându-se şi cerul ca o coală de hârtie strângându-se, când vom vedea pe Hristos venind cu mare şi înfricoşată slavă, oare ce frică va avea omul cel păcătos atunci?

Şi sufletul lui văzându-i pe alții muncindu-se şi omorîndu-se şi fiindu-le sufletele lor slăbănoage de scîrbă şi de frică, dar când vom vedea atunci fraților în mai mari morți şi munci, ce ne vom face?

Credeți-mă fraților că nu este cu putință să se spună cu amănuntul şi cu cuvântul acele patimi rele.

Adevărat zici învățătorule?

Că Dumnezeu este mult milostiv şi iubitor de oameni, ce dar, în deşert sau scris cuvintele lui Dumnezeu?

Nu, ci s-au scris ca să ne temem şi să ne înțelepțim, dar de nu ne vom înțelepți ci vom petrece tot în păcat, oare scăpa-vom de muncă?

Nu, ce dacă este aşa, dar nici oamenilor buni să nu le plătească Dumnezeu osteneala lor? Va plăti adevărat, că aşa se cade. Că ale muncilor nu s-au scris numai pentru înfricoşare, dar cele ce ai auzit de potop, de Sodoma şi de Gomora sau doară şi acelea numai de înfricoşare s-au scris?

Nu s-au făcut adesea în toată lumea?

Aceste cuvinte ce le zici tu le ziceau şi cei de demult şi de multe ori, şi dreptul Noe când făcea corabia în atâția ani şi striga şi le zicea să se pocăiască, iar ei nici unii nu voiau să creadă şi iar le zicea nu vedeți cum fac fiarele sălbatice cu cele domestice, leii cu vițeii, urşii cu oile, lupii cu mieii, şarpele cu porumbelul şi când fusese seara de veneau toate şi aşteptau vremea când le va porunci Noe şi le va băga în corabie.

Pentru aceea şi noi tocăm în toacă şi ne strângem în corabia cea nouă adică în Biserica lui Hristos şi în chip s-au înecat cei ce n-au intrat în corabie aşa vor păți şi acum cei ce nu intră în Biserică şi aceştia ca şi cei ce se-necau atunci în apa potopului, care plouase patruzeci de zile şi patruzeci de nopți, iar fiarele şi cele târâtoare fiindcă au intrat în corabie nu s-au înecat, iar oamenii când se înecau atunci credeau şi fără de voia lor.

De care ispită să ne nevoim şi noi să scăpăm pentru că să petrecem în această lume toată viața noastră cu sănătate şi cu izbăvire, iar acolo să dobândim bunătățile cele viitoare pentru darul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos a Căruia este slava şi puterea în vecii vecilor. Amin.

9. PENTRU POCAINTA SI SPOVEDANIE.

din “”Margaritare””

Vă întreb pe voi fraților de a mers cineva din voi în Palestina adică la Ierusalim şi la rîul Iordan, mie mi se pare că ați fost. Spuneți-ne şi nouă ce ați văzut la locurile acelea. Este loc mult şi rodnic şi înainte era foarte bun, acum nu este bun din cauza urgiei lui Dumnezeu.

Acel loc şi cetățile acelea au prisosit la frumusețe mai mult decît oraşele şi cetățile lumii, care din ieftinătate se aseamănă cu raiul lui Dumnezeu, iar acum este mai pustiu decât toate pustiurile şi mai nenororit. Însă şi până în ziua de azi stau rodnicii pomi cu roadele lor, iar roada lor este pomenirea de urgia lui Dumnezeu şi se văd rodiile şi merii şi roada lor e luminoasă la vedere şi cel ce nu ştie poveşti de vede roadele cele frumoase este plin de bucurie, iar dacă ia poama în mîna lui să o taie rod nu găseşte înăuntru numai fum şi putoare multă.

În acest fel este tot pămîntul acesta adică lemnele şi pietrele, aerul şi apele, toate au parte de urgia lui Dumnezeu, pentru că este pământ ca să rodească asemenea şi pomii cu roadele toate cenuşă vezi, aer şi apă care nu sunt de treabă. Marea aceea este moartă şi nu are nici o târîtoare în ea. Şi în ce chip un trup când îl arde trăsnetul, chipul trupului stă, chipul obrazului este ca para focului, iar puterea nu are aşa sunt şi acelea. Oare şi acestea ce am zis sunt aşa? Sau nu cumva şi acestea sunt glas de sunet? Grele se văd acestea fiecăruia de sine. Nu-s acestea cum crezi că nu este iad, nu este genunea focului.

Tu fratele meu mă îndemni să-ți zic acestea că ai necredință şi zici că nu este iad, le zice acestea numai spre înfricoşare că de ai crede cuvintele lui Hristos n-aş aduce din lucruri credința adevărată. De vreme ce Dumnezeu dintr-un păcat aşa de mare, urgie i-a dat Sodomei şi Gomorei, trimițând foc de iarbă pucioasă şi i-a ars de tot şi nici rugăciunea lui Avraam n-a ascultat-o nici a dreptului Lot, dar ce va face cu noi?

Cum vom scăpa de urgia lui Dumnezeu cea viitoare şi de para focului muncii pentru multele păcatele noastre pe care le facem? Oare-I va fi milă de noi? Nu şi acestea rău sunt şi rătăcire drăcească şi basm? Iar de vrei să afli de la cei credincioşi care au făcut poruncile lui Dumnezeu să vezi munciți pe cei ce n-au avut viață bună, ascultă pe Pavel Apostolul zicând să nu curvim precum oarecare au curvit şi au murit într-o zi 23.000 de bărbați evrei căci au curvit cu fetele tinerilor madianiți.

Deci dacă a putut desfrânarea la atâta ucidere să ducă, ce va fi la noi care facem mulțime de păcate?

Nu numai curvii şi malahii, ci şi ucideri şi furtişaguri şi alte urâte răutăți. Iar deşi acum te vei judeca ca să iei cercetare în lumea aceasta de aceasta nu te mira, că aceia nu ştiau că este iad şi genune, pentru aceia şi-au luat munca şi aici şi acolo şi mai mult că erau elini şi-nchinători de idoli.

Iar tu creştine ori câte păcate ai face de nu te vei certa aici, acolo negreşit toate acelea le vei păți. Iar de vom păcătui mai mult decât sodomitenii aceia mai mult ne vom munci decât aceia. Pentru ce? Pentru că noi am luat mult dar față de aceia. Dar când vom păcătui mai mult decât aceia, ce muncă şi caznă vom pătimi? Că de greşim nu ca să ne facem mai răi, măcar de-a şi lăsat Dumnezeu munca este pentru ca să ne întoarcem şi aceasta se întâmplă, adesea că drept aceia pune Dumnezeu cercetarea şi nu numai de cele trecute încearcă judecata ce ca şi de cele viitoare să te îndreptezi şi cum că aceasta este adevărat ascultă ce a zis Dumnezeu către Moise: “Lasă-mă să mă mânii să sting neamul evreilor”.

Lasă-mă, zicea, nu că Moise oprea pe Dumnezeu, ci îi da lui motiv să se roage pentru evrei.

Aceasta s-a făcut şi pentru proorocul Iona, căci zice, a fost cuvântul Domnului către Iona proorocul, zicând “Scoală-te şi te du la niniviteni cetatea cea mare şi strigă în ea, că peste trei zile şi Ninive se va prăpădi”. Şi dacă auzi Iona se pogorî la Iope ca să fugă pe mare de către fața Domnului să meargă la Tarsis.

Unde vrei să fugi omule? De Dumnezeul tău fugi, i-a spune-mi? Dar aşteaptă puținţel şi vei vedea că nici din mâinile slugii lui, a mării, nu vei putea să scapi.

Şi numai cum a intrat Iona în corabie furtună mare s-a făcut atâta cât au lepădat toată povara şi uneltele lor în mare. Iar corabia nu se uşura căci povara cea grea era încă înăuntru, adică, trupul proorocului de greul păcatului, pentru că nu este alt lucru mai greu ca păcatul şi neascultarea, drept aceia trebuie să te uiți că la o judecată asupra corăbierilor şi a proorocului, căci zice că au aruncat sorți şi a dat soarta pe greşitul şi neascultătorul Iona.

Iar corăbierii nici atunci n-au vrut să-l arunce în mare. De unde era oare atâta tocmire a lui Dumnezeu de îngăduia aceasta? Certând pe prooroc ca să fie iubitor de oameni şi domestic şi ca şi când ar zice către el, urmează corăbierilor acelor oameni simpli că ei nici de un suflet nu se îndură. Iar ție-nu-ți este milă de o cetate întreagă şi de atâția oameni să piară pentru tine?

Şi corăbierii aflând pe cel greşit n-au vrut să-l odihnească, iar neavând nici o hulă spre niniviteni i-a potopit pe dînşii şi i-a pierdut că mulți oameni ale lor păcate le iartă, iar cele străine le hulesc precum şi putere s-a dat păgânilor asupra creştinilor pentru păcatele lor, căci păcatul este cel ce face din cele înalte mici; acesta a adus toate relele în lume şi nu din alte primejdii este mulțimea răutăților care n-a dat ori morții, ori războaielor neamurilor, ori altor răutăți.

Păcatul este întâia pricină că măcar deşi singur Avraam ne-ar stăpâni sau Moise sau David cel prea blând sau Solomon cel preînțelept, sau cel mai păcătos dintre toți oamenii şi n-o să facem răutăți, avem deosebite pricini că după inimile poporului dă Dumnezeu şi tirani să ne certe şi să ne stăpânească, că nu este altceva în afară de aceasta, căci după purtrea noastră avem stăpâni ca şi aceştia şi de ar fi stăpânitorul foarte drept să ajungă la bunătate ca Moise, nu va putea să acopere greşalele noastre cele multe şi de veți vrea să vă adeveresc cum că şi păcatul unuia de multe ori pe cei buni şi cuvioşi în ascuns îi osândeşte, ascultați.

Iisus Navi s-a dus oarecând să bată cetatea Ierihon şi de mult război ce a făcut erau gata să cadă zidurile cetății şi zise către oastea lui, să ştiți tot poporul că cetatea aceasta este dăruită Domnului Savaot şi câte sunt într-însa. Drept aceea păziți-vă să nu luați ceva de la acest lucru că este închinat Domnului că ne va omorî pe noi Domnul Dumnezeu. Şi după aceea au căzut zidurile în mîinile războinicilor, erau toate prăzile cetății. Deci tot poporul păzea porunca împăratului, iar neascultarea unuia aduse mânia spre tot poporul.

Greşit-au, zice, fii lui Israel greşeală mare, dar unul era anume care a greşit, Acar. Şi trimise Isus bărbați viteji de la Ierihon la cetatea ce se chema Ghea şi ucise din ea câteva mii de voinici.

Vezi că pentru un păcat se făcu rană nemângâiată, unul a greşit şi în toată mulțimea a căzut boala şi frica. Pentru ce aceasta prea bunule stăpâne Hristoase? Tu singur eşti drept şi dreaptă este judecata Ta. Tu ai zis că fiecare va muri în păcatul său şi ca şi cum ar fi răspuns Domnul zise, păcatul este pricina pentru care se trimite pedeapsa.

Vezi că păcatul unuia a adus pedeapsa la tot poporul? I-a vezi şi cea ocărâtă şi a lui moarte. Şi aduse Iisus pe acest Ahar şi pe fratele lui şi boii şi oile şi înjungătorii lui şi cortul lui şi toate câte au avut şi tot cortul lui şi toate câte au avut şi tot Israilul îi ucise cu pietre la valea lui Ahar, drept

aceea să nu nădăjduim îndelungă Dumnezeu mânia, batjocorindu-se de noi, că pentru aceasta mai vârtos ne îndreptăm, căci între oameni când l-ar lovi cineva pe altul peste obraz şi acela va întoarce obrazul să-l lovească şi de cealaltă parte, mai mult se va pedepsi acela decât dacă i-ar fi dat cel lovit mii de răni.

Aşa fă şi tu când te va răni cineva, rabdă şi te roagă pentru el şi atunci mai rău l-ai rănit.

Drept aceia când avem fapte bune puţine şi greşalele sunt multe şi nepătimind nici un rău aici aflându-ne în noroc şi în patimi bune, iar acolo pustii şi goi vom merge, pentru că aici în lumea aceasta am dobândit tot binele nostru, ca bogatul acela care ardea în para focului iadului.

Drept aceia Dumnezeu nu pe cei ce pătimesc rău îi pedepseşte, ci pe cei ce păcătuiesc, că măcar deşi nu ne-ar băga pe noi Dumnezeu în iad şi de nu ne-ar şi pedepsi, s-ar cădea ca şi noi să poftim pedeapsa şi judecata lui Dumnezeu sau să facem canonul ce ni-l dă duhovnicul când ne spovedim de păcatele noastre, atunci mai vârtos se odihneşte gândul când îşi cere judecată să se pedepsească rău.

Ia să vedem dar pe cei ce le mor copiii, că pentru aceia se tânguiesc fără mîngâiere, ca să aibă puţină mângâiere de pedeapsa sa ce-şi fac loruşi pentru iubiţii lor, că cine iubeşte pe Hristos cum se cuvine, nu primeşte a pătimi rău pentru acela. Iar cel ce-l mâhneşte cu lucrurile rele şi nu se pocăieşte, ci pururea rămâne în răutate, mare muncă şi pedeapsă îl va aştepta, căci nimeni nu ne-a iubit pe noi, ca cel ce ne-a făcut pe noi Dumnezeu, nici tată nici mamă, nici prieteni nici altcineva, că pentru noi a dat pe Fiul Său la moarte ca să ne mântuiască pe noi.

Şi cum zici că am întristare şi trudă şi celelalte răutăţi ale vieţii, de punem gândul câte şi câte am greşit în toate zilele şi de am socoti cu de-amănuntul numai pe cele dintr-o zi greşalele şi păcatele noastre, am cunoaşte că de multe păcate şi răutăţi suntem greşiţi, că pentru aceea ne vin păcatele mai mari, că păcatele mici pe care le facem nu le îndreptăm, drept aceia fără de veste ne vin pagubele, pentru aceasta ne vin morţi nevăzute şi fără de vreme căci din multa noastră mândrie cu care ne înălţăm ca şi când am ajunge tocmai la cer şi ca şi cum nu vom muri niciodată aşa răpim şi lăcomim şi nici cuvintele lui Dumnezeu nu ne domolesc, nici munca iadului nu ne înţelepţeşte, nimeni nu alungă grijile pământeşti, nimeni nu se întoarce să se uite la cer unde ne vom sui şi câtă frică vom avea de duşmanii văzduhului şi nu ne îngrozim ci ca râmătorii care caută tot jos la pământ şi se tăvălesc în gunoi aşa şi unii oameni mai răi decât rîmătorii se pângăresc pe sine nu o pricep, că mai bune ar fi să se pâgărească cu tină necurată decât cu păcatele căci cel ce se întină după aceea se spală şi se face ca şi cum a fost înainte. Iar cel ce cade în noroiul păcatelor cu multă pângărire care nu se poate curăţi cu apă ci cu multe lacrimi şi tânguiri. Şi precum un împărat ce ar purta stemă împărătească şi ar avea arme mari n-ar avea nimeni care să-l asculte.

Nici un folos nu are de cele ce poartă, şi toţi îl suduiesc şi-l batjocoresc, aşa şi creştinului nu-i foloseşte botezul şi credinţa când este batjocorit de pofte şi de păcate şi trăieşte viaţă putredă că nu numai este necinstit pentru aceasta, ci mai vârtos este de râsul tuturor.

Drept aceia să nu neruşinăm viaţa noastră nici să nu pângărim trupul cu curvia şi cu necurăţia, de vreme ce este biserică lui Dumnezeu precum zice apostolului, căci nu vei putea să intri în biserică după ce vorbeşti cu curvele şi cu curvarii.

Cum vei ridica mâinile la cer să te rogi lui Dumnezeu, tu care te-ai împletit cu desfrânata şi cu desfrânatul?

Cum vrei să te rogi cu limba cu care ai sărutat ibovnicii, cu ce ochi vei vedea pe cei ce te iubesc cu atâta grozăvie ce faci şi ce zici către prieteni şi către duhovnici, că măcar de nu te-ar vedea nimeni din oameni dar conştiinţa te mustră şi-ţi urăşti şi trupul şi ţi-e scârbă de el, că de n-ar fi aceasta n-ar alerga curvarii la băi că mai necurat se socoteşte pe sine decât toată putoarea şi împuţiciunea.

Ce aştepţi răspuns de la Dumnezeu fiind în acest fel păcătos? De vreme ce sufletul tău şi trupul tău l-ai pângărit, caută curăţenie ca aceasta care poate să te liniştească şi curăţească, că de nu vom face aşa măcar şi cu toate gârlele şi fântânile lumii de ne-am spăla nu ne vom putea curăţi nici cea mai puţină parte a păcatului şi aceasta se aseamănă cu o slugă care şi-ar pune dulămile lui cele păduchioase în hainele stăpânului său, oare ar îngădui aceasta?

Nu, sau în vas de aur să bagi mir şi altul să pună acolo necurăţie, nu l-ai sudui şi nu l-ai pedepsi? Drept de ce sufletul nostru decât toate să-l socotim mai prost şi mai necinstit. Că în el s-a turnat mirul cel duhovnicesc, Sf. Botez şi mai vârtos zic Sf. Împărtăşanie şi să punem în acest sfinţit suflet cântări diavoleşti şi ascultări sataniceşti ce sunt pline de curvie?

Dar cum va îngădui Dumnezeu aceste răutăţi, ia spune-mi? Pentru că în ce chip ce ce sunt întunecaţi şi ameţiţi de beţie umblând se poticnesc şi ori groapă ori rîpă orice li s-ar întâmpla neluând aminte se surpă şi cad. Aşa şi cei ce fac păcatul fiind supuşi cu pofta facerii, ca la o beţie rea nu cunosc ce fac şi nu au nici ruşinea trecătoare a oamenilor, nici de muncile viitoare nu bagă seamă mai înainte, căci păcatul este orb şi nu vede, căci când face omul păcatul atunci naşte durerea amară sufletului, că îndată după păcat strigându-se pofta vine ca bold amărăciunea căinţei şi se face cuţit cu două ascuţişuri în inima omului ce păcătuieşte şi atunci stă tare pîrîş conştiinţa noastră.

Obicei ca acesta au păcătoşii mai vârtos curvarii şi hoţii, se tem de toţi şi de umbra lor şi de mai văd de alţii vorbind de alte trebi ei gândesc că pentru dânşii vorbesc, în acest fel înspăimântă răutatea şi păcatul, de nimeni devenindu-se, ei însişi se dovedesc pentru că vinovat îl face păcatul pe cel păcătos.

Aşa dreptatea face dreptate şi netemeri la cel drept. Că zice Scriptura că fuge cel necurat nimeni gonindu-l pentru că are înăutru cunoştinţa care bate, pentru aceea fuge din tot locul ca şi când iar goni cineva. Iar dreptul nu este aşa ci stă cu nădejde şi cu îndrăznire.

Aşa era şi proorocul Ilie, de ce strici tu şi îndărătniceşti pe poporul Israil? Iar proorocul zice: nu este stric şi îndărătnicesc poporul evreu, ci tu şi casa tatălui, adevărat dreptul ca un leu îndrăzneşte.

Aşa şi proorocul a stat împotriva împăratului. Împăratul cu arme şi slujitori, iar Ilie purta cojocul cel vechi şi era mai cinstit decât haina cea roşie împărătească, pentru că haina împăratului făcea foametea şi morțile în lume iar cojocul lui Ilie a încetat răutățile acestea toate, foametea şi moartea. Acest cojoc a rupt apa Iordanului şi a trecut acesta pe Elisei proorocul şi al doilea Ilie l-a făcut.

Pe cei ce se pângăresc cu curvie şi se socotesc pe sine necurați îi laudă pe ei şi îi primesc, iar când nu se curățesc ca să se pocăiască îi hulesc căci după curățenia spovedeniei cad şi se tăvălesc în împuțiciuni, ca şi cum ar surpa ceea ce au zidit şi iar să o zidească şi să o surpe din aceasta nimic nu dobândeşte alta fără numai mai multe trude şi munci. Că de păcătuim în toate zilele, iarăşi în toate zilele trebuie să ne pocăim, că nu este altă răutate mai rea ce duce pe om la iad ca şi când nu se teme cineva de Dumnezeu pentru că zice" "începutul înțelepciunii este frica Domnului".

Dacă omul n-are frică de Dumnezeu orice răutate îi este în voință face şi iarăşi alta nu mântuieştepe om ca şi când ar vedea pururea pe Dumnezeu cu gândul lui, că zice dumnezeiasca Scriptură: "văzut-am mai înainte pe Domnul înaintea mea că de-a dreapta mea este pururea ca să nu mă clatin". Pentru că de vedem om ne ruşinăm a face păcat, cu cât mai mult dacă L-am vedea pe Dumnezeu înaintea ochilor. Mult bine îi este omului nicidecum a păcatui, iar de va păcătui curând să se pocăiască şi iertarea păcatelor să ceară de la Dumnezeu, iar când cineva se bucură că face păcate, aceasta este mare nebunie şi neomenie. Pentru că cel ce va cădea în păcat după socoteala lui, după aceia să urască păcatul cum zice David: "păcatul l-am urât şi m-am scârbit", unul ca acela curând se va pocăi. Iar cel ce laudă păcatul când îl face, a alungat de la el lecuirea mântuirii lui, necăindu-se nicidecum, că nu numai cei ce fac păcate merg în iad, ci şi cei ce-l laudă pe aceia mai mult se muncesc. Aşa şi cei ce laudă şi fericesc pe cei buni şi bărbați făcători de bine, împreună părtaşi sunt ai acelor cununi.

Iar de vreme ce nu pricep greul şi durerea păcatelor tale suspină şi plângi că nu doar că nu ți-ar părea rău de păcat ci fiindcă ți-e sufletul nesimțitor şi iubitor de păcat, că de vreme ce pe cela ce nu-l doare de păcatele altora este vrednic de pedeapsă, cum dar nu ți se cade ție pentru păcatele tale să plângi şi mai mult şi a te tângui? Şi încă fără de grijă aflându-te şi fără durere, cărei mântuiri eşti vrednic? Nici uneia. De vreme ce Pavel de folosul lui nu grijea ca să se afle folosul celorlalți, de câtă muncă suntem dar vrednici, că nici de la stricăciunea noastră nu voim să fugim drept aceia s-au dat aripi păsărilor ca să fugă de la lațul vânătorilor iar oamenilor li s-a dat de la Dumnezeu socoteală ca să fugă de păcate, cele ce le întind diavolii ca nişte lațuri, ce vrei să zici cum că nu-ți cunoşti păcatele tale, dar cum te vom crede?

Că pentru păcatele celorlați oamenii scrii pravile şi porunceşti să dea pedepse şi judecător şi cercetător înfricoşat te faci? Ce seamă ai a da de cele ce tu singur ai păcătuit şi zici că nu ştii ce s-a făcut? Preacurvit-ai tu şi cel pe care-l judeci a preacurvit, drept de ce pe acela îl pedepseşti iar pe tine te ții vrednic de iertare? De cunoşti că este lucru rău preacurvia se cade ca nici pe alt preacurvar să nu-l pedepseşti, iar dacă pe altul tu îl cerți şi îl pedepseşti, dar tu ce gândeşti să scapi de muncă? Iar ce chip vei da seama că şi tu aceste păcate le-ai făcut? Şi din judecata şi răspunsul ce-l dai altuia te judecă Dumnezeu pe tine.

Ascultă ce zice Pavel: “Gândeşti aceasta, o, omule, care judeci pe cei ce fac rău şi tu le faci acestea, cum să scapi de judecata lui Dumnezeu? De judecată n-ai scăpat şi de a lui Dumnezeu ai să scapi, cum poate fi acesta? Iar de zici ştiu bine că sunt vrednic de muncă şi pentru îndelungă răbdare a lui Dumnezeu nu bagi seamă şi că nu-ți dă pedeapsa îndată te nădăjduieşti. Pentru aceasta de vei fi şi drept îngrozeşte-te şi tremură că nu doar că nu-ți vei lua plata, ce încă şi mai amară când vei rămâne neîngrijit, încă cela ce face păcat mare întru ascuns şi pe nimeni nu sminteşte mai uşoară muncă are, că fiind el om prost şi de nimic nu dă atâta stricăciune la cei mulți. Iar cel ce este mare şi vestit de bunătăți şi de învățătură şi stă în înălțimea mândriei şi este lăudat de toți, când se poticni şi va cădea la vreme de păcat mare pagubă face şi pe mai mulți oameni fără de grijă îi face.

Drept aceia nu te teme de vicleşugul judecătorului, ci teme-te de vătămarea păcatului, că omul niciodată nu-ți va strica de nu-ți vei strica tu singur şi de nu vei greşi măcar mii de săbii să fie Dumnezeu te va izbăvi. Iar de ai în tine păcat, chiar şi în rai de vei fi şi de acolo şi a căzut. Iar încă a fost în gunoi şi s-a încununat prin răbdare.

Ce i-a folosit lui Adam raiul? Sau ce i-a stricat lui Iov gunoiul? Pe acela nimeni nu l-a viclenit şi s-a pocăit, iar pe acesta l-a bântuit diavolul şi s-a încununat. Nu i-a luat toată avuția şi toate bucatele? Iar credința cea bună ce-o avea către Dumnezeu n-a putut diavolul săi fure, nu i-a ucis pe toți copiii lui? Iar credința lui n-a putut s-o clintească. Nu i-a spart trupul cu mulțimea viermilor? Iar comoara sufletului lui n-a aflat-o.

Rogu-vă dar păziți acest cuvânt al meu şi această pravilă, că eu apuc cinstitele picioarele voastre nu cu mâinile ci cu gândul şi lacrimi vărs şi iarăşi zic păziți această pravilă a mea rogu-vă şi nimeni nu va putea să vă strice.

Oare văzut-ai pe proorocul şi împăratul David bătându-se în război şi căzând, sculându-se şi biruind? Văzut-ați păcatul ce a fost făcut, preacurvie şi ucidere şi i s-a iertat pentru pocăință. Ia vezi-l acum pe el că după darul Duhului şi după îndrăznirea ce are la Dumnezeu şi după mulțimea bunătăților şi după multe biruințe ale războiului strigă şi zice: “Miluieşte-mă Dumnezeule după mare mila Ta”. Zis-ai mare, zi şi cât? Că mare este ştiu, iar a o număra nu pot, întinsu-m-am spre iubirea de oameni a Dumnezeului meu, deci acum spune-mi ce ceri de la Dânsul?

Auzit-ai tu pe proorocul Natan zicându-ți Domnul a ridicat păcatul tău ce dar mai mult decât acesta pofteşti? Nu numai aceasta poftesc cu frumuşețea cea dintâi a mea, cinstea mea şi multa îndrznire pe care o aveam către Dumnezeu zicând: “Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu curățeşte-mă”.

Vezi dar că cere mai multă strălucire şi mai mare curățire cere. Dar ce dai, o fericite Davide, pentru aceasta ce ceri? Ce zici? Că fărădelegea mea o cunosc, aceasta dai? Dar care om este de nu-şi cunoaşte păcatul? Adevărat zic câți sunt de fac păcat şi se laudă, câți sunt de-i amărăsc şi-i întristează pe frații lor şi nu plâng nici nu se tânguiesc, “iar eu fărădelegea mea o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea”, o, preacuvioasă bună rodire de suflet, aducerea aminte a păcatului nu a uitat-o, ci încă şi iertându-i-se păcatul de către Dumnezeu, prin mijlocirea

proorocului Natan el iarăşi l-a scris ca o icoană înăuntru în inima lui ca să-şi aducă aminte pururea de dânsul.

Şi adesea zi şi tu ce se face, că de îți vei aduce aminte tu de păcatul tău, Dumnezeu nu-şi va aduce aminte de el, iar de-l vei uita tu Dumnezeu îşi va aduce aminte de el.

Făcut-ai vreun rău? Ține-l minte ca Dumnezeul tău să-l uite pe el.

Făcut-ai bine? Uite-l ca să-ți zică Stăpânul Hristos ci laude, pentru că tu nu zici aşa faptele cele bune, dar cum?

Ascultă, de vei da săracului milostenie întrebându-te cineva, zici: văzut-am pe sărac că era flămând şi i-am dat de a mâncat, iar Hristos nu zice aşa, ci flămând M-ați văzut şi M-ați hrănit şi Mi-ați dat de băut.

Pentru aceea când păcătuieşti, nu aştepta să-ți auzi mustrarea de la altul, ci până a nu te mustra şi a te pîrî, întâi tu îți huleşte păcatele tale în chip de spovedanie, iar de te vei mustra de altul, nu se face îndreptarea ta, ci este îndreptarea mustrării celuilalt.

Pentru că şi Petru după ce s-a lepădat de Hristos numaidecât căindu-se şi amar plângând vindecă lepădarea, încât şi înfruntarea apostolilor era şi i se dădu lui de Hristos putere de a lega şi dezlega păcatele oamenilor ca şi ceilalți apostoli. Această putere au luat-o arhiereii şi preoții de a lega şi dezlega păcatele oamenilor.

Mare este arhiereul şi mai cinstit începător decât împăratul, pentru că acest mai mare şi împărătesc cap, sfintele pravile în mâini putând, aceasta a poruncit şi când trebuie să se facă câte un lucru bun împăratul vine la arhiereu. Drept aceea n-a trimis Dumnezeu înger din cer ca să îndrepte păcatele oamenilor, ci a făcut dascăli şi învățători din firea omenească, ca să nu certe cu greu îngerii pe oameni, drept aceea a dat învățători oameni muritori şi preoți care au şi ei slăbiciune ca şi ceilalți, pentru care lucru zic acestea către voi? Zisu-le-am ca să nu ziceți, că tu eşti curat de păcate şi nu-ți este milă de cei ce păcătuiesc ci cu greu şi cu multă silă dai certările şi canoanele păcatelor, căci şi eu cunosc întâia scârbă şi întristarea celor ce se pocăiesc, că şi eu vinovat sunt de păcate că toți suntem supuşi canoanelor şi certărilor şi nimeni nu poate să se laude că are inimă curată, drept aceea nu zic de păcatele străine, nici de neomenie le zic acestea, ci din nevoința cu care mă nevoiesc şi grijesc de dragostea voastră şi fac aceste multe mustrări, că doftorii când doftoricesc trupurile acele au dureri, iar învățătorul care învață, şi lecuieşte sufletele oamenilor, acela are durere şi întristare temându-se ca nu cumva să nu cadă sămânță cuvântului în pământ bun ci în spini şi nu va răsări să aducă rod sufletesc.

Şi de vreți să ştiți ce îndreptare este, a-şi aduce aminte cineva de păcatele sale adu-ți aminte ce fac boierii când îşi cheltuiesc banii lor în lucruri, îndată ce se scoală din somn îşi cheamă sluga care este cheltuitor şi-şi face socoteala ce a cheltuit ieri, ce a cheltuit în zadar şi ce la treburile lor şi ce le-a rămas pe ziua aceia?

Aşa trebuie să facem şi noi socoteală faptelor noastre, să cercetăm gândul nostru ca pe o slugă, pentru cuvinte, pentru fapte şi pentru cugete, care ne-au fost de treabă şi care ne-au fost de

stricăciune, care cuvinte grele am grăit sau am ocărât pe cineva, sau am clevetit sau cuvinte grozave am grăit şi ne-am zăbovit acelea, sau am văzut frumuşeţe strină şi ne-am înodat în dragoste. Sau prin mâini sau prin limbă am blestemat, sau ne-am aflat cu măriri deşarte sau de zavistie şi de râs fără de vreme ne-am robit şi pentru aceste răutăţi ce am greşit şi am pătimit vreun păcat trebuie să fugim de dânsul şi în locul celor ce s-au cheltuit rău să câştigăm cele bune, adică pentru cuvintele cele rele şi vătămătoare pe care le-am vorbit, să facem post, milostenie şi rugăciuni.

Că de nu ne vom agonisi şi nouă bine pentru cele rele ce am făcut, vom ajunge la mare sărăcie duhovnicească şi vom fi trimişi la munca cea fără de moarte a focului celui veşnic. Cu cât este mai bine să schimbăm umilința cea trecătoare şi plângerea de cele fără de moarte în această potrivnică şi deşartă lume, cu cele bune viitoare a cărora bucurie nu are sfârşit. Că de vom dobândi binele în lumea aceasta, iar în cealaltă vom merge la munca cea fără de moarte, pentru că de vreme ce Pavel fiind atâta de mare apostol, care a umblat şi a încojurat toată lumea ca şi când ar fi avut aripi, învățând şi propovăduind Evanghelia lui Hristos şi până la rai suindu-se de a auzit cuvinte mari şi înfricoşate pe care nu le-a auzit alt apostol până în ziua de azi, el scriind zice: “ Îmi smeresc trupul şi-l supun robiei ca nu cumva altora propovăduind eu voi fi nevrednic”, la aceste lucruri trudite ale Ap. Pavel ce vom răspunde noi cei împovărați de păcate?

Pentru că lupta aceasta a trupului nostru nu are repaus niciodată drept aceea suntem pururea datori să ne trudim şi să veghem şi niciodată să nu fim fără de grijă, de vreme ce nu este vremea orânduită de a ne lupta cu cel ce se luptă cu noi, şi la Dumnezeul nostru este rânduiala, a Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

10. DESPRE ZAVISTIE SI URACIUNE.

din “”Margaritare””

Nu este alt păcat mai rău care desparte pe om de Dumnezeu şi de oameni ca zavistia (pizma), această boală este mai grea şi decât iubirea de argint. Pentru că iubirea de argint atunci când dobândeşte bani se bucură. Iar zavistnicul când altul păgubeşte şi-şi pierde munca lui atunci se bucură şi facere de bine socoteşte nenorocirile şi pagubele altora.

Dar ce este alta mai rea decât aceasta? Că răutățile lui nu le cercetează iar din binele altora se topeşte şi lipseşte pe sine de a nu merge în rai nici în lumea aceasta n-are nici un bine. Căci în ce chip mănâncă cariul lemnul şi molia lâna, aşa şi zavistia de tot şi sufletul şi oasele oamenilor celor zavistnici, care mai răi sunt decât fiarele şi dracii, că fiarele au pentru treaba hranei sau de noi fiind întărâtate se pornesc cu mânie. Iar oamenii zavistnici, când le face cineva bine ca şi cum le-ar face vreo strâmbătate la fel, dracii spre noi oamenii sunt nemilostivi şi amar vrăjmaşi iar spre ceilalți draci care sunt tovarăşii lor au dragoste.

Iar zavistnicii fug de adunarea şi de vorba cea firească şi nici mîntuirea lor nu o poftesc pentru că se zice că zavistia nu ştie a cinsti ceea ce este de folos, unii ca aceştea pururea se află plini de tulburare şi de mâhnire şi sufletele lor merg la iad că nu este alt păcat mai rău decât zavistia, adică decât pizma, pentru că preacurvarul se alege cu ceva dulceață şi apoi în scurtă vreme se curățeşte de păcat că îmbătrâneşte sau se îmbolnăveşte şi acelea îl opresc şi se pocăieşte şi se

mântuieşte, iar zavistnicul mai înainte de cel ce se zavistuieşte, el pe sine se munceşte şi se pedepseşte şi nu părăseşte păcatul niciodată şi se face ca porcul ce se tăvăleşte în gunoi şi se aseamănă cu diavolul, că în ce chip diavolul se bucură de pierzarea şi stricăciunea noastră aşa şi cel ce zavistuieşte pe alţii, când li se întâmplă vecinilor câte o pagubă sau alt rău, atunci se veseleşte şi se odihneşte pentru primejdiile altora şi binele altora îl are cu răul său şi în ce chip rîmele se hrănesc din gunoaie aşa şi zavistnicii aceştia cu primejdiile altor oameni se-ngraşă şi sunt împreună şi vrăjmaşi şi luptători firii omeneşti, pentru că ceilalţi oameni când văd o vită necuvântătoare întristându-se când e înjunghiată le pare rău, iar zavistnicii când văd pe cineva că li se face bine, ei se fac fiare sălbatice şi de răutatea zavistiei lor le piere firea şi li se îngălbenesc obrajii şi tremură ca şi Cain.

Ce alt rău va fi mai mare ca această ameţeală şi nebunie? Spune-mi frate ce tremuri aşa şi te roşeşti? Ce rău ţi s-a făcut ţie ticăloase? Că s-a făcut fratele tău slăvit şi strălucit ţi s-ar cădea să te bucuri şi să slăveşti pe Dumnezeu, căci vezi trupul cel asemenea ţie parte luminoasă şi strălucită.

Ce zici, că prin mine ar vrea Dumnezeu să se slăvească. Bucură-te dar îmbogăţindu-se şi sporind fratele, că se slăveşte iarăşi Dumnezeu prin tine, că deşi a fost vrăjmaş şi potrivnic, iar Dumnezeu printr-însul s-a slăvit, s-ar cădea să faci pentru aceasta pe vrăjmaşi prieteni, iar tu faci pe prieten vrăjmaş. De vreme ce Dumnezeu se slăveşte prin norocul aceluia, dar tu în ce chip arăţi pe Dumnezeu ca împărat al aceluia pentru facerea de bine?

Drept aceia zic că de-ar face cineva măcar semne şi minuni, sau curăţenia fecioarei s-o aibă sau postire sau mâinile să şi le-ntindă spre milostenie, sau jos pe pământ să doarmă, încât pentru aceste bunătăţi să ajungă să fie tocmai ca îngerii şi să aibă patima zavistiei unul ca acela este mai păcătos şi mai pângărit decât toţi păcătoşii.

Că de vreme ce ai iubi pe cei ce ne iubesc n-avem mai multă plată ca păgânii, dar cel ce-i urăşte pe cei ce-l iubesc pe el şi-l zavistuieşte, unde va sta ticălosul? Că deşi decât războiul este mai rău zavistnicul. Pentru că cel ce dă război dezlegându-se pricina certei a încetat războiul, iar zavistnicul niciodată nu se face prieten nimănui şi în ce chip cel ce năpăstuieşte nu năpăstuieşte ci se năpăstuieşte, aşa şi cel ce ponegreşte pe vecinul lui, pe sine se dă şi se sinucide, iar de vom face la toţi binele şi nouă ne facem binele.

Pentru că de vom vedea pe cineva că este rău nu cum că nu a suferit nimic acela, ci încă şi multă plată are de la Dumnezeu, pentru că nu cel ce pătimeşte răul ci cel ce face răul este vrednic muncii şi pedepsei dacă nu va da la aceia pricină de hulă cum se cade, însă nu este cu putinţă să zică de toţi odată rău de nu-şi va aduce el pricinile asupra lui. Drept aceia mulţi din acestea cad la deznădăjduire şi la neruşinare. Măcar de ai şi avut strâmbătate de la aceia, dar tu pentru ce-ţi faci ţie strâmbătate? Nu ştii că cel ce dă rău pentru rău îşi înfinge cuţitul în sine? Pentru aceia de vei vrea să-ţi foloseşti ţie, aceluia să-i faci bine, şi către cel ţi-a făcut strâmbătate în acest fel că măcar de ai şi grăit rău nu eşti în vrăjmăşie.

Drept aceea nu zice rău de altul niciodată, că să nu te pângăreşti pe sine şi să-ţi dai sufletul muncii, nici să amesteci balega cu tină ca să faci cărămizi, ci împleteşte cununi de garoafe şi de alte flori mirositoare, nici nu scoate balegă (necurăţie) din gura ta, ca gândacii, că cei ce

batjocoresc şi necinstesc pe alții întâi ei dobândesc împuțiciunea şi putoarea. Drept aceea pe cel ce este batjocorotor şi grăitor de cuvinte împuțite, toți îl urăsc, toți se scârbesc de el ca de gândaci şi ca de nişte lipitori ce se hrănesc în gunoi.

Iar pe omul cel bun care are gură curată, ca pe un mădular al lor şi ca pe un frate bun îl au toți frații, că cine i-a făcut strâmbătate dreptului Abel, fără numai zavistia lui Cain? Nu l-a făcut mai curând să fie trimis în mâinile lui Dumnezeu, deşi nevrând şi el avea cu sine mii de răutăți şi a murit moarte rea.

Cine i-a făcut stricăciune lui Iacob? Isav fratele lui pizmuindu-l dar Iacob nu era plin de tot binele? Şi Isav a fost gonit de la moşia lui şi umbla în străinătate având numai pe vicleşug şi pe zavistie soție.

Ce i-au făcut feciorii lui Iacob lui Iosif cel prea frumos deşi până la sânge de moarte au ajuns? Nu mureau aceia de foame? Şi erau cuprinşi aceia de toate nevoile iar Iosif cel zavistuit se făcea împărat a tot Egiptul drept aceea şi tu oricare ai fi aceasta să ştii, că cu cât îl zavistuieşti atât de mari bunătăți îi faci celui pe care îl zavistuieşti, iar pe tine te faci vrednic de atâtea munci împreună cu dascălui tău diavolul.

Pentru că Dumnezeu este cunoscător de inimi şi toate le vede, ori de vor fi bune ori de vor fi rele şi când vede pe cel ce-i fac alții strâmbătate că rabdă cu mulțumire, atunci îl face pe acela mai bun decât ceilalți iar pe cei ce fac strâmbătăți îi munceşte că de munceşte pe cei scumpi şi nemilostivi, cu mult mai vârtos va munci pe cei zavistnici şi asupritori.

Ce-ți pare rău frate pentru binele fratelui tău? S-ar cădea să ne pară de cei ce pătimesc rău, dar nu de cei ce sunt la bine, pentru că curvarul are oarece dulceață şi de aceea păcătuieşte la fel şi hoțul are ca motiv sărăcia. Dar tu ce zavistuieşti ce răspuns ai să dai? Nici un răspuns, numai pagubă şi răutate mai rea, că de vreme ce Hristos porunceşte să-i iubim pe vrăjmaşii noştri; şi noi să urâm pe cei ce ne iubesc pe noi, ce seamă vom da lui Dumnezeu? Diavolul numai zavistuieşte pe oameni iar nu pe diavoli, iar tu fiind om zavistuieşti pe oameni.

Mare păcat este zavistia fraților şi noi de cela ce-l bântuieşte un drac necurat ca acesta şi aşa îl face ca nici un bine să nu aibă la dânsul pentru că se zice, că zavistic nu ştie a cinsti ceia ce este de folos. Această patimă a zavistiei o avea împăratul Saul, avea drac şi când îl apuca, chema pe David de citea psaltirea şi fugea dracul şi dacă se tămăduia, iarăşi încerca să-l ucidă pe făcătorul lui de bine.

Şi de veți vrea să vă povestesc, câte mii şi mii de faceri de bine i-a făcut David lui Saul şi câte răutăți i-a făcut Saul lui David ascultă. Evreii aveau război cu cel de neam străin Amalic şi aveau frică mare şi multă şi nimeni nu cuteza să intre în luptă ci îşi aştepta fiecare moartea în toate zilele. Atunci David s-a dus de la oi la oaste ca să vadă războaiele şi să se bată şi mulți îl opreau să nu meargă mai vârtos frații lui şi tocmai împăratul Saul văzând tinerețea lui. Iar David văzând pe războinicul barbar Goliat, semețindu-se în uciderile lui şi-n vitejie, se aprinse inima lui lui David, se repezi asupra războinicului, dădu împăratului îndrăznire mai multă înainte de luptă şi de biruință şi zise împăratului, nu te întrista domnul meu pentru războinicul acesta, că eu voi merge de-i voi tăia capul”, precum l-a şi tăiat.

Pentru această biruinţă şi acest bine mare nu era cineva vrednic să ia stema de pe capul lui Saul şi s-o puie pe capul lui David? Şi încă tot nu i-ar fi făcut cinstea deajuns ce I se cădea. Iar David şi viaţa şi împărăţia a dăruit-o lui Saul, dar să vedem şi facerile de bine şi darurile. Căci dacă a tăiat capul viteazului şi luând biruinţa şi prăzile se-ntoarse şi se duse la oile lui pe care le păzea, atunci au ieşit fetele din cetatea Ierusalimului în întâmpinarea împăratului când venea cu oastea lui şi jucând ziceau; "Saul a biruit mii iar David zeci de mii". Adică Saul să aibă mii iar David zeci de mii. Aceste laude ale lui David dacă le auzi Saul, pizmuia şi se urgisea foarte mult asupra lui David şi de atunci încerca să-l omoare. Acest fel de răutate este zavistia, că multe ori face şi ucidere, nu pofteşte să vadă cu blândeţe binele şi scopul sau sănătate vecinilor lui că se arde de zavistie văzând binele pe care-l au ceilalţi fraţi.

Şi ascultă şi altă istorie veche că împăratul Gherarei pentru multă vreme zavistuind, că vedea ţarinile şi semănăturile lui Avraam în toate zilele sporindu-se şi se temea şi pururea îl gonea de pe locul lui şi zice Scriptura că a semănat Isac în pământul acela şi a avut mult orz. Văzut-ai iubire de cinste a lui Dumnezeu spre robul său? Văzut-ai mare facere de bine care i-a făcut la prietenul său? Dar să vedem şi pizma şi zavistia împăratului cum a fost. Du-te de la noi din hotarele noastre că te-ai făcut mai tare decât noi. Şi adevărat mai tare era că avea ajutorul lui Dumnezeu cu el.

Unde alungi dar pe cel drept? Nu ştii că oriunde va merge este şi Dumnezeu cu dânsul? De-l vei alunga să meargă şi-n pustiu şi acolo şi mai strălucit decât tine se va arăta, căci Dumnezeu de multe ori întocmeşte pentru împotrivirile potrivnicilor, a căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

11. PENTRU TINEREA MINIEI SI VRAJMASIEI.

din “”Margaritare””

Oricare va fi acela fraţilor care este urât de altul sau este asuprit aducându-şi aminte de proorocul David câte a răbdat el de la Saul şi se va mângâia şi acela de întristarea lui. Cum că ţi s-a făcut vrăjmaş fratele tău numai că te-a suduit? Dar nu ţi-a făcut vreo strâmbătate, nu te-a lipsit nici de bani sau de altă avere, deci de ce eşti în vrăjmăşie cu el? Nu face aşa te rog, nu-ţi fie greu a tăia legăturile vrjmăşiei, pentru că lenea naşte mânia şi de va trece azi şi nu te vei împăca mai mult te ruşinezi, încă de vei rămâne şi mîine neîmpăcat, tot mai multă ruşine îţi va veni iar de vei rămâne până a treia zi cu vrajba şi mai mult te vei depărta de dragoste, deci de va merge cineva la un vrăjmaş a lui ca să se împace cu el şi a căzut la picioarele lui, de l-a îmbrăţişat, l-a sărutat, a lăcrimat, l-a rugat, acela de ar fi fost şi fiară sălbatică, pentru osârdia aceluia adevărat se va îmblânzi.

Deci făcând aşa pe tine te mântuieşti de greşeli, iar pe acela îl întorci spre prietenie, atunci l-ai dobândit şi pe el şi pe tine. Şi cum zici : este om rău, vrăjmaş, şi nu pot să mă împac cu el, fiind om nestatornic şi fără de lucru. Orice vei zice tot nu este mai rău decât Saul, pe care şi o dată şi de două ori şi de multe ori izbăvindu-l David, el iarăşi de multe ori viclenea ca să-l omoare. Dar tu ce vrei să zici? Că ţi-a luat arătura şi alte pagube şi-a făcut şi te-a adus la lipsă şi la sărăcie, dar sufletul încă nu ţi l-a luat ca Saul lui David. Care-i dar răul pe care ţi l-a făcut vrăjmaşul tău? Furat-aţi banii sau hainele? Sau pentru răpirea averii tale, de vei răbda vitejeşte şi să-I

mulțumeşti lui Dumnezeu, atâta vei lua plata de la Dumnezeu ca şi cum ai fi dat milostenie săracilor, iar de-ți va aduce şi moarte această mărturisire ți-o va socoti Dumnezeu.

Socoteşte frate să ştii că puțină este, de vom vrea cu fiecare om sau şi vrăjmaş să avem pace.

Ce fiară este mai sălbatecă decât leul? Dar oamenii îl domesticesc şi se face domestic ca şi oaia şi umblă prin târg şi nimeni nu se teme de el. Ce dar fiarele le domesticim şi pe oameni zicem că nu putem? Dar ce atât de mare greşeală ai făcut neprietenului tău de nu poți să te împaci cu el? Ți-a zis ce este aceasta? De zice adevărul se îndreptățeşte pe sine, iar de zice minciună râde şi tu de dânsul, fă-te dar de acum întreg la minte şi bun.

Iar de nu ştii nimic de cele ce te grăieşte de rău nu numai nu băga în seamă cele zise, ci te bucură şi te veseleşte după cuvântul Domnului care zice: "Când vă vor zice tot cuvântul rău bucurați-vă că plata vostră multă este în ceruri", iar de te pârăşte cu adevărat rabdă şi tu cu smerenie cele ce se zic şi nu-i sta împotrivă să-l suduieşti, ci să suspini şi să lăcrimezi cu amar pentru păcatele tale şi vei afla iertăciune, pentru că ceea ce nu fac prietenii purtându-se cu momeli şi nezicându-le aceasta în față spre mai mare umflătură ridică boala, iar duşmanii din vrăjmăşie pornindu-se şi păcatele mustrând de nevoie se pun la îndreptare şi se face la noi vrajba poveste de mare folos şi de aceea să nu zicem că cutare se luptă cu mine şi-ndeamnă să grăiesc cuvinte grozave şi de ocară ci noi suntem vinovați de aceste greutăți în toată vremea. Că de vom vrea să ne păzim nici diavolul nu va putea să ne pornească spre urgie şi spre mânie şi aceasta cunoaşte-o din istoria lui Saul şi David, că David l-a aflat o dată pe Saul şi i-a tăiat o bucată din poala hainei lui şi a stat şi a zis împăratului: "Iată că am haina ta în mîinile mele şi viața ta era în voia mea". Şi Saul răspunse: "Tu eşti fiul meu, David? O cât se îmblânzi fiara, fără de veste a fost schimbarea firii care nu voia nici numele să-l audă şi acum îi zice: "glasul tău este acesta fiule Davide", îndată dezleagă vrajba lui Saul blândețea lui David, ce este mai fericit decât David, că pe ucigaş îl făcuse tată şi pe lup oaie.

Drept aceea numai aceasta s-o luăm aminte, nu numai cum să pătimim vreun rău de la vrăjmaşii noştri ci nici noi să nu le răsplătim cu rău, chiar de am pătimi multe răutăți de la ei, precum şi David fugind de Saul şi fiind alungat şi până la moarte viclenindu-l nici un rău n-a pățit ci se făcea mai luminat decât oastea cea multă şi nu numai de la oameni ci de la Dumnezeu. Sau nu se laudă în numele lui până azi cu prooroceştile lui glasuri prin psaltire? Şi luminat a fost pe pământ, dar mai luminat este în cer. Ce-i folosi dar ticălosului acela zavistia? Oare nu s-a scăpat şi de împărăție şi moarte rea a ajuns cu feciorul lui şi acum aşteaptă muncile cele nemuritoare ale iadului.

Deci şi tu când vei vedea pe vrăjmaşul tău sau îți vei aduce aminte de dânsul nu zice că atâtea a făcut şi te aprinzi de mânie, ci le uită pe toate şi zi, diavolul le strică toate iar nu el, şi-ți adu aminte de-ți va fi zis vreodată vreun cuvânt bun şi curând vei potoli vrajba. Iar de veți vrea să vă îndreptați mai înainte alungați vrăjmăşia şi atunci mustră cu dragoste şi caută să te îndreptezi, iar când te va mustra vrăjmaşul tău vei plânge cu amar ca Apostolul Petru şi pe Dumnezeu Îl vei ruga să te ierte îndată te-ai izbăvit de toate greşalele tale şi pentru ca să nu nesocoteşti că te mâgîiem, să aducem mărturie din Sf. Scriptură.

Era un fariseu şi un vameş deci vameşul ca un vameş ce era, ajunse la mare păcat şi pierzare. Iar fariseul precum făcea dreptate a se mântui. Merseră amândoi în biserică să se roage şi fariseul stătu într-un loc înalt şi rugându-se zicea aşa: "Doamne mulțumescu-Ți că nu sunt ca ceilalți oameni răpitori şi lacomi sau ca şi acest vameş", iar vameşul mai jos stătu în biserică şi nu răspunse şi nici nu-i zise cuvânt amar fariseului şi suspina şi bătându-şi pieptul lăcrima şi zicea: " Dumnezeule milostiv fii mie păcătosul" şi aşa merse la casa lui îndreptat.

Ai văzut sârguință că primi mustrarea păcatelor lui şi vrăjmaşul şi nevrând se făcu făcător de bine, oare ce ar fi mai fericit decât acesta, şi ce ar fi mai uşor ca această iertare a păcatelor, căci cât ar fi vrut vameşul să se ostenească să facă bunătăți, posturi şi privegheri mulți ani, încă să şi dea din avere milostenie până să-i ierte Dumnezeu păcatele lui iar el numai cu un cuvânt plecat lepădă toată răutatea jos şi cununilor dreptății îl învrednici Dumnezeu.

Chiar de aceea a poruncit Dumnezeu să ne rugăm pentru vrăjmaşii noştri şi nu numai să laşi datoriile lor şi răutățile ce şi-au făcut, ci să-i ai prieteni şi mai mult decât alții. Ai făcut nedreptate cuiva, nu vezi că rana e vie în sufletul tău? Încă porunca lui Dumnezeu n-ai făcut, cum vrei să afli iertare tu când te rogi lui Dumnezeu. Încă tu nu te-ai făcut iertător pe tine, de vreme ce n-ai iertat pe cei ce ți-au făcut rău, cum va ierta dar Dumnezeu păcatele tale? Că de vom ierta noi pe cei ce ne-au făcut strâmbătate şi ne-au ocărât, iar Dumnezeu nu-l lasă pe drept să piară. Şi ascultă să-ți spun o istorisire.

Odinioară Mariam, sora proorocului Moise s-a mustrat şi a hulit pe Moise pentru că şi-a luat soție pe fata preotului Ietro care fusese mai-nainte elin. Dar Dumnezeu ce a făcut? I-a dat stricăciune pe tot trupul ei şi a făcut-o necurată pentru hula aceia pentru fratele ei, iar fericitul Moise se ruga să gonească acea boală Dumnezeu de pe trupul ei. Dar Dumnezeu nu-l ascultă ci îi zice: "Blândețile şi nerăutatea o primesc, iar ea lasă să se pedepsească până la sfârşitul vieții ei da nu şi în viața de sus".

Pentru aceea adu-ți aminte de înfricoşata zi a lui Dumnezeu şi socoteşte cu gândul tău că acolo sunt toate goale şi descoperite şi nici o taină nu se ascunde.

Drept aceea de vei ierta păcatele fratelui tău care se vor vedea, acolo mergi la judecată slobodă. Deci iată că mai mult iei decât dai.

Şi ascultă puterea poruncii, că zice Dumnezeu, că de va sta la rugă Moise şi Samuil nu este sufletul Meu în aceia pe care Moise şi Samuil n-au putut să-i scoată din urgia lui Dumnezeu. Numai această poruncă, adică neținerea de mânie poate să scoată pe om din mânia lui Dumnezeu. Deci de vreme ce ni se porunceşte să iubim pe vrăjmaşii noştri, dar când vom urî pe cei ce ne iubesc, ce iertare vom avea? Nici una.

Cel ce nu-l iubeşte pe aproapele lui deşi ar da şi toată avuția lui săracilor, sau mucenic să se facă, nimic nu-i va folosi şi cel ce se luptă cu cel ce nu i-a făcut lui nici un rău, câtă muncă şi pedeapsă i se cade? De ce ne certăm unul cu altul? Şi ne zavistuim şi facem pe diavolul să se bucure, având noi poruncă să iubim şi pe cei ce ne urăsc.

Ce grăieşti, o omule? Zici că ai om vrăjmaş şi nu-ți este ruşine? Dar nu ne ajunge că ne este diavolul vrăjmaş de când a făcut Dumnezeu lumea care ne-a scos pe noi din rai şi pururea ne scoate şi ne duce în iad pentru vrajba ce o avem între noi unul cu altul? Că de n-ar fi fost vrajba între noi, că nu s-ar bucura diavolul niciodată, sau nu ştii câtă bucurie le este îngerilor când se întoarce şi se pocăieşte păcătosul?

Că elinii nu aşteptau să aibă nici un bine după moartea lor şi mult se nevoiau ca să aibă pace cu oamenii. Iar tu fiind creştin te nădăjduieşti să moşteneşti împărăția cerurilor şi ai vrăjmaşi. Hristos S-a junghiat pentru tine care Îi erai vrăjmaş lui Dumnezeu şi ai făcut voia diavolului, iar de te vei pocăi cu lucrurile te primeşte, că şi tâlharii au prieteni şi mănâncă şi beau cu ei la o masă şi-şi schimbă firea şi se fac mai blânzi decât oile, care sunt mai sălbatice decât fiarele, dar masa îi îmblânzeşte, iar noi având hrană ca aceasta fără de moarte ne luptăm unul cu altul şi întărim pe vrăjmaşul nostru diavolul. Iar pe noi ne slăbim luptându-ne unul cu altul în toate zilele şi împreună cu diavolul ne sculăm unii asupra altora şi pe el îl luăm ajutor şi războinic.

Ce lucru este mai rău decât diavolul şi mai fără de lege? De a cărui luptă să fugim fraților şi să alergăm către iubitorul de oameni Dumnezeu şi Mântuitorul sufletelor noastre Iisus Hristos Domnul nostru a Căruia este puterea şi slava şi închinăciunea împreună cu Părintele în vecii vecilor. Amin.

12. PENTRU TINEREA DE MANIE SI PENTRU MANIE.

din “”Margaritare””

Voind eu să vorbesc despre dragostea voastră fraților, pentru blândețe şi nemâniere, oare pe care om drept am aduce la mijloc în loc de pildă?

Noi nu vom aduce pe altul decât pe cel ce a luat mărturie de sus de la Dumnezeu, de vreme ce de acest sfânt se minuna Dumnezeu şi zicea: “Aflat-am pe David sluga Mea, feciorul lui Iesei, bărbat după inima mea”.

Acest prooroc David şi împăratul nu hrănea şi adăpa numai pe vrăjmaşii lui şi de multe ori când cădea la nevoi şi la morți îi scotea şi-i izbăvea. Pentru că Saul împăratul evreilor îl pizmuia şi avea asupra lui vrajbă şi vroia să-l omoare, pentru că i-a făcut el lui Saul mare bine cu acea minunată biruință a lui Goliat, care distrugea oastea lui Saul, iar pentru binele ce-i făcuse pentru izbăvirea şi mântuirea lui şi a poporului evreiesc el îl alunga şi odată la un praznic a zis către slujitorii lui, “oare unde va fi feciorul lui Iesei”? gândind că va ocărî strălucirea lui David cu defăimarea neamului, iar vestitul David a găsit pe vrăjmaşul său Saul dormind într-o peşteră, el n-a vrut să-l ocărască şi să-i zică feciorul lui Chiş că aşa o chema pe mama sa Kisa şi i-a zis numele cinstit, adică “nu voi ridica mâna mea asupra unsului Domnului’, atâta a fost de curat dreptul acesta de mânie şi de vrajbă, îi zice lui Saul că este om bun al lui Dumnezeu care i-a făcut de multe ori strâmbătăți şi cu sete dorea să-i bea sângele lui pentru care era vrednic morții ca un om nemulțumitor, pe care îl aflǎ David într-o peşteră ca într-o temniță şi ajutorul pustiului şi somnul îl ajuta, el n-a vrut să se răzbune.

Dar ce zicea? “Nu voi pune mâna mea pe cel miruit al Domnului”. Atâta eşti de blând şi neţiitor de mânie o, dreptule Davide? Atâta zice, pentru că de nu va petrece cineva rău şi să rabde nu este drept, ci eu alta voiesc să zic, că nu este minune că nu-şi aduce aminte de răutăţile ce-şi făcuse Saul înainte, că nici mai târziu nu se temea de războiul împăratului, pentru că fericitul David mai bine iubea să petreacă în nevoie decât să-l ucidă pe vrăjmaşul lui ca şi cum n-ar fi făcut nişte bunătăţi mari aşa îi era lui milă de cel ce i-a făcut atâtea răutăţi şi numai ce-i lua poala hainei lui şi vasul cel de apă şi-ndepărtându-se strigă cu glas mare şi-l deşteptă şi-i arăta semnele ce-i luase de la el, nu pentru laudă ce vrând să îmblânzească şi să cunoască, cum că nu-i este vrăjmaş precum socotea el şi pentru aceea pururea se nevoia să-l întoarcă spre pace şi prietenie, iar el tot cele împotrivă le făcea.

Ce răutate vom zice mai mare ca aceea care o avea Saul asupra lui David pentru binele ce-i făcuse acelui nebun şi lipsit de minte? Că nu odată sau de două ori a aruncat suliţa în David pentru binele ce-i făcuse acelui lipsit de minte şi nebun? Că nu odată sau de două ori a aruncat suliţa asupra lui David ca să-l ucidă şi a dat în zid, cum nu le va părea tuturor aceasta?

Iar David mai bine poftea să fugă şi să se înstrăineze de la moşia lui şi să petreacă rău şi să fie lipsit şi flămând, decât să ucidă el pe împăratul şi să fie el pricina morţii lui, el totdeauna se nevoia să-l scoată din patima zavistiei şi a pizmei şi cu această smerenie scoase ochii diavolului.

De altă parte ce lucru va fi mai bun ca această bunătate sufletească a dreptului?

Pentru dragoste suferea sărăcia în loc de bogăţie şi în loc de moşia lui pustiul primea să petreacă rău numai să izbăvească pe vrăjmaşul lui din vrajba ce avea asupra lui.

Iar acela fiind îndărătnic şi fără omenie, nici nu voia să se întoarcă spre dragoste şi prietenie, ci totdeauna îl gonea din loc în loc ca să-l omoare, dar nu ştiu cum a tocmit Dumnezeu şi căzu în mrejele lui David, pentru că zice că a fost acolo în pustiu în peşteră în cea mai dinafară a intrat Saul iar mai dinăuntru era David cu voinicii: “iată ziua aceea în care a zis Domnul că voi da pe vrăjmaşul tău în mâna ta” şi merse David pe furiş şi foarte încet şi a luat haina cea de aur cu care era acoperit când dormea, apoi i-a părut rău lui David că a luat haina împărătească şi zicea către însoţitorii lui; să mă ierte Dumnezeu pentru acest lucru ce am făcut şi măcar de ar şi vrea Dumnezeu, iar eu aceasta niciodată nu o voi face să-mi spurc mâna cu sângele împăratului.

Acestuia să-i zică cineva înger nu greşeşte, să-i fie vânatul prins în mreje şi pe vânător să-l îndemne ceilalţi voinici toţi să-şi vopsească sabia în pieptul vrăjmaşului şi el să nu primească, caută acum de vezi răbdarea, biruinţa şi cununa, că mai mare biruinţă a făcut asupra firii lui iertând pe vrăjmaşul Saul decât când l-a bătut pe Goliat, adevărat mai luminată era această biruinţă decât aceia şi fără de sânge.

Iar când se sculă Saul ieşind şi David după el mulţumindu-I lui Dumnezeu că nu purta capul vrăjmaşului lui, ci purta o mânie ucisă.

Şi în ce chip au ieşit cei tineri din cuptor nearşi de foc, aşa nici pe David nu-l arse para mîniei şi a urgiei, deci ieşind afară David strigă către Saul zicând: “împăratul meu, iar Saul se întoarse şi văzu pe David şi îndată căzu David de i se închină şi zise, pentru ce asculţi Domnul meu pe

vrăjmaşii noştri care îţi zic, iată David caută sufletul tău, iată că azi te-a dat Dumnezeu în mâinile mele şi am zis să nu dea Dumnezeu să ridic mâna mea spre stăpânul meu şi iată ţin şi haina ta la mine şi nu te-am ucis, iar tu de multe ori ai încercat să mă omori, dar să cunoşti de azi înainte că nu-ţi sunt vrăjmaş“.

Pentru aceea şi tu oarecare ai fi când vei prinde pe vrăjmaşul tău nu-i face rău pentru rău măcar de-ai fi auzit mii de ocări de la dânsul, sileşte-te ca să-l îmblânzeşti precum a făcut şi David cu vrăjmaşul lui, că nu numai că l-a îmblânzit, ci l-a făcut de a şi lăcrimat, de vreme ce l-a auzit zicând, domnul meu împărate.

Atunci Saul zicea către David cu mare mânie : tu eşti mai drept decât mine, că tu mi-ai făcut mie multe bunătăţi şi acum mi-ai dăruit şi viaţa mea pentru mii de răutăţi ce ţi-am făcut şi nu m-ai omorât.

Deci cine va fi mai fericit ca blândul David care îmblânzi pe vrăjmaşul lui într-o clipă de ceas; mulţi oameni nu numai de vorba vrăjmaşilor fug, ci nici să-i audă nu voiesc, iar David n-a făcut aşa, ci izbăvi pe vrăjmaşul lui şi-l cinsti şi-i zise domnul meu împărate şi i s-a închinat lui.

Pentru aceea şi Saul dacă a văzut blândeţea şi smerenia lui David lăcrimă şi zise, iată am cunoscut fătul meu astăzi, că pentru smerenia ta îţi va da Dumnezeu împărăţia evreilor în mîinile tale şi va sta împărăţia ta peste toţi împăraţii. Numai aceasta te rog fătul meu pentru numele lui Dumnezeu, să nu risipeşti nici să pierzi sămânţa din casa părintelui meu dacă voi muri eu; dar David ce a făcut? Oare se mîndri pentru aceasta? Nu. Ci îndată primi cuvântul şi dacă se sfârşi Saul nici un rău nu le-a făcut feciorilor, lui ci încă i-a cinstit foarte mult şi la masa lui împărătească i-a pus şi când a auzit că a căzut la război Saul şi-a rupt veşmântul lui cel împărătesc şi puse ţărână pe capul lui şi plângea cu amar şi zicea: Saul, Saul şi Ionatan iubiţii mei stăpâni şi împăraţii mei cei prea frumoşi.

Drept aceea şi noi pururea să ne aducem aminte de vrăjmaşii nostri şi până sunt vii şi după moartea lor să ne rugăm pentru dânşii şi de trebuie încă să şi plângem pentru dânşii şi mai mult pentru cei ce ne-au făcut mai multă pagubă şi mai mult rău, ca să luăm cu multă îndrăzneală mai multă plată de la Dumnezeu, precum vom vedea şi pe David cu Saul, dar ce iertăciune vom avea noi când pomenim greşelile cele trecute şi uitate şi ne mîniem pe cei ce ne-au scârbit pe noi? Că bine este să nu facă cineva strâmbătate altuia, iar celui ce păţeşte strâmbătăţi îi este bine să nu răsplătească rău cu rău, că legea cea veche zicea atunci ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte, iar David atât a fost de înţelept încât a întrecut şi legea cea veche şi cea nouă, iar noi nu numai că suntem datori să nu facem rău pentru rău, ci încă să facem şi bine vrăjmaşilor noştri că zice Iisus Hristos: “rugaţi-vă pentru cei ce vă supără pe voi şi faceţi binele acelora ce nu vă iubesc“, deci ce iertare vom avea noi care suntem mai pe urmă decât Hristos, neajungând noi la măsura sfinţilor vechi care au fost mai înainte de Hristos?

Că zice Iisus Hristos: “De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia cerurilor”. Pentru că ascultă ce zice Petru către Hristos: “De câte ori să-mi greşească fratele meu şi să-l iert? Oare ajunge de şapte ori? şi părându-i că va avea cinste mare pentru aceasta, Iisus Hristos i-a zis: “Nu-ţi zic ţie de şapte ori, ci până de şaptezeci de ori câte şapte”, care se face numărul 490 să ierţi pe el ce ţi-a greşit.

Adică aceasta arată să iertăm totdeauna pe cei ce ne greşesc, că nu se bucură de altceva ca şi când nu răsplăteşte cineva rău pentru rău, şi vrea să zică cineva, eu sunt om sărac şi nu pot să fac rău celui ce mi-a făcut strâmbătate, dar eu zic cum te mânii pe dânsul când îl ocărăşti, când îl grăieşti de rău, pururea către toți, nu este aceasta răsplătire?

Sau când îi zici să dea seamă lui Dumnezeu pentru că acestea toate sunt la voia noastră. Pentru aceea cel ce nu face acestea ia plata de la Dumnezeu. Adesea este în voia lui să facă rău şi n-a făcut. Pentru aceea când vezi că-ți cade vrăjmaşul în mîinile tale nu crede că este vremea muncii lui, ci este vremea mântuirii lui, pentru că atunci să-ți fie mai milă de vrăjmaşul tău când poți să-i faci mai rău şi nu-i faci.

Deci de vom face aşa vrăjmaşilor noştri şi-i vom ierta de greşelile lor, care lucru este mai mare decât toate bunătățile, ne vom învrednici de vom dobândi binele cel viitor şi veşnic întru Iisus Hristos Domnul nostru a Căruia este slava şi puterea împreună cu Părintele şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

13. PENTRU DRAGOSTE SI PENTRU IUBIREA FRATIEI.

din “”Margaritare”"

Iubitorul de oameni Dumnezeul nostru, fraților a iubit şi iubeşte să aibă toți oameni dragoste unul către altul şi prietenia adevărată şi credință nedespărțită, că pentru aceea a pus nevoia şi meşteşugurile şi treburile lumii, ca să trebuiască să-şi ajute unul altuia la slujba şi binele vecinului său, că şi semănătorul nu seamănă grîu numai pentru trebuința lui, ci şi pentru trebuința altora de vreme ce socotind că fiind lipsă şi neajunsul vremii va pierii şi el şi ceilalți.

La fel şi soldatul nu merge la război şi la primejdii ca să se păzească şi să se mântuiască numai pe sine ci ca să facă să stea şi cetățile şi oraşele în pace şi neprădate.

Aşa face şi negustorul cel ce umblă pe uscat şi pe mare, nu aduce negoț numai cât pentru trebuințele lui, ce aduce şi alte negoțuri multe ca să poată cumpăra şi de către alții mulți.

De vreme ce ar fi fost în alt chip, adică ar fi oamenii nelipsiți n-ar primi să ceară nimica de la vecinii lor.

Drept aceea a unit Dumnezeu lumea cu dragoste atât de minunat, pentru că dragostea nu-l lăsa pe om să-şi facă binele lui mai întâi ci pe al altora, că de n-ar fi fost această iubire frățească, n-ar fi fost cu putință să se mântuiască nimeni nici trupeşte nici sufleteşte, măcar de am face toate bunătățile şi să nu avem dragoste, nici o îndrăzneală şi nici un prieteşug nu vom avea la Dumnezeu, că zice Ap. Pavel: “de mi-aş da toată avuția mea milostenie şi de aş da trupul meu să-l ardă pentru numele lui Hristos şi să mă fac mucenicul Lui şi dragoste cu fratele meu să nu am, nici un folos nu am”, iar când voia să meargă să se judece la judecata păgânilor: “Fericit sunt eu că vrei să mă judeci tu”.

Nu că doar îl lua cu bine ceva, ci pentru blândețe şi dragoste voind să-i dobândească pe ei. Că dintr-o parte şi-l întoarse pe judecător spre el cel mai înainte vinovat judecății. Iar apoi biruind

judecătorul mărturisirea cu glas mare înaintea a tot divanul zicând: “puțin lipseşte Pavele să nu mă fac creştin”, iar Pavel zise, aşa nădăjduiesc şi eu în Hristosul meu, nu numai tu să te faci creştin, ci şi cei ce se află aici toți să se facă creştini ca şi mine”.

Deci când cere de la noi Dumnezeu atât de puțin iar noi nici o parte nu dăm, ce iertăciune vom avea? Nici una.

De aceea nu vă pară lucru rău a fi de folos, a trebui unul altuia pentru că acest lucru dumnezeiesc, adică dragostea şi unirea oamenilor s-au făcut cu socoteală şi cu înțelepciunea cea nespusă a lui Dumnezeu.

Că de nu trebuim unul altuia nici lucrul cel de nevoie nu se poate aduce la prietenie, dar cu cât mai vârtos când am avea de toate? Am fi ca fiarele cele sălbatice de ne-am mânca unul pe altul. Pentru aceia, Împăratul păcii Dumnezeu cu sila şi fără de voia lor a poruncit tuturor oamenilor să trebuiască şi să se roage unul pentru altul şi în toate zilele să ne închinăm şi să dăm ziua bună unul altuia când ne întâlnim.

Dar de ar fi luat şi această legătură a dragostei dintre oameni, oare care şi cine ar vrea să iubească prea uşor pe fratele său? Dar pentru aceea ne-a dat Dumnezeu să avem toți un lăcaş şi o casă, toată lumea şi o lumină ne-a aprins tuturor soarele să ne lumineze şi un acoperământ a întins şi ne-a acoperit cu cerul şi o masă, pământul şi n-a dat celui bogat mai mult şi celui sărac mai puțin; nu, ce tuturor într-un chip.

Ca să nu poată zice nimeni că eu nu am prieten, nici rudenie, nici vecin, pentru aceea cum să merg ne având nici o unire cu el?

Ascultă să o ştii, că nu se cade numai către prieteni să-şi arate dragostea şi recunoştința, ci precum se află mădular către mădular. Că precum nu putem să zicem că nu-mi trebuieşte mâna sau piciorul, aşa şi cel ce zice că n-are omul lui, sau prieten sau vecin, şi de acest lucru poate numai să râdă cineva, că măcar de n-ai şi rudă şi prieten pe cineva, tot este om din firea ta. Şi un stăpân are pe Dumnezeu şi în lume s-a născut.

Că pentru bani pe aceia ce nu sunt datori îi lăudăm, iar pentru dragoste pentru cei ce sunt datori pururea îi iubim şi-i lăudăm, iar pentru dragoste pentru cei ce sunt datori pururea îi iubim şi-i lăudăm, pentru aceea să poftim să avem dragoste pentru toți, iar de pofteşte cineva să se desparte de tine tu nu te despărți de el, nici să-i zici vreun cuvânt rău, adică de mă va iubi îl voi iubi şi eu.

Iar de nu va vrea el nici decum să te iubească, tu tot să arăți spre dânsul dragoste ca să-l întorci către tine, că toți creştinii sunt ale tale mădulare, că mădularul când se va despărți de la trupul omului pentru vreo nevoie sau pentru vreo primejdie, facem meşteşugul în tot felul ca să-l aducem la loc.

Aşa se cade să facem şi pentru fratele care nu are dragoste, pentru că atunci ai mai mare laudă de la Dumnezeu când îl tragi la dragostea ta, că ne porunceşte Dumnezeu să chemăm spre prietenie pe cei ce nu pot să ni-l răscumpere, ca să se înmulțească plata răscumpărării, cu mult mai mult se cade să facem aceasta pentru prietenia şi dragostea fratelui nostru.

De iubeşti pe cineva şi te iubeşte şi el pe tine iată că-ţi răsplăteşte datoria prieteniei, iar cela ce iubeşte şi nu-l iubesc îţi face pe Dumnezeu datornic în locul aceluia, căci când te iubeşte cineva atunci nu trebuie multă nevoinţă, iar când nu te iubeşte atunci are mulţumită pentru ajutorul tău, pentru aceaia să nu faci lenea pricină nevoinţei, nici să zici că de vreme ce s-a răcit dragostea ce o avea spre mine n-am nici o grijă de dânsul, că rea neputinţă este dacă se răceşte dragostea, dar tu încălzeşte mădularul acela ce s-a răcit, pentru că cel ce vrea să-l iubească alţii, trebuie să iubească şi el pe cei cel iubesc pentru că dacă nu poţi să ai prieten şi frate în alt chip, poţi să dobândeşti cu blândeţele, iar dacă nu eşti vrednic să chiverniseşti pe fratele tău, dar pe străin când vei putea să-l aduci la tine.

Şi aceasta în ce chip se va faci? Când vei vrea să nu se vestească numele tău de rău. Drept aceia nu grăi nici tu de rău pe alţii.

Drag îţi este să te laude alţii, laudă şi tu pe aceia. Voia îţi este să nu te grăiască de rău.

Vrei să-ţi dea alţii milostenie, fii şi tu milostiv.

Voia îţi este să-ţi ierte greşalele tale, iartă şi tu pe cei ce greşesc ţie.

Vrei să nu-ţi facă strâmbătate, nu lua nici tu cele străine, în acest fel să fim spre vecinii noştri cum vrem să fie ei către noi.

Căci în ce fel trupul fără de suflet nu se cheamă om nici sufletul fără trup, aşa nici dragostea către Dumnezeu, dacă nu avea dragostea celui de-aproape şi de o credinţă cu el.

Vrei să odihneşti pe cineva eu nu te opresc, numai să nu fie spre părere rea altuia, şi să nu căutăm să ne folosim numai de la învăţătorul dascălilor, ci să ne strângem toţi la un loc învăţându-ne unul pe altul.

Dar de ce să fii tu unul şi singur? Că nu te nevoieşti să ai prieteni mulţi şi iubiţi? Că nu eşti făcător de iubire, nu cunoaşteţi prietenii şi prietenia care este mare bunătate, pentru că în ce fel zicem că oamenii răi se unesc ca să facă răutatea că ei şi pe Dumnezeu mânie.

La fel şi celor ce sunt într-o unire cu dragostea se veseleşte Dumnezeu de ei şi zicem că sunt oameni buni. Pentru aceea şi tu nu te uni cu cei mulţi spre rău, fă-ţi prieteni şi-i cinsteşte pe ei ca pe oamenii tăi şi mai înainte de toate cinsteşte pe preot şi pe mai marii Bisericii, că omul cel iubitor de pace se cheamă fiul păcii şi cu mult mai mult cel ce-şi face prieteni iar de se şi împacă cu cei cu care are vrajbă, nu se cheamă numai fiul păcii ci încă şi fiul lui Dumnezeu, pentru că zice: "Fericiţi făcătorii de pace că aceia fii lui Dumnezeu se vor chema".

Iar cel ce-şi face vrăjmaşi neprieteni nu este vrednic de laude, că diavolul ne îndeamnă să ne învrăjbim unii pe alţii ca să ne ducă în muncă, iar Dumnezeu iubeşte ca să se mântuiască toţi oamenii cu lipsa, diavolul îi uneşte pe oameni cu noroiul bogăţiei şi nu-i lasă nici noaptea nici ziua să se odihnească, iar Dumnezeu de la acea grijă şi fără de minte îi opreşte pe oameni şi le porunceşte să strângă comoară în ceruri, nu din avuţie, ci din osteneală dreaptă, iar diavolul din după ostenelile şi nevoile lor cele multe, nu numai cât nu poate să le ajute celor ce au făcut voia

lui în iad unde se muncesc ci încă aprinde şi para focului şi-i arde pe aceia ce-l ascultă pe el şi strâng avuția nedreaptă a păcatelor.

Iar Hristos ne-a poruncit că de vom da şi un pahar de apă rece nici acela nu-l lasă să piară fără plată.

Dar cum nu este mare nebunie să nu iubim Stăpân şi Domn blând şi dulce ca acesta? Să-L lăsăm pe acesta care este plin de toate bunătățile şi să slujim tiranului diavol ce fără de minte? Care nici aici nici acolo nu poate să ne ajute. Nu vă pară rău fraților pentru cuvintele cele ce v-am zis. Că şi eu iubesc pe cel ce mă iubeşte, iar şi când mă mustră şi mă huleşte pentru îndreptarea unei greşeli, atunci mai mult îmi pare că mă iubeşte, că cel ce laudă prietenul său de ar face ori rău ori bine acela nu este prieten adevărat ci înşelător şi fățarnic, când laudă cineva pe cel ce face lucruri bune sau îl mustră în taină, adică să fie numai ei amândoi, atunci este lucru de prieten credincios şi iubit şi când mă laudă vreun vrăjmaş al meu nicidecum nu primesc iar pe prieten când mă ceartă îl iubesc şi dragi îmi sunt rănile lui, precum zice cuvântul filozofic.

Mai credincioase sunt ranele prietenului decât sărutarea cea de bună voie a vrăjmaşului pentru că vrăjmaşul ori cu dreptate ori cu strâmbătate de ocărăşte şi mustră pe om, nu spre folosul lui o face, ci ca să-i facă ruşine.

Deci iată fraților că nu este în lume toată mai bună tocmire decât dragostea şi unirea, pentru că unul singur este înmulțit, adică arată pe mulți prin dragoste, că de sunt doi într-un suflet şi iubiți, între zece nu este unul ci fiecare din ei ca şi când s-ar lupta cu cei zece, că fiecare are câte 20 de mîini şi 20 de ochi şi câte 20 de picioare iar suflete are 10; iar de ar fi şi 100 tot în acest fel ar fi.

Şi singur cel ce ar fi în Persia poate să fie şi la Roma şi ce nu poate să facă firea omenească, dragostea poate să facă.

Iar de va avea cineva 100 sau două de prieteni socoteşte ce ajutor are şi aceasta este mai minunat să se facă dintr-unul 1000.

Dar de vreme ce este atât de bună dragostea de ce nu câştigăm şi noi ajutorul dragostei? Măcar de sunt prietenii tăi şi săraci ai tot mai mult ajutor de la aceia decât de la bogați. Că cele ce vrei să le zici tu pentru tine le zice prietenul tău. Drept aceia cel ce are dragoste cu toți niciodată nu pățeşte rău, ce-l păzesc atâțea voinici ca pe un împărat şi din cei mulți se face biruința dragostei şi precum strunele alăutei deşi sunt multe într-o unire a glasului săvârşesc unirea versului şi cântecul frumos şi cuvios.

Aşa sunt şi cei ce au dragoste între dânşii şi sunt adunați într-un gând cu dragostea, că dragostea ce nu-i face prietenului celui adevărat?

Câtă bucurie face prietenul către prietenul său?

Cât folos şi câtă pază nimic nu întrece prietenului celui adevărat.

Şi în ce fel crinii şi trandafirii dau mirosul cel frumos în tot locul cu floarea frumuseţii lor, aşa şi prietenii măcar în orice loc ar merge dăruiesc darul dragostei, mai bine este să umble omul în întuneric decât să nu aibă prieteni, că nu arde fierbinţeala frigului trupurile, precum aprinde darul prietenilor sufletele prietenilor când se desparte unul de altul, că aşa este pofta dragostei celei adevărate nu numai la cei de faţă ci şi la cei ce lipsesc de mai multă vreme, de mai multe ori şi în visuri îi vedem şi-i auzim şi vorbim cu dânşii şi ne sărutăm cu dragoste fără de saţiu şi numai cu pomenirea prietenului se bucură şi se veseleşte cineva, dar cel ce iubeşte pe Hristos, Prietenul Făcătorul de bine Cel Adevărat, care a primit şi ne-a iubit, pe noi şi pururea Il avem în mintea noastră şi în gândul nostru, unul ca acela nici o nevoie nu are nici nu se teme de nimeni.

Că de ne arătăm groaznici spre toţi atunci când ne arată cei mari dragoste, cu cât mai vârtos vom avea dragoste cu Dumnezeu şi de va trebui să dăm şi bani şi trupul nostru şi tocmai sufletul să-l dăm pentru această dragoste dumnezeiască, să nu ne pară rău că nu ajunge să arătăm numai cu cuvinte dragostea şi prin fapte că Iisus Hristos ne-a învăţat nu numai cu cuvintele ci şi cu lucrurile a arătat dragostea Lui către noi, pentru aceea să ne smerim pe noi ca să ne aibă Dumnezeu de grijă, că aceia ce au grijă numai de ei, pe aceia Dumnezeu îi va smeri.

Deci cine va să ştie în ce fel îl va iubi pe prietenul său şi va cunoaşte puterea diavolului şi să alerge la făcătorul acesteia la fericitul Pavel să afle şi el îl va învăţa câtă nevoie şi cât de greu este să sufere cineva despărţirea prietenului celui credincios care trebuie să aibă suflet viteaz.

Că acest mare Apostol al lui Hristos care a învăţat toată lumea şi a alungat din mintea lui orice patimă şi luptându-se a agonisit toată nepătimirea îngerilor şi a oamenilor, prea uşor le-a răbdat ca un trup străin, legăturile, închisorile, temniţele, lanţurile bătăile, morţile şi tot felul de suferinţă, iar despărţindu-se un suflet iubit de dânsul s-a întristat foarte tare şi s-a scârbit mult că aştepta să afle pe iubitul Tit, în cetatea Troadei şi nu-l află şi îndată ieşi şi fugi din cetate.

O, fericite Pavele şi de trei ori fericite ce este aceasta ce ai făcut?

La stâlp ai fost legat şi în temniţă închis, răni şi bătăi ai luat şi din tot trupul tău curge sângele. Deci acest vestit Apostol Pavel a venit în Troada şi a aflat şi troaditeni învăţaţi în mărturia lui Hristos de către Apostolul Tit.

Ai văzut câtă osteneală este să poată răbda cineva despărţirea iubitului său prieten? Câtă vitejie de suflet trebuie?

Pentru că nu ajunge să fie dragostea numai în suflet, ci trebuie şi trupească mângâiere şi unire şi vorbă sau îndrăznire, o prietenie, o dragoste fierbinte, Pavel cel nebiruit în supărări, stâlpul cel neclintit zicea oare: “ Cine mă va despărţi de dragostea lui Hristos? Nici scârbe nici prigonire nici moarte, ci toate le voi răbda cu bucurie”.

Şi oare când văzând lacrimile iubiţilor săi prieteni pentru despărţirea de dânşii zicea către ei: “Ce faceţi aceasta fraţilor de plângeţi şi-mi sfărâmaţi inima?

O, minune mare, ce zici fericite Pavele?

Puterea lacrimilor prietenilor să zdrobească pe cel nebiruit întru supărări?

Adevărat, că mare este puterea dragostei şi dragostea aceasta mă stăpâneşte şi mă biruieşte, că alte scârbe în afară de dragoste toate le voi răbda, dar cine să nu se mire şi să se supere de sufletul cel viteaz şi întocmai cu cerul al lui Pavel că legat şi-nchis la Roma a primit scrisoare de la filipeni din Macedonia şi cât este de departe de la Macedonia la Roma ştiu cei ce au mers de la un loc la altul şi nici o piedică nu i s-a pus dragostei ucenicilor lui ci primea scrisori adesea de la Bisericile lui Hristos.

Atâta este puterea dragostei încât nu numai pe cei ce sunt de faţă şi aproape îi uneşte, ci încă şi pe cei ce se află departe îi adună şi-i uneşte, şi aşa se cade să iubească cineva pe cel ce-l iubeşte, încât să-şi pună chiar şi sufletul său pentru prietenul lui, pentru aceea nu este în lume nimic vrednic prietenului credincios, că de vede pe prietenul său se bucură şi se veseleşte şi se roagă pentru dânsul ca şi pentru el, eu ştiu pe cineva care se ruga lui Dumnezeu şi sfinților să-l ajute pe prietenul său şi apoi se ruga pentru sine, dar ştiu şi pe fericitul Pavel că de sufletul lui cu multă poftă şi făgăduință voia să fie în iad pentru prietenii săi, pentru aceia, ce-l ce iubeşte nu trebuie să stăpânească ci alții să-l stăpânească pe el.

Cel ce iubeşte nu trebuie să-l dăruiască pe el ci el trebuie să aibă pe prietenul lui datornic şi să-l stăpânească prietenul lui şi s-o aibă aceasta ca mare dar şi facere de bine şi să nu-ți pară că zic pentru prietenii meselor, că cine are prieten pe cine zic eu cunoaşte ce zic, că decât această viață trecătoare mai dulce prietenul, că mulți oameni după moartea prietenilor nu mai vreau nici ei să viețuiască în lumea aceasta că mai bun îi este prietenul decât lumina soarelui şi a ochilor, mai bine ne este nouă să nu ne lumineze soarele decât să ne lipsim de prieteni, că dacă are omul prieteni nici o voie rea nu are, iar de ai vreun prieten şi cunoşti vreo vătămare sufletească de el, lipseşte-te de prietenul acela, că dacă ne doare vreun mădular noi îl tăiem ca să nu le strice şi pe celelalte, deci cu mult mai vârtos se cade să facem pentru sufletele noastre, că nu este alt lucru mai rău decât dragostea şi unirea cea vicleană, că rele ce nu poate să le facă nevoia poate să le strice prietenia.

Cine îi are pe prietenii împăratului vrăjmaşi nu poate să fie şi prietenul împăratului, căci când ne iubim pentru Dumnezeu, atunci suntem datori cu cinste lui, iar când nu ne iubesc alții, El este dator cinstei noastre, drept aceea câți nu lepădăm banii noştri cei trecători pentru Hristos şi mai vârtos pentru noi, să ne minunăm aducându-ne aminte de dragostea lui Pavel ce a avut pentru Hristos, aceasta o avea mai groaznică decât munca.

De vreme ce el era bucuros să intre în matca focului să se muncească pentru dragostea lui Hristos şi să fie lipsit de împărăția cerurilor. Dar noi care nu vrem nici de lumea aceasta să ne lepădăm oare nu suntem vrednici de osândă? Şi nici măcar de încălțămintele lui a ne atinge, atâta suntem de departe de mărimea lui, încă multe avem a zice dar vremea a trecut le vom lăsa de le vom zice altădată, însă numai atâta mai zicem acum, că în ce chip avem credința cea sfântă şi bună aşa să avem şi dragoste către toți şi către prieteni şi către vrăjmaşi, să ascultăm şi să ne plecăm cuvintelor lui Iisus Hristos, să păzim sfânta Biserică, care este paza şi lumina ochilor noştri, să ne păzim de cugetele cele rele să nu ne îmbătăm, să nu ne învrăjbim unul cu altul, să nu mâncăm mult ca dobitoacele şi fiarele cele sălbatice, să nu ne stricăm unii pe alții cu pîrile şi cu vânzările cum îi place şi-i va plăcea diavolului vrăjmaşul sufletelor noastre.

Ca să ne slujim să plăcem lui Hristos şi să veselim pe îngeri şi să ne iubim unul pe altul ca să dobândim împărăția cerului în Iisus Hristos Domnul nostru a căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

14. PENTRU MILOSTENIE.

din “”Margaritare”"

Cuvântul milosteniei nu se cuvine numai bogaților şi avuților ci şi săracilor şi necăjiților le este foarte de folos şi de mântuire. Şi de este cineva să hrănească şi cu cerşitul şi aceluia i se cuvine mai mult acest cuvânt. Pentru că nici unul nu este atâta de sărac şi lipsit cât să n-aibă măcar cât de puțin, că poate cineva şi din puțin să facă puțină milostenie şi să întreacă pe cei ce dau mult ca şi văduva aceia.

Că Dumnezeu nu numără suma banilor ce se dau ci numără mulțimea milosteniei ceea ce se dă de bună voie. Şi aceasta trebuie să cunoaştem adevărat, că numai cei doi bani îi avea şi nu-i părea rău de dânşii. Pentru aceea a lăudat-o Hristos că nu socotea treaba averii ci nevoința şi pofta. Că de vom avea osârdie şi milă despre cei lipsiți, nimic nu ne va împiedica sărăcia. La fel când n-avem oârdie şi blândețe spre săraci nici un folos nu avem de binele şi de avuția noastră.

Pentru aceea bogații cei nemilostivi mai multă muncă vor avea decât săracii, pentru că nici binele avuției lor nu i-a îmblânzit ca să fie domestici şi îndurători pentru cei săraci. Şi nu-mi zice că unii au dat milostenie multă, că deşi au dat n-au dat precum se cade, precum zice Apostolul ce-l ce miluieşte cu blândețe. Pentru aceea nu vor putea să scape de muncă. Deci de vreme ce este aşa poate vreun bogat să se izbăvească? Încă prea poate. Că şi Avraam a fost mai bogat decât toți oamenii; ai văzut avuția lui? Caută şi vezi acum şi agoniseala primirii lui de oaspeți că i s-a arătat Dumnezeu în amiaza mare în chipul a trei bărbați călători şezând el la copacul Mamvri şi îndată ce-i văzu alergă de-i întâmpină pe dânşii şi-i primi cu multă bucurie şi veselie la dânsul. Şi deşi nu ştia tot li se-nchină şi le zise, de mă primiți pe mine, Stăpânii mei, nevrednicul, osteniți până la sălaşul meu cel trecător.

Ai văzut ce lucru mare făcu cinstitul bătrân în amiază zi? Neşezând sub vreun acoperământ, ci ca un străin şi călător cel bogat şi de bună seminție marele patriarh Avraam, că-şi lăsă casa şi femeia şi slugile şi ieşi să vâneze şi întinse mreaja iubirii de oaspeți ca nu cumva să scape şi să treacă vreun călător sau vreun străin neospătat de la casa lui, ci socoteşte ce face, nu trimise vreo slugă că avea mii, pentru că ştia că slugile sunt leneşe şi somnoroase şi se temea ca nu cumva să dormiteze sluga şi să treacă oaspetele şi va pierde vânatul, ci se duse el singur şi şedea lângă drum în arşița soarelui.

Vezi pe Avraam pe bogatul cel adevărat, ia spune-mi bogatule, suferi tu numai să vezi pe cel sărac sau să-i răspunzi ceva sau grăieşti către dânsul, sau de nu-i dai nimic măcar să-l mângîi cu cuvântul? Şi se sculă Avraam şi li se-nchină lor, deşi nu-i cunoştea pe dânşii, nu era atâta minune că slujea lui Dumnezeu, ci că, cu necunoştința lui cu care nu-i cunoştea pe dânşii, mai mult i se arăta osârdia primirii de oaspeți. Cheamă şi pe femeia lui ca să facă ospătul împreună că aşa se cade bărbatul cu femeia amândoi să ospăteze oaspeții, sau post de-ar face sau milostenie sau altă

bunătate, deci chemând-o pe ea îi zise: apucă curând şi cerne făină cu sita şi frământă pâine bună să ospătăm oaspeţii ce ne-a trimis Dumnezeu.

Iar iubitoarea de străini Sarra, îndată asculta cuvântul lui şi nu-i stătu împotrivă cu cuvântul, nici îi zise cum zic multe femei din vremea de acum. Ia caută să vezi cu ce se ocupă bărbatul meu? Sau doar eu sunt femeie de morar, sau de pitar să-ţi frământ pîine? Eu am zestrea mea şi avuţia mea atâtea roabe şi nu le zici acelora, ce-mi zici mie? Nu zise aşa ci era cu adevărat jupîneasă, ci îndată făcu porunca bărbatului ei.

Unde vei afla femei ca aceia în vremea de azi? Oare sufere să facă porunca bărbatului lor? Nu, numai ce le vezi mîinile lor peste tot împodobite cu aur şi tot din lăcomie şi din luare de la săraci. Arată mîna Sarrei şi vezi ce poartă şi cu ce este împodobită? Cu milostenie, cu iubire de străini, cu dragoste şi cu iubire de săraci. Îi zice Avraam ei, nevoieşte-te degrabă de frământă trei măsuri de făină curată cu sita cea deasă, aşa zise, şi el aleargă la cireada vitelor.

Împărţiră osteneala ca să împartă şi cununile de la Dumnezeu. Deci junghie viţelul îndată, alergă bătrânul ca un tânăr că îl ajută mintea spre dragostea iubirii de străini. Să fi văzut pe un domn care avea atâtea slugi cum aducea viţelul şi nimic nu-l îngreuia că-l uşura râvna ce-o avea. Deci cel ce a venit ce a făgăduit pentru plata ospăţului lui Avraam? Zise, pe la anul în vremea aceasta iar am să vin şi va să aibă Sarra un fiu.

Ai văzut ce roadă odrăsli iubirea oaspeţilor şi masa cum a fost de grasă? Cum era de frumoasă? Cum se coapse strugurele mai înainte de vreme? În acest fel sunt roadele milosteniei. Pentru aceea să nu ni se pară nouă că ni se împuţinează avuţia noastră când dăm milostenie, că nu se împuţinează ci se adaugă şi se-nmulţeşte, nu se sfârşeşte avuţia milostivului ci prisoseşte că este o neguţătorie cu dobândă şi rodul şi sămânţa ci şi mai vârtos amândouă dobândă şi agonisită păzită se află.

Că cela ce umblă cu corabia multă nevoire rabdă. La fel şi plugarul la semănătura lui, multă primejdie are, sau de secetă sau de vremi grele şi de ploi prea multe. Iar avuţia aceea ce se pune în mâna lui Iisus Hristos, stă neclintită de toate vicleşugurile, că nimeni nu poate să o răpească din mâinile lui Hristos ce stă în vecii vecilor şi ne face nouă roadă, că văzând Dumnezeu că aici nu rodeşte, o ţine şi o păzeşte ca după moartea noastră să o luăm cu mai multă dobândă. Şi de vreme ce când un om ia de la altul ceva nu se arată nemulţumitor, ci răsplăteşte celui ce i-a dat, cu mult mai mult va da Hristos celui ce i-a dat lui, că de vreme ce Hristos şi neluînd nimica, tot dă, dar cum să ia şi să nu dea?

Ascultă ce zice Solomon: “Cel ce miluieşte săracul împrumută pe Dumnezeu”. Ai văzut împrumut minunat şi slăvit? Altul este cel ce-mprumută şi altul se face datornic şi plăteşte datoria. Pentru aceia nu zice înţeleptul că cel ce miluieşte săracul dă lui Dumnezeu, ci zice că împrumută pe Dumnezeu ca să nu-i pară că plata va fi singură şi fără dobândă, căci cunoaşte Dumnezeu lăcomia noastră că nesaţiul nostru pofteşte pururea mult, pentru aceea, cel ce are bani nu vrea să împrumute pe sărac fără de chezaş şi fără de zălog şi fără de zapis, pentru aceea văzând Dumnezeu că nimeni nu împrumută pe sărac fără de chezaş ci caută tot la dobândă şi nici unul nu este milostiv şi să fie prieten săracului, iar săracul de toate acestea este pustiu şi nu are semn nu are să puie zălog sau chezaş, pentru aceea nimeni nu vrea să-l împrumute.

Văzându-l pe acesta Dumnezeu că are greu din neomenia boierilor s-a pus pe sine la mijloc şi pentru cel sărac intră chezaş, iar la împrumutător se puse zălog, pentru aceea zice înțeleptul: “Cel ce miluieşte săracul împrumută pe Dumnezeu”, împrumută de multe ori şi bogații, însă numai pe cei ce dau dobândă multă, zicând adică că se țin de cuvânt. Iar pe cei săraci nu-i împrumută zicând că se plătesc rău.

Pe Dumnezeu pe platnicul cel bun care ne dă pentru una, o sută şi iertare de păcate, pe acesta îl lăsăm, iar pe cei ce nu ne dau nici ceea ce le dăm noi, îi împrumutăm pe aceştia cu multă avuție. Că, i-a spune-mi ce dobândă ne dă nouă pântecele pentru care lucrăm şi strică toată viața noastră în stricăciune şi în putrejune? Ce cinste avem noi din mărirea deşartă şi din mândrie? Numai zavistie şi scârbă şi vrajbă; ce ne dă scumpetea? Numai griji şi nevoință multă. Ce dobândim din curvie care dobândeşte matca focului? Viermele cel neadormit; dar pe aceştia să-i avem noi datornici? Şi nu pe Dumnezeu? Pentru aceea nu vom pierde numai dobânda ci şi averea şi încă aşteptăm să dobândim şi munca de veci.

Pentru ce dar frate nu dai bani împrumut celui ce-ți dă toți încă şi mai mulți? Au doar zici că va zăbovi pînă îți va plăti? De multe ori dă Domnul şi-n această viață că adevărat este cuvântul care zice: “Căutați mai întîi împărăția cerurilor şi toate acestea vi se vor adăuga vouă”, iar de va şi întârzia până îți va da banii, vei avea mai mult dobândă. Şi aceasta o vedem la cei ce împrumută, că le sunt frați cei ce zăbovesc cu datoria, pentru că li se adauge dobânda, iar cel ce dă datoria de se plăteşte curând scurtează dobânda. Deci de vreme ce oamenii pentru care ne sunt datori, nu ni se pare greu când întârzie cu banii, căci ne meşteşugim ca să ne adauge dobânda. Dar pentru Dumnezeu de ce să fim aşa de slabi de inimă?

Cel ce miluieşte pe sărac, împrumută pe Dumnezeu, o milostivire mare şi iubire de oameni, câte împrumuți şi tu de la Domnul meu, de la slugile tale pentru milostenia săracilor; dar în ce vreme ne vei plăti? Întrebi unde şi când îți va plăti datoria. Când va şedea Fiul Omului pe scaunul slavei Lui şi va pune oile de-a dreapta iar caprele de-a stânga şi va zice celor din dreapta lui: “Veniți binecuvântații Tatălui Meu, de moşteniți împărăția care vă este gătită vouă de la întemeierea lumii”. Pentru ce o zice aceasta, pentru creştini cei milostivi: “Că am fost flămând şi Mi-ați dat să mănânc, însetat şi M-ați adăpat, gol am fost şi M-ați îmbrăcat”. Dar pentru ce Doamne Hristoase nu-Ți aduci aminte de alte bunătăți, ci numai de milostenie?

Iar Domnul zice: “Nu judec eu păcatul ci neomenia voastră o osândesc că având voi o iarbă doftorească ca aceasta de mult preț, mântuire sufletului vostru adică milostenia care spală păcatele voastre şi ați lăsat atâta bine şi atâta plată, că nu pentru aceasta ți-a dat Dumnezeu avuție şi bani ca să-i cheltuieşti în mâncări şi în băuturi şi-n lucruri fără de lege, ci ca să-i cheltuieşti la milostenii şi la alte lucruri bune care-I plac lui Dumnezeu, că doar nu dau din ale tale, ci din care ți s-au încredințat, ce ți s-au dat să fie ale tale săracilor măcar de-ar fi şi din drepturile tale truda şi osteneala ta, sau din moştenirea părinților tăi, pentru ca să nu ți se fi poruncit cumva pentru mila lui Dumnezeu să dai milostenie din ale tale şi apoi tu le socoteşti acelea că sunt ale tale şi faci milostivirea lui Dumnezeu pricină de nerecunoştință.

Că oare nu ar putea să le ia Dumnezeu de la tine şi să le dea altuia? De nu vrea să o facă aceasta, ci te lasă în voia ta să faci cinste săracilor. Pentru ce dar nu dai milostenie nimănui? Sau ai necredință că nu o vei lua iarăşi? Dar aceasta cum poate să fie? Că de vreme ce Dumnezeu dă şi

celuia ce nu dă nimănui, dar cu cât mai vârtos să nu dea celui ce i-a de la el. Că pentru aceea a împărțit Dumnezeu şi ți-a dat şi ție mai mult decât altora, nu ca să le cheltuieşti cu desfrânatele, cu bețiile, cu lăcomiile bucatelor, cu haine scumpe şi cu alte lucruri pieritoare, ci ca să le împarți săracilor.

Că de vei ținea mai mulți bani decât ți-ar trebui şi vei cheltui fără ispravă, să ştii că vei avea acolo în iad multe şi rele munci. Am văzut pe mulți ajungând la atâta neomenie că pentru puțină lene nu-l socotesc pe săracul cel flămând şi zic către dânsul că sunt departe săracii de casă şi sluga nu-mi este aici s-o trimit să-ți dea de mâncare.

O, nemilostivire şi neomenie şi lene mare, că cu cât nu s-ar cădea să se lenevească cu nimic măcar de-ar fi şi zice mile de loc, de vreme ce ar fi şi plata mai multă, el aici se leneveşte, că pentru cele ce dai numai o plată ei, iar când te osteneşti şi tu cu dânsul atunci pentru aceasta îl lăudăm mai mult că avea mii de slugi şi nici pe una din ele nu a trimis-o la cireadă că el singur măcar că era bătrân şi slab alergă îndată la cireada boilor şi apucă vițelul.

Pentru aceea şi tu de ai fi boier măcar cât de mare nu-ți fie ruşine să-ți întinzi mâna să-i dai un ban şi a sluji săracului singur cu mâinile tale, că lui Hristos nu-I este ruşine a-Şi întinde mâna Lui să ia milostenia săracului, iar ție îți este ruşine să-ți întinzi mâna să-i dai un ban sau o pîine, dar nu este aceasta mai mare ruşine? Că de vreme ce dobândeşti împărăția cerurilor pentru un pahar de apă rece dat celui neputincios, dar când îl vei chema şi la masa ta şi să-l pui la o masă cu tine şi-l vei odihni, încă spune câtă roadă bună vei dobândi?

Pentru aceea să nu ne fie ruşine a mângîia şi a sluji pe cei săraci, că făcând noi aceasta ni se sfințesc mîinile noastre şi atunci dacă le vom ridica la rugăciune îndată le vede Dumnezeu îndată se milostiveşte şi pofta noastră ne-o dă şi ne-o împlineşte, pentru că banii când se dau sunt ai tuturor, iar să slujească cineva cu mâinile lui şi cu osârdie mare săracilor, aceasta este a unui suflet mare şi viteaz. Că de vezi pe cineva ajutându-ți la lucrurile cele lumeşti adică la judecăți sau la alte lucruri, care când îl vezi altădată nu-i ieşi în întâmpinarea lui şi te bucuri de el cu multă dragoste şi-i dai şi daruri şi este ca o slugă a lui cumpărată?

Dar când vezi pe Hristos venind, te leneveşti a-I sluji şi a-I ieşi în întâmpinarea şi a-I sluji cu toată inima că de nu-l primeşti pe cel străin ca pe Hristos, nu-l mai primi, că de ia plată cel ce dă un pahar de apă rece, dar cel ce va da bani şi haine, oare nu va avea mai mare plată?

Adevărat este cu neputință să n-aibă, pentru că unde este darea binelui şi milostenia, acolo este şi darul lui Dumnezeu şi niciodată nu se împuținează şi nici nu scade. Iar unde este dare de bani şi haine multe şi de alte bunătăți de toate, câtă plată va fi la dreptul judecător? Însă cunosc pe acestea şi altele ca acestea, de multe ori ați auzit şi ați învățat ca să faceți măcar cât de puțin bine. Dea Dumnezeu să faceți şi multe bunătăți că multă nesocoteală şi mare nebunie este, când vrem să cumpărăm vii şi țarini căutăm cu multă nevoință să fie pământul bun şi roditor şi acum vedem înainte în loc de pământ cerul şi să nu ne cumpărăm acolo sat sau locaş şi de acolo să aşteptăm roada ostenelilor noastre?

Ia spune-mi deci va spune cineva că-n acest an se va risipi cetatea aceasta, oare ai mai vrea să zideşti casă în acea cetate ce va cădea? Nu, dar cetatea aceia a cerului nu te temi că se va strica.

Pentru aceasta să nu zidim în această lume în care se vor strica nu numai casele şi cetățile, ci toată lumea, că încă ce zic eu, că vor să cadă, că mai înainte până a nu cădea vor muri. Pentru aceea mai bine este să zidim case în cer de vreme ce acolo nu trebuie ziditori că acolo mîinile săracilor nu numai case ca acestea zidesc ci încă moştenesc şi împărăția cerurilor şi multă îndrăznire ne face către Dumnezeu.

La atâta înălțime suie pe om milostenia. Şi în ce chip o împărătească ce vrea să intre în casele împărăteşti nici un portar n-o întreabă cine este sau unde vrea să meargă, ci toți boierii curții aceleia o primesc cu bucurie. Aşa şi pe cei milostivi fără de nici o opreliște îi aduc la scaunul împărătesc, căci Dumnezeu iubeşte foarte tare milostenia şi lângă dânsul se află. Pentru aceasta zice Scriptura : ″Stătut-a Împărăteasa de-a dreapta Ta″, fata cea dintâi a lui Dumnezeu este milostenia, milostenia aceasta pleacă pe Dumnezeu de se făcu om să mântuiască pe om. Pentru aceea orice ar cere de la Dumnezeu şi Părintele pentru cei ce fac milostenia îndată primesc darul cererii, atâta cinste şi îndrăznire are milostenia către Dumnezeu că încă nu numai păcatele celui milostiv le spală ci şi moartea o alungă şi se adevereşte că milostenia le stăpâneşte pe toate şi biruieşte şi moartea.

Că vedem ce mor toți oamenii şi nu poate să scape nici unul din munca morții. Nu fii frate necredincios ci află din lucrurile cele ce s-au făcut din ea şi câtă putere are milostenia de biruieşte şi moartea, ascultă. În Ioppe era o fată fecioară şi făcea multă milostenie tuturor şi o chema Tavita şi care muncea ca să facă milostenie în toate zilele şi îmbrăca văduvele şi săracii şi alte mângâieri şi odihne le făcea la toți săracii apoi s-a îmbolnăvit şi a murit. Ce făcură văduvele şi ceilalți săraci? Nu au lăsat să îngroape şi au trimis după Apostolul Petru şi alergară de-l întâmpinară văduvele plângând şi arătau lui bunătățile şi milosteniile făcute de fecioară şi una arată îmbrăcăminte ce-i făcea, alta cămaşa, alta mahrama, alta încălțămintele.

Atunci Petru văzând atâta milostenie şi mai vârtos lacriimile săracilor şi ale văduvelor, plecă genunchii la pământ şi a făcut rugăciune pentru văduve, apoi întorcându-se către trupul cel mort a zis: “Tavita scoală-te”. Iar ea deschise ochii ei şi şezu văzând pe Petru. Iar Petru o luă de mână şi o ridică după aceea chemă pe văduve şi pe toți cei ce stăteau acolo şi le-o dădu lor pe ea vie. Vezi cât este de bună bunătatea milosteniei şi plata văduvelor, pentru că ce feluri de daruri a dat fecioara văduvelor, dar cu cât mai mult i-au răsplătit văduvele! Că mărimea milosteniei nu se alege din mulțimea banilor, ci din osârdia ce-o dau pe ea.

Cu adevărat zic, în credință mult pot picioarele sfinților, când intră în casa cuiva că nu-i binecuvintează numai pe oameni ci şi pământul cel ce calcă pe el îl sfințesc aducând şi dăruind multe bunătăți şi mari credincioşilor, că orbirea cea din fire o îndreaptă, neputința şi foametea o vindecă şi multă uşurință şi bucurie aduc credincioşilor.

Pentru aceea şi picioarele proorocului Ilie venind în casa văduvei aceleia la care îi murise copilul şi pe care l-a înviat, minunată şi preaslăvită bunătate arătă, că făcură picioarele proorocului casa văduvei plină de grâu şi borcanul cel de untdelemn îl făcu butoi care pururea era tot plin. Prilej mare se făcu atunci şi a semănăturii şi a secerişului, în ce fel se făcu? Că primi văduva pe dreptul cu un pumn de făină, seamănă făină, seamănă făină şi seceră făină. Şi vasul cel de untdelemn a izvorât mulțime de ulei.

Nu-i trebuiră pereche de boi şi plug să are, nici vânturi cu suflare bună, nici seceră nu-i trebuie, nici arie să aducă să puie snopii, nici să-i treiere, nici vânt nu-i trebuia să vânture, nici moară să macine ci într-o clipă de ceas s-au aflat acestea toate în casa văduvei, în acest fel sunt darurile sfinților, aceste daruri le dăruiesc picioarele sfinților şi încă mai mult decât aceasta dau.

Ci ca să nu se lungească cuvântul, atâta ține-ți minte pentru darurile sfinților, şi în ce fel îi cinstim acest fel de daruri ne aduc ei nouă. La fel iarăşi dacă nu-i cinstim mare muncă ne agonisim şi focul cel veşnic mai dinafară, iar va fi celui ce li se împotriveşte cuvântul? Acela a fost Petru şi acela Ilie. Ce grăieşti omule? Dar de au fost Petru şi Ilie, oare n-au avut şi ei aceiaşi fire ce avem şi noi? Sau nu s-au născut ei în această viață ca noi? Nu s-au hrănit şi ei cu acest fel de hrană? N-au viețuit cu lucrurile lumii ca şi noi? Şi mai mult, unii din sfinți n-au luat femei şi au născut copii, şi unii au învățat meşteşuguri lumeşti şi alții n-au petrecut în adâncul şi-n fundul răutății? Adică unii au fost vameşi şi prigonitori ai Bisericii lui Hristos, iar dacă s-au pocăit mult, dar au dobândit de la Dumnezeu. Că unii din aceşti apostoli au sculat morți, ochii orbilor au deschis, stricații i-au curățit, şchiopii i-au îndreptat, dracii din oameni i-au alungat şi tămăduiri multe făceau bolnavilor iar de vei încerca viață şi petrece şi acum se află la cei ce vor şi părăsire de răutăți şi ascultare.

Că şi Hristos nu dă cununile şi biruințele numai pe-ntreg fie ci acelora ce au ostenit şi au făcut poruncile Lui. Pentru aceia zice: veniți blagosloviții Părintelui Meu de moşteniți împărăția cea gătită vouă înainte până a face lumea nu că doar ați făcut minuni, ci pentru că am fost flămând şi Mi-ați dat să mănânc, însetat şi M-ați adăpat, străin şi M-ați primit în casele voastre. Deci de le întărea acelea darul lui Dumnezeu, minunile, iar nici acestea nu ne sunt de stricăciune însă cuvânt de răspuns nu va cere de la noi când ne va cerceta păcatele ce am făcut ci nu numai cu viața cea dumnezeiască şi fără de minuni veți lua cununile iar viața ce rea şi fără de lege nu va putea să scape de muncă.

Pentru aceea dar să facem bunătăți, nu minuni, care bunătăți poate să ne folosească şi nouă şi vecinului nostru, adică milostenia, rugăciunea, postul, cu acestea toate are putere milostenia, că deşi posteşte fără de milostenie, nu socoteşti acea osteneală postul, mai rău te faci decât lacomul şi bețivul, încât este mai rea răutatea şi neomenia desfătării, dar ce zic postire?

Că de va avea cineva feciorie dinafară de casa mirelui va sta neavând milostenie, deşi nu este altă bunătate întocmai cu fecioria, pentru că fecioria se aseamănă îngerilor la curăție care nici de nevoie nu era în lege, de vreme ce întrecea firea. Dar de vreme ce se alungă din casa mirelui cei ce au feciorie, pentru că n-au milostenie precum se cade cu bună minte, iată că fără milostenie nu poate să afle nimeni iertarea păcatelor.

Nici în cele lumeşti nu poate să viețuiască cineva singur, ci şi bucătarul şi războinicul şi meşterul şi negustorul se ostenesc pentru folosul multora şi mai vârtos pentru vecinul lor. Iar mai mult decât aceasta se cădea să facem pentru lucrurile sufleteşti că mai bine este să viețuiască omul în acest fel, decât să viețuiască numai pentru dânsul şi de alții să nu ia aminte, că unul ca acela nu este om ci se cheamă om, că strânge numai pentru dânsul şi unul ca acela se aseamănă cu un şoarece orb ce găureşte pământul şi în sus şi în jos şi i se pare că nu se va mai sătura de nu va întoarce pământul şi în sus şi în jos. Aşa este şi cel ce lăcomeşte pentru totdeauna ca să se îmbogățească şi totuşi este apoi cerşetor şi sărac în viața lui.

Pentru aceea oricine vrea să se îmbogăţească să se facă întâi sărac prin milostenie şi apoi va fi bogat şi aici şi acolo să împartă săracilor ceea ce primeşte peste nevoile lui pentru ca să strângă bogăţie multă şi neputredă în cer. Iar de-ţi pare că acestea sunt cu greu şi fără cale, caută la lucrătorul de pământ că nici el nu poate face pîine multă de nu va semăna tot cât va avea, ci de multe ori se împrumută de seamănă şi risipeşte grâu, dar tu frate pentru că nu dai celora ce le trebuie, să sameni şi să seceri roadă sufletească multă şi fără de moarte? Iar el zice, cum să pot face aceasta, că eu am copii şi ei poftesc să le las în urma mea bogăţie şi boieri; dar ce să îi facă săraci şi cerşetori? Că de le şi laşi lor toată avuţia ta, iarăşi la pază neîncuiată şi slabă îi pui de se păzesc. Iar de l-ai lăsa pe Dumnezeu ispravnic şi împreună moştenitor cu ei le-ai lăsa cele mai mari comori, pentru aceea când vrei să laşi avuţie multă copiilor tăi lasă-i în grija şi pronia lui Dumnezeu că oare nu te-a făcut Dumnezeu şi pe tine ?

Adevărat şi trup şi suflet ţi-a dat şi te-a zidit şi viaţă şi sănătate ţi-a dăruit, deci când te va vedea şi el să arăţi ca el atâta cinste şi către săraci primire şi dragoste, cum nu va deschide atunci avuţie multă să le dea copiilor tăi?

Pe Ilie l-a hrănit femeia aceia cu făină puţină şi el de vreme ce o văzu pe aceia milostivă că-i era milă de el şi-l cinsti mai mult pe el decât pe copilul ei de foame, decât să nu ospăteze pe străin îndată arătă casa ei arie plină de grâu şi vasele de untdelemn.

Deci socoteşte cu mintea ta câtă bucurie şi cinste îţi va da ţie Stăpînul. De ţi-e voia să laşi pe copii tăi bogaţi, lasă-le pe Dumnezeu lor datornic, că copiii de-ţi vor lua banii nu ştiu cum să-i păzească sau unde îi vor da. Ci de vei apuca tu mai înainte şi-I vei da împrumut lui Dumnezeu prin săraci, le va rămânea lor comoară avuţiei nefurată şi va fi plată uşoară şi încă-şi vor mulţumi.

Datornic ni se face nouă Dumnezeu şi-i iubeşte pe aceia ce-i ce dau împrumut şi-i este dator decât pe cei cărora nu le este dator de aceia de ţi-e voia să ai pe Dumnezeu prieten fă-l datornic copiilor tăi, că nu se bucură atât de mult cel ce împrumută pe datornicii săi, cât se bucură Dumnezeu de oameni când le este dator şi de oamenii ceia la care nu le este dator. El fuge şi-i sunt urâţi. Dar pentru ce să dai avuţia ta celor bogaţi? Că iată Hristos, adică săracii stau gata şi aşteaptă să ia banii tăi, să-i păzească şi să-i adaoge şi cu multă mulţumită să ţi-i plătească, că din mâna lui Hristos nimeni nu poate să-i apuce. Şi nu păzeşte numai banii câţi îi dai, ci încă pentru ei te izbăveşte şi pe tine din nevoile trupeşti şi sufleteşti ce-ţi vin asupra. Pentru că oamenii cei ce iau avuţia să ne-o păzească le pare că ne fac bine căci o păzesc, iar Hristos nu face aşa, că nu-I mulţumeşti tu ci încă El îţi mulţumeşte şi mărturiseşte că i-a luat de la tine. La fel de ce-ţi păzeşte că i-a luat de la tine. La fel cel ce-ţi păzeşte avuţia cere plată de la tine, iar Hristos mai mult îţi plăteşte ţie.

Că pentru aceea ţi-a dat Dumnezeu bani ca să-i dai şi tu altui om ca să-i ai temeinici, că până îi ţii tu singur, nici ai tăi nu sunt, iar când îi dai şi altuia atunci şi tu iei din avuţia ta. Şi în ce chip dă un tată unui copil al lui bani puţini şi zice să-i păzească bine şi să nu-i ia cineva, apoi îi dă şi o slugă pentru mai multă pază, aşa face şi Dumnezeu şi zice, dă celui ce trebuieşte ca să nu-ţi ia altcineva, sau vreun asupritor sau vreun hoţ sau diavolul cum i-a luat oarecând şi ai lui Iov sau singură moartea ţi-i va lua.

Că până-i ții tu banii nu-i ții bine, iar de mi-i vei da mie, lui Dumnezeu prin săraci, Eu ți-i voi păstra toți şi cu multă pază, că nu-i iau pentru ca să-i stric ci pentru ca să-i adaog şi să-i țin, să ți-i dau în vremea aceea a judecății, că atunci nu este nimeni nici să te-mprumute nici să te miluiască.

O, bogatule de ce te osteneşti în deşert şi ascunzi avuția ta să nu o ia săracii? Ce te mânii când îți cer săracii? Nu doar cheltuieşti dintru ale tale? Ale lui Dumnezeu şi ale Părintelui din cer iar nu ale tale, că avuția nu s-a născut împreună cu tine. Ci dă cele ce ai luat că nu ți s-a poruncit numai tot să iei, că să şi dai, căci dai avuția ta pământului?

Dă avuția ta în mâna Mea, sau n-ai mai bun credincios pe Făcătorul cerului şi al pământului decât pe pământul cel fără de suflet? Zici că: am dat, adevărat ai dat, dar n-ai dat cum se cade pentru că zice Apostolul, că pe dătătorul cel blând îl iubeşte Dumnezeu, că atunci vei răspune că n-o să mai ai şi nici nu poți să-ți câştigi nici un prieten nici ajutor pe nimeni, pentru că sunt şi alții flămânzi şi n-ai de răspuns nimica.

Pentru aceia nici bogatul să nu-nalțe cu firea şi să se mândrească că a dat milostenie multă. Nici săracului să nu-i pară rău că a dat puțin, că de multe ori dă mai multă milostenie cel sărac decât cel bogat, că milostenia cea multă ca şi cea puțină nu se socoteşte la mărime dării ci după buna voință şi după puterea avuției şi după stăpânirea celor ce o dau. Că tu bogatule, hrăneşti pe cei ce te laudă peste măsură şi cheltuieşti ca dintr-o fântână ce izvorăşte gata, numai ca să te laude în deşert şi tu te bucuri şi te veseleşti. Iar dacă vezi pe sărac te temi tare să nu sărăceşti. Dă omule celui ce este sărac, iar nu judecătorilor ca să nu pierzi cu banii tăi şi să duci la muncă şi sufletul tău şi al aceluia. Pentru că tu cu cinstea ta cea peste măsură eşti pricină pierii lui. Că de-ar şti judecătorii că nu-ți trebuieşte ție şi meşteşugul lor este fără dobândă, ar lăsa şi ei acel meşteşug drăcesc ca să nu meargă în muncă pentru tine.

Omul cel orb dacă primeşte milostenie el vede şi trage pe cel ce l-a miluit şi-l duce în împărăția cerului şi cel ce se împiedică şi aici şi acolo şi cade-n gropi acela îți este povață la suitul cerului. Pentru că de nu faci milostenie pentru vederea oamenilor, de te-ar vedea toată lumea ca şi când nu te-ar vedea nimeni, că n-ai făcut ca să te laude, că n-a zis Hristos: "Nu faceți milostenia voastră numai înaintea oamenilor", ci a zis ca să nu vă arătați lor cu laude.

O, ce mare vrednicie are sărăcia, că se închipuieşte Dumnezeu în chipul ei şi se ascunde-n ea. Că săracul întinde mâna iar Dumnezeu este cel ce primeşte.

Când ți se întâmplă ceva pagubă, sau scârbă sau boală, sau furt, sau strâmbătate sau altă primejdie dă milostenie şi mulțumeşte lui Dumnezeu, că ți s-a întâmplat supărare ca aceea şi vei vedea că-ți va veni mult dar de la Dumnezeu, că atâta este dobânda cea sufletească că măcar de este şi puțină dar tot este de folos cât poate să acopere toată paguba trupească în toată viața. Şi de nu credeți cercetați şi veți cunoaşte slava şi pronia lui Dumnezeu.

Un rău este că în toată viața noastră petrecem cu vicleşuguri şi cu păcate, că deşi facem cândva vreun bine îl facem ca slugile cele nemulțumitoare şi fără de minte, cu multă neguțătorie şi precupie pentru că cercetăm cu de-adinsul ce plată şi dobândă vom avea pentru cele ce facem. Că de am face măcar pentru nădejdea plății, multă plată vom avea, că se cade toate oricâte vom face,

pentru Hristos să le facem şi să nu le facem pentru nădejdea plății, de vreme ce Dumnezeu când ne-a făcut pe noi din început nici un lucru bun nu aveam cu noi, iar El îndată ne-a dăruit multe bunătăți dar cei ce se ostenesc şi rabdă multe pentru Dumnezeu, oare ce bine nu le va dărui şi aici şi acolo? Mii de plăți le va da.

Noi cu multă nevoie cheltuim pentru noi multă avuție, iar iubitorul de oameni a dat pentru noi osândiții şi pe Fiul Lui cel Unul Născut, iar noi pentru prietenii noştri nu suferim pagube şi alte nevoi iar pentru dragostea lui Dumnezeu nici puțin argint nu dăm. Dar cum nu este aceasta rea neomenie şi nerecunoştință? Că Hristos şi sufletul Lui l-a dat morții pentru noi şi cinstitul Lui sânge l-a vărsat pentru noi nemulțumitori, iar noi nu voim să vărsăm bani noştri cei putrezi pentru Hristos, ci trece pe lângă El şi-L lasă gol şi străin şi flămând. Dar cine va putea să ne scoată din munca ce va să fie? Altul nimeni fără Dumnezeu, noi înşine mergem la muncă că de ne-am aduce aminte fiecare de cuvântul şi răspunsul cel ales al judecății, nu ne-am osândi pe noi să mergem în munca focului.

Hristos S-a dat pe sine morții pentru noi şi săracul moare de foame, iar noi ne facem a nu-l vedea şi fugim de dânsul. Că precum banii sau argintul de-am avea să dăm, ci mii de suflete de-am avea se cade să le punem toate pentru Dumnezeu. Căci când trag pe cineva dintre noi vinovat şi-l aduc să-l spânzure sau să-l înțepe n-ar pofti mai bine să dea toată avuția câtă are numai să scape de moarte? Şi încă i-ar părea că îi este în dar.

Acum dar să cunoaştem că şi pe noi ne trag şi ne duc pe calea osândei, să ne ducă în matca focului celui nestins, şi să dăm măcar jumătate din avuția noastră să ne izbăvim de muncă, iar noi ținem fără de ispravă avuție nedreaptă şi bani, care nici nu sunt ale noastre să le dăm? Dar ce răspuns şi ce iertare vom avea în această lume şi în cealaltă? Când ne vom lipsi de viața cea veşnică. Că de vreme ce, de multe ori cineva îşi dă toată avuția lui pentru cinstea şi boieria aceasta lumească şi trecătoare când este să se scape de această cinste şi boierie deşi nici aici nu stă multă vreme că mulți până a nu muri îşi pierd cinstea şi funcția. La fel alții pentru această cinste trecătoare îşi pierd şi viața, dar acestea le-am văzut şi le-am pățit şi tot ne nevoim pentru cinste şi mărirea cea deşartă.

De vreme ce noi oamenii pentru acestea pățim atâtea răutăți, dar pentru slava cea stătătoare şi veşnică, oare ce lucru o să avem dacă nu vom da nici puțini bani să o dobândim? Că nici aceia nu vor fi ai noştri pe care vrând nevrând îi vom lăsa aici şi fără de voia noastră de-i vor ține alții şi se vor lăuda cu dânşii, deşi nu sunt acestea lucruri ale nebuniei şi ale beției, pe care şi fără de voia noastră ni le iau alții? Dar pentru ce să nu le dăm săracilor până suntem vii şi ne sunt ochii deschişi, ca după moartea noastră să-i avem cu noi şi fără de voia noastră neclintiți.

Dar noi numai ce cumpărăm robi şi cai şi catâri şi-i împodobim cu frîie de aur, iar pe Hristos Îl vedem gol şi flămând şi strigă pe la uşile noastre şi întinde mîna, şi nimeni nu-L miluieşte şi nu numai atâta ci Îl şi alungă.

Dar ce lucru va fi mai rău decât această neomenie. Dumnezeu trimite săracii spre noi şi le zice, duceți-vă să vă dea frații voştri din avuția Mea care le-am dat-o. Dar noi nici nu le dăm nimic ci încă îi şi batjocorim şi îi mustrăm şi-i alungăm. Socoteşte cu mintea ta a câte tunete şi fulgere sunt vrednice acestea pe care le facem noi, că de ai trimte tu o slugă la altă slugă aşa să ia de la

dânsul banii tăi, iar el nevrând să-i dea şi încă să-l şi înjure, oare câtă răscumpărare i-ai face tu acelui înjurător pe care l-ai împrumutat?

Deci de suferim de greu, acest lucru ce se întâmplă între noi oamenii, dar Dumnezeu cu cât se va mânia mai mult asupra noastră dacă nu vrei să dai săracului ce-ți cere milostenie ci încă îl şi mustri şi-i otrăveşti sufletul? Că de ar şti săracul că vrei să-l batjocoreşti şi să-l mustri nici n-ar veni. Iar bogatul răspunde şi zice, fără de obraz este săracul şi umblă încoace şi-n colo şi strigă. Ce grăieşti tu omule? Că tu de multe ori când şezi la masă porunceşti slugii tale să umble repede să-ți aducă bucatele, iar de umblă încet şi zăboveşte puțin, tu vrei să îmbolzi masa de mânie, deşi cunoşti bine că de va şi zăbovi tot nu te va lipsi de dulceața bucatelor. Iar tu pentru nimic te faci ca o fiară sălbatică şi nu-ți zici ție fără de obraz, care se teme şi tremură de toți, dar cum îşi va astâmpăra foamea? Sau nu este aceasta mare obrăznicie şi neomenie.

Şi de-ai vedea o picătură de ploaie picând în casa ta îndată aduci meşteri de repară să nu te ploaie. Dar ce fiară nu s-ar întrista şi îmblânzi văzându-te în atâta nemilostivire şi neomenie? La fel altul nu numai că nu miluieşte pe săracul ce lăcrimează încă îl şi ocărăşte şi-i zice că e leneş şi nu vrea să lucreze. Dar numai tu lucrezi? Că şezi toată ziua de mănânci şi bei peste măsură şi lucrul tău este nedreptatea că iei ostenelile străinilor cu lăcomia şi cu sila. Mai bine ar fi să nu lucrezi nici tu lucru ca acesta al lăcomiei şi nedreptății. Deci când vezi vreun sărac că este tânăr şi sănătos şi nu vrea să lucreze care vrea să se hrănească fără de osteneală, acestea zi şi către tine că pătimeşti la fel şi nu faci cele ce a poruncit Dumnezeu deşi eşti sănătos. Şi tu ocărăşti săracul că nu lucrează?

Dar Dumnezeu te va judeca pentru lucrurile tale cele viclene, că iei cu sila şi strici casele săracilor. Zici că minte prea multe şi se face sărac, deci pentru aceea ți se cade să-l miluieşti, că în atâta nevoie ajunge săracul că trebuie să facă şi de acestea. Noi le zicem "nu te-am hrănit o dată şi de două ori şi ai mâncat? " De ce nu zici şi tu pântecelui tău, că ieri te-am săturat dar astăzi ce-mi ceri iarăşi de mâncare bucate? Dar tu pântecele tău îl saturi peste măsură atâta cât este să crape, iar pe săracul care îți cere puțin tu îl alungi.

Dar cum va vrea să te audă pe tine Dumnezeu, când Îl rogi ca să-ți ierte păcatele tale, dacă treci pe cel ce este în nevoie şi nu dai din binele ce-l ai de la Dumnezeu? Oare acestea sunt vrednice de hulă? La fel pe cel ce te laudă cu minciuni îl hrăneşti şi nu-l socoteşti să-ți fie lucrul cu pagubă, iar când vezi venind vreun sărac flămând şi plin de frig şi de toată răutatea, nu numai să te faci a nu-l vedea ci încă-l şi ocărăşti şi-i zici pentru ce nu vrei să lucrezi şi vrei să te hrăneşti fără de osteneală?

Dar tu cele ce le ai din osteneala ta le ai? Nu, dar de unde, sau din moştenirea părinților tăi? Nu, ce sunt din osteneala şi truda mea. Dar pentru că sunt din osteneala ta de aceea mustri pe sărac că ți-i frate, ba nu pentru aceea, ci pentru că este nelucrător şi leneş şi se face a cere. Ce grăieşti tu omule? Pentru o bucată de pâine ce o să i-o dai îl porecleşti şi-l faci leneş. Nu pentru aceea ci de-i dă cineva lui haine el îndată se duce şi le vinde. Dar tu poți să ții toate lucrurile tale? Pentru ce grăieşti aşa? Toți cerşetorii sunt nelucrători şi leneşi. Nu este vreunul scăpat din furtuna mării? Nu are vreunul nedreptate de la judecățile cele strâmbe? Nu este vreo unul păgubit de furtişag şi de pradă, nu este cineva scăpat dinaintea focului, sau din boală, sau din alte nevoi multe?

Dar noi când vedem vreun sărac gol plângând şi strigând şi căutând în cer, îndată zicem: Ia te uită cum strigă vicleanul şi mincinosul, dar nu-ţi este ruşine? Cui zici că este leneş şi se face sărac? Mai bine este să nu dai săracului decât să-l ocărăşti şi să-l înfrunţi dar această ocară nu este a lui ci este a ta, pentru că el săracul cunoaşte că va cere la oameni nemilostivi şi le va grăi şi vreun cuvânt de umilinţă pe nimeni nu poate să întoarcă spre milă şi-ndurare, că pentru aceia se nevoieşte măcar cu chipul cel smerit să îmblânzească sufletul cel nemilostiv.

O, mare nemilostivire şi neomenie! Că de vedem vreun sărac să ne ceară milostenie cu faţă veselă, noi zicem: acesta este un adevărat făţarnic, că de face acest meşteşug ca să se arate că este rudă bună şi de vedem alt sărac gol şi ticălos ne mâniem pe dânsul, o mare necunoştinţă şi neomenie? Omule, de vrei să-i dai, tu îi dă, iar de nu-i dai, nu-i da şi-l alungă nu-l mustra în vedere. Nu ajunge că nu-l miluieşti tu ci încă opreşti şi pe altul ce vrea să-l miluiască? Când aude cineva zicându-i că este mincinos şi viclean, nici lui nu-i dă nici altuia sărac gândind că toţi sunt ca şi dânsul, dar pentru ce-şi golesc mădularele lor cele frânte şi betege? Pentru că noi nu suntem milostivi că de-am fi cu noi milostivi, către ei n-ar mai face aceste meşteşugiri. De am vrea noi să vedem că sunt săraci şi asupriţi n-ar face nici ei aşa; dar cine ar vrea să fie atâta de nenorocit şi sărac, încât să-i fie drag a se tângui cu femeia şi cu copii goi în mijlocul târgului între atâta popor. Ce lucru va fi mai rău decât sărăcia aceasta? Şi nu numai cât nu-i miluim, ci şi-i ocărâm şi-i facem că sunt fără de omenie.

Tu iei cele străine şi eşti obraznic, iar pe ei pentru o fărâmă de pâine ce îţi cer îi faci obraznici? N-ai auzit pe Hristos că zice la tot ce-ţi cere dă-i şi la cel ce vrea să se împrumute de la tine să nu-ţi întorci faţa.

Pentru că, cum nu este cu cale ca tu să lăcomeşti şi să mănânci mult şi să fii ca unul de altă lege şi să şezi până la miezul nopţii cu mâncăruri şi cu băuturi şi pofteşti să-ţi zică zicători şi să dormi pe aşternuturi moi pe perne cusute cu fir în toată viaţa ta, iar pe sărac să-l vezi gol şi slab şi tremurând şi flămând şi te faci a nu-l vedea? Şi încă ce zic eu goliciune şi tremurare? Că unii din săraci de nevoie multă şi-au orbit copiii pentru nemilostivirea şi neomenia noastră, că nu ne este milă de dânşii să fim înduraţi şi milostivi, că de vreme ce văd ei că nici de golătatea lor nici de vârsta lor nu i s-a făcut milă nimănui, nici cu alte primejdii de ale lor rele n-au putut să aducă pe nemilostivi la îndurare ca să le fie milă de ei, pentru aceea au cutezat de au făcut acest rău mare, adică de şi-au orbit copiii pentru ca să-şi poată trece nevoia flămânzii şi au gândit să fie mai bine lipsiţi de lumina lumii, decât să moară fără dreptate acea moarte rea a foamei.

Adevărat mare om şi cinstit este milostivul când face milostenia cu toată inima şi fără de voie rea precum zice Apostolul, că pe dătătorul de bunăvoie îl miluieşte Dumnezeu, căci când face milostenie şi socoteşte că nu-I dă şi-I ia atunci este multă bogăţie şi fără de răpire de vreme ce socoteşte acea milostenie ca o dobândă şi ca o facere de bine ca şi când n-ar păgubi nimica, că cel ce socoteşte milostenia pagubă nu are nici un dar, că cel ce miluieşte pe altul trebuie să se bucure, iar nu să-şi facă voie rea; dar cum nu este acesta lucru fără cale şi fără de tocmeală, când vrei să potoleşti scârba altuia şi a nu-şi face voie rea şi pe tine te scârbeşti, că dacă îţi pare ţie rău că izbăveşti pe altul din scârbă, acesta este semnul unei nemilostiviri mari şi împietrire de inimă. Că te arăţi pe tine ce fel de milostivire ai către săraci. Că mai bine ar fi fost să nu-i fi alungat scârba decât să-l fi mântuit, o, omule, că eşti aşa de împuţinat de suflet sau doar te temi că ţi se va împuţina avuţia şi banii? Iar de ai avut gând şi această socoteală când dai banii să-ţi pară rău

şi să te scârbeşti, mai bine să nu dai. Şi de-ți pare că nu se adaugă milostenia în ceruri nu da, da oare şi aici pe pământ vrei să ceri plată?

Lasă milostenia să fie milostenie şi nu negustorie şi aici pe pământ mulți milostivi au luat plată de la Dumnezeu, dar n-au luat aşa pe întreg ca o lăcomie, că cei ce cer să ia aici, iau mai puțină plată decât acolo. De aceea să nu zicem că cutare sărac e viclean şi neghiob, dar tu nu căuta ocare săracului ci numai caută că este în nevoie şi-i trebuie mângîiere oricine ar fi măcar de-ar fi vrednic morții şi l-ai vedea că-l duc să-l spânzure sau să-l înțepe, de-ți va cere milostenie, dă cu toată inima pentru că Hristos aşa îți socoteşte plata ca şi când ar fi luat El singur acea milostenie pe care ai făcut-o cu cel osândit, o, omule sau pentru aceea iei învățătură de la Sf. Scriptură ca să-i ocărăşti pe cei săraci?

Nu ți s-a poruncit să-i ocărăşti ci să-i miluieşti nu pentru că şed fără de lucru nici să le cercetezi lenea lor şi viclenia lor, ci să îndreptezi lipsa şi sărăcia lor şi să-i mângîi şi cu mîinile tale să slujeşti celor ce zac. Când vrei să faci cu unii ca aceştia milostenia nu căuta viață neocărâtă, nici nu cerceta să afli la dânşii lucruri bune, că şi aceasta este o nebunie mare la noi, că pentru o fărâmă de pâine ce vrem să dăm săracului cercetăm toată viața lui cum o petrece sărmanul; că de este şi ucigaş sau fur sau altceva rău de-ar fi făcut cel ce-ți cere hrană adică pîine sau bani, nu ți se pare de a fi vrednic de acestea şi el ca o zidire a lui Dumnezeu ce este.

Că Stăpânul tău Hristos răsare soarele şi pentru dânsul ca şi pentru tine, iar tu nu-i dai hrană nici pentru o zi.

Dar nu ştii că marele patriarh Avraam pentru dragostea de oaspeți îşi făcu numele vestit şi la Dumnezeu şi la oameni şi mai mult fiindcă n-a cunoscut cine erau cei ce veneau la el, că acei trei bărbați era Dumnezeu în trei Fețe, care numai ce îi văzu îndată de-i întâmpină în față şi li se-nchină şi-i zise ca un obraz Doamne, căci Sfânta Troiță este un Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, şi pentru aceea nu-I zice Stăpânilor de-am aflat har înaintea voastră, nu mă lepădați pe mine sluga voastră pentru aceea nici tu nu cerceta mult că pe străini îi primeşti pentru Hristos, deci de vei cerceta totdeauna şi vei umbla cu meşteşugul de multe ori vei trece şi vei greşi şi-ți va lipsi plata primirii de oaspeți, că nu suntem noi datori să miluim şi să cinstim numai pe cei ce sunt de-o credință cu noi, iar pe cei necredincioşi să nu-i socotim, ci când îi vei vedea şi pe aceştia la nevoie şi pățind rău nimic altceva să nu căutăm numai cum am putea să-i miluim că aşa vom dobândi plata milosteniei şi a ajutorului, că nu ştim de unde s-a luat acest obicei fățarnic, că de vedem un om plecat şi neputincios nimic nu întindem mîna să-i dăm, iar de vom vedea vreun călugăr venind de la pustie noi ne nevoim şi nesilim să-l ospătăm şi să-l cinstim adică ca şi cum ar fi sfânt, dar tu măcar elin de ai vedea sau evreu sau alt om fără de lege fiind în nevoie şi în primejdie ți se cade să-i faci bine. Pentru că cel ce alege şi caută să facă bine numai călugărilor, mai pe urmă îi va certa şi pe aceştia şi-i va ocărî şi, sau că nu sunt drepți sau că nu fac minuni şi de vicleşug pe nimeni nu chivernisesc, deci iată că lipseşti ce este mai bun al milosteniei că pe încet va înceta şi acea milostenie puțină.

Că de vezi vreun măgar înecându-se tu îl scoți şi nu mai întrebi al cui este, cu mult mai mult nu se cade să-l cercetezi pe om de unde este şi al cui este. A lui Dumnezeu zidire este, măcar elin de este, sau evreu, sau fără de lege, lui îi trebuieşte ajutor de la tine.

Iar tu când vezi pe cineva bogat şi avut şi ținându-se bine zici bun este acesta că are minte şi nu risipeşte iar de-l vezi ținându-se rău şi sărac zici: pentru că este rău de aceea petrece aceste răutăți, dar acesta este semn de mare nebunie şi de mândrie de vreme ce pentru aceea se cheamă milostenie ca să miluim şi pe cei vrednici, că de vom cerceta mult şi vom cerceta pe cei nevrednici, nici pe cei vrednici nu-i vom putea întoarce să fie către noi.

Deci de vom da totdeauna şi la cei nevrednici fără sminteală cu aceştia vor veni şi cei vrednici la mâinile noastre că de vom vrea să cercăm cinstea şi folosul slugilor noastre şi vom cerceta peste măsură aceea va face şi Dumnezeu cu noi. Că vrând cei ce sunt slugi lui Dumnezeu ca să dea răspuns ca şi noi, atunci noi ne vom scăpa de mila şi de iertarea lui Dumnezeu, că cel ce face milostenia şi primeşte străinii nu trebuie să caute lucrurile bune la sărac. Ci numai să ajute sărăcia lui şi să-i sature foamea, pentru aceea când vezi săracul nu fugi de dânsul nici nu-ți întoarce ochii în altă parte, ci zi cu mintea ta cuvântul proorocului David ce zice: “Fericit cel ce socoteşte săracul şi nenorocitul, în ziua cea rea îl va izbăvi pe el Domnul” adică ca şi cum ți-ar zice că de-aş fi ca acest orb sau şchiop sau ca cel ce are strâmbătate ce ar fi de mine ticălosul aşa aş cere şi eu şi m-ar mustra.

Adu-ți aminte că într-un fel este şi el ca şi tine liber şi în unirea firii, că toate le-a dat Dumnezeu de obşte, ori bogăția ori sărăcia. Iar tu pe săraci nici ca pe cîinii tăi nu-I ai, că pe cîini îi saturi iar săracul de multe ori moare flămând, dar iată că este mai fără de cinste liberul decât robii tăi. Ai să zici că aceia fac treburile tale. Iar eu să-ți arăt că săracul îți face mai multă slujbă decât slugile tale, că te va pune în ziua cea groaznică a judecății Domnului fără de osândă şi te va izbăvi din pîrîul cel straşnic de foc. Ce bine ca acesta pot să-ți facă slugile tale?

N-ai auzit că fecioara cea milostivă Tavita când a murit nu a înviat-o slugile cele ce-i slujeau, ci au înviat-o săracii, iar tu pe sluga lui Dumnezeu cea slobodă, adică săracul, nu o primeşti să fie măcar întocmai cu slugile tale, care sărac numai cu chipul poate să te facă să-ți fie milă de dânsul.

Dar tu cum te rogi lui Dumnezeu ca să te audă şi să-ți ajute când îți vine vreo pagubă sau primejdie, că de vreme ce tu te faci a nu vedea pe cela ce ți-a greşit nici nu te-a păgubit vreodată, care are osteneală şi durere şi se pedepseşte cu foame şi cu goliciune în gerul iernii, dar Dumnezeu căruia Îi greşeşti în toate zilele cum te va lăsa nemuncit şi nepedepsit?

De vreme ce zice, că cel ce-şi astupă urechea ca să nu audă rugăciunea săracului, nici Dumnezeu nu-l va auzi pe el. Deci în ce fel vom fi noi spre săraci ori milostivi ori nemilostivi, aşa va fi şi Dumnezeu spre noi.

Însă rugăciunea, milostenia şi postul de alte bunătăți ce face creştinul sunt mare jertfă către Dumnezeu, numai să fie cu adevărat din munca şi osteneala lui să fie curat de tot felul de lăcomii şi răpire. Pentru că aceste jertfe le primeşte Dumnezeu, iar cele din strâmbătate le leapădă şi-I sunt urâte, că care jertfă este spurcată şi necurată, şi încă mai mult în loc să-L îmblânzească pe Dumnezeu ea îl îndeamnă la mînie. Că pentru aceea se cheamă milostenie ca să miluim iar nu să facem rău fraților noştri celor de o credință cu noi. Iar cel ce ia ostenelile unora şi le dă altora nu numai cât nu-i miluieşte ci-i şi păgubeşte şi le face mare strâmbătate. Cel ce iubeşte să fie bogat pururea este lipsit de avuție, iar cel ce nu pofteşte să se-mbogățească pururea petrece bine şi cu

veselie, că nu se cheamă bogăție când vrea să se îmbogățească cineva, ci când nu vrea să se îmbogățească , aceea este avuția adevărată, adică vreau să zic că iubirea voastră.

Este câte un bogat care tot adună, ia de la străini şi este alt bogat care dă milostenie săracilor din osteneala lui; şi acela strânge iar celălalt risipeşte şi este bogat, unul seamănă în pământ iar celălalt seamănă în cer, însă precum este mai bun şi mai frumos cerul decât pământul cu atâta este şi roada mai bogată şi mai mare, decât cea slabă a pământului.

Şi este alta mai minunată că pe cei lacomi şi răpitori nu-i blestemă şi-i ocărăşte numai cei ce au avut strâmbătate de către dânşii ci şi cei ce n-au avut nici o strâmbătate încă îi hulesc şi-i ocărăsc, pentru că au părere rea de cei ce au strâmbătate. Iar de se va întâmpla să cadă lacomul din stăpânire şi din cinstea ce-a avut-o de la vreo primejdie ce i s-ar întâmpla, auzi mii de glasuri omeneşti strigînd şi zicând, bine a pățit nemilostivul şi spurcatul, şi toți cei mari şi cei mici îl grăiesc de rău pe după dos ca pe un asupritor. Iară creştinului celui milostiv nu numai ce nu au milă de la el îi mulțumesc şi se roagă pentru dânsul lui Dumnezeu, să nu pățească vreun rău şi milostenia la cei ce le-au făcut le pare că le-au făcut lor, iar de se-ntâmplă să pățească vreun lucru fără cale sau pagubă, tuturor le pare rău şi se roagă lui Dumnezeu pentru el să-i ajute şi să-l izbăvească de toată răutatea. Deci de vezi că răutatea are vrăjmaş pe cei ce n-au nici strâmbătate de la cei făcătorii de rău, iar milostenia şi pe cei nemulțumiți îi are prieteni.

Izbăveşte-te pe tine omule întîi de răpire şi apoi fă milostenie. Opreşte-ți mîinile tale de la lăcomie, nu mai face strâmbătate şi atunci te apucă de fă milostenie. Că dacă dezbrăcăm săracii cu mîinile noastre şi cu acelea să îmbrăcăm pe alții, nici atunci nu vom scăpa de munca cea veşnică.

Pentru că această întâmplare este pricina a tot păcatul, şi decât să faci milostenie ca aceea mai bine să nu o faci că şi Cain pentru că a pus în jertfă gunoaiele acelea ale pîinii a îndemnat pe Dumnezeu de l-a urgisit aşa şi cel ce face milostenie din osteneli străine, cum să nu-L mânie pe Dumnezeu şi să-L urgisească?

Milostenia este un meşteşug foarte bun şi ajutător celor ce o fac pe ea pentru că este prietenă şi fiică cea mai mare şi întâia lui Dumnezeu de nu o facem noi cu strâmbătate. Şi atunci are strâmbătate de la noi, când o facem din răpire şi nedreptate. Până într-atâta încât de este curată dă multă îndrăznire celor ce o trimit pe ea şi Dumnezeu le dă iertare că atâta este de puternică.

Milostenia aceasta dezleagă legăturile şi alungă întunericul, stinge matca focului şi învredniceşte pe cei ce o fac pe ea de se aseamănă cu Dumnezeu. Pentru că zice Hristos: “Fiți milostivi precum şi Tatăl vostru cel din ceruri milostiv este”, deci pentru aceea să nu ne dăm neamul cel bun şi mântuirea sufletului nostru că multe chipuri sunt cu care putem să plăcem lui Dumnezeu şi până la moartea noastră, că poate omul să se folosească sufletul lui dar nu când este viu.

Dar cum şi în ce chip?

Ascultă, când scrii la moartea ta testamentul sufletului tău scrie şi pe Hristos părtaş de milostenia averii tale, de vreme ce până erai viu nu L-ai hrănit, chiar acum când mori şi poți să cheltuieşti

avuția ta fără cale dă măcar din ostenelile tale sau măcar şi din cele străine, că de-ai fi dat pînă ai fost viu ai fi avut şi plată mai multă de la Dumnezeu.

Iar de vreme ce n-ai făcut aşa până ai fost viu, fă acum măcar la moarte, iar de nu vei face aşa să ştii că nici Tatăl Dumnezeu nu te va face moştenitor lui Hristos şi nici milă nici iertăciune nu vei afla, de vreme ce nici acum când trebuie să mergi la dânsul, sau măcar din banii aceştia cărora nu eşti stăpân, pe care o să-I ia alții dinaintea ta fără de voia ta.

Pentru aceea dăruieşte-I Lui cu voia ta măcar cât de puțin pentru sufletul tău şi nu-ți fie în atâta vrăjmaş omule cât nu vrei să-I dai nici cele ce nu-ți trebuie, nu vezi câți oameni nici n-au apucat să-şi învețe şi să-şi tocmească nimic la moartea lor? Ci au amuțit pentru că au venit îngeri, groaznici şi i-au răpit şi de frica lor n-au mai putut să grăiască nimic? Iar pe tine te-a lăsat Dumnezeu în mintea ta ca să-ți îndrepți ale tale, iar tu nu faci nici un aşezământ sufletului tău, nici trupului tău, nici casei tale?

Dar ce răspuns ai să dai lui Dumnezeu? Care ți-a dat darul acesta? Şi nu socoteşti binele lui Dumnezeu şi nici de nevoie n-ai putut să fii milostiv săracilor, că mai bine ar fi fost să fi făcut milostenie până ai fost viu, dar de vreme ce n-ai avut atunci, măcar acum la moarte fă ceva pentru sufletul tău. Că de nu vei avea nici vrednicie sau şedere mai sus sau cinste cu mieii şi oile cele de la dreapta, dar nu este puțin de-ai fi măcar cu aceia şi să nu stai cu caprele cele de-a stânga, dar de nu vei face nici aceasta ce alt cuvânt sau învățătură poate să te izbăvească? Că până erai viu ca şi cum ai fi fost fără de moarte aşa păzeai avuția ca să nu se atingă alții de ea, iar acum de vreme ce ai şi cunoscut că eşti muritor strică voința cea rea ce ai avut-o către săraci şi ca un putred ce eşti şi vei muri, sfătuieşte-te pentru tine, căci cuvântul ce vreau să zic este foarte greu şi plin de frică şi de cutremur însă este de trebuință să-l zic.

Numără şi pe Stăpânul Hristos cu slugile tale, faci pe slugile tale slobode, slobozi şi pe stăpânul tău, din gerul foamei şi al goliciuni, din temniță şi din legături. Te-ai speriat de acestea dacă le-ai auzit. Dar nici acestea nu le vei face însă aici numai cu cuvintele te-am făcut de te-am speriat, dar mai mult te vei speria dacă vei merge acolo şi vei auzi altele mai înfricoşate şi vei vedea muncile cele groaznice, atunci ce ai să răspunzi? Şi către cine vei cădea ca să te scoată? Cui te vei ruga ca să-ți ajute? Lui Avraam? Dar nici el nu te va asculta că de n-ai fost iubitor de oaspeți, nici milostiv, dar pe cine, pe tatăl tău ai să-l rogi? Nici de la acela n-ai nici un ajutor, pentru că acolo nimeni nu este stăpân nici biruitor măcar de ar fi sfântul cât de mare, nu poate să strice răspunsul cel adevărat şi groaznic. Iar de eşti atât de nemilostiv şi îndărătnic şi fără de omenie smereşte-te chiar vredniciei acesteia ce-ți cere, de nu te temi iarăşi nici îți este ruşine de vrednicie fie-ți milă de primejdia lui, iar de nu poate nici primejdia să te aducă la umilință pentru uşurarea cererii, nici veşnicia, nici darea cea prea lesne nu poate să te facă milostiv?

Dar să fii milostiv pentru mărimea bunătăților făgăduite. Iar de nu vei face nici aşa nici o iertare nu vei avea de la Dumnezeu, de vreme ce cu atâtea învățături nu vrei să cauți pe săraci.

Auzi dacă cei ce ştiu şi au învățat taina că lui Hristos nu-I este milă de carnea Lui, când te vei cumineca, nici sîngele Lui nu l-a oprit, vrei să adăpi, iar tu Lui nu-I dai nici un pahar cu apă rece, dar ce iertare vei lua de la Dumnezeu?

Tu iei cele neputrede de la Dumnezeu cu multă cinste şi de cele putrede îți este milă să le dai?

Aceasta vreau să faci şi vei dobândi iertarea păcatelor tale care se cade de nevoie să le faci şi să le plăteşti fără de voia ta, pentru mine stăpânul tău că numai aceasta singură de va fi ajunge-ne ascultarea. Oare nu sunt acestea grele?

Că Dumnezeu a dat pe Fiul Său spre moarte pentru tine, iar tu nu-I dai Lui nici o fărâmă de pîine, Celui ce S-a vândut pentru tine şi S-a junghiat şi S-a omorât şi nu I-a fost milă de Dânsul, nu numai fiindu-I Fiu adevărat ci şi singur Născut, iar tu pe Dânsul Îl vezi mort şi pierind de foame şi de goliciune, şi-ți cere să cheltuieşti din ale lui şi nu-I dai.

Iar pentru tine le strici şi le risipeşti rău şi fără de folosință, dar ce lucru rău este mai mare decât această nemulțumită? Hristos a fost vândut şi junghiat pentru tine şi umblă înconjurându-te flămând şi tu nici din ale Lui nu-I dai? Ci ai fost mai nesimțitor decât pietrele? Că atâtea şi atâtea învățături mari şi multe n-au putut să te scoată din această neomenie şi împietrire de inimă diavolească, că zice că n-a luat nici o răsplătire de la tine, ci încă miluieşte pe sărac pentru sărăcia lui, iar de nu-l miluieşti pentru sărăcie, măcar să-ți fie milă de boala lui sau pentru închisoare sau pentru legătura lui te fă milostiv, iar de nu te pot face nici acestea iubitor de oameni măcar pentru cererea cea puțină îl miluieşte, că nu-ți cere vreo masă bogată şi plină de bucate, ci numai pîine seacă şi uscată şi acoperământ şi cuvânt de mângîiere, iar de rămîi şi din acestea din toate sălbatic ca o fiară, măcar pentru împărăția cerului fii milostiv şi îndurător, iar de nu pofteşti nici aceia, fie-ți milă măcar de firea omenească, fie-ți milă de sărac când îl vezi despuiat şi-ți adu aminte de Hristos, că pentru tine S-a golit pe cruce, nu-ți zic scoate-mă din sărăcia pe care o am nici nu zic dăruieşte-mi avuție, ci numai pîine şi îmbrăcăminte şi mângîiere şi de mă aflu şi în temniță şi în legături nu zic să mă dezlegi sau să plăteşti datoria mea, ci numai să vii să mă vezi cum sunt legat pentru tine şi-mi ajunge şi iau atâta doar de la tine, pentru că zice Dumnezeu că poți şi fără de milostenie să te-ncununezi însă vreau ca să-ți fiu şi dator ca să dobândeşti mai mare plată şi cu îndrăznire să fie încununarea ta, că stau la uşile tale şi întind mîna Mea şi-mi este drag să iau hrană de la tine şi de aceasta mă bucur mult, pentru ca să te mărturisesc cu folos înaintea tuturor când se va aduna toată lumea la înfricoşata judecată şi în vederea şi auzul tuturor celor ce stau la judecată să le zic; acesta este cel ce mă miluia şi mă îmbrăca că voi când vă ospătează şi vă cinsteşte cineva vă este ruşine să spuneți cuiva şi tăgăduiți, iar eu pentru că vă iubesc tare deşi taceți voi, dar Eu vestesc mila voastră cu multă laudă şi nu-mi este ruşine a zice că am fost flămând şi M-ați hrănit că am fost însetat şi M-ați adăpat, ci îmi pare bine pentru aceste bunătăți ca să fiți moştenitori ai împărăției cerurilor.

Deci acestea auzindu-le fraților în mintea noastră să avem nevoința cu toată puterea pentru mântuirea noastră ca să dobândim şi binele cel veşnic în Hristos Domnul nostru. Amin.

15. CUVANT LA BOBOTEAZA

din “”Margaritare”"

15. CUVANT LA BOBOTEAZA SI PENTRU CEI CE LASA SF. SLUJBA NESFINTITA SI IES AFARA
DIN BISERICA SI

PENTRU CARE SE CUMINICA CU SF. TAINE NEFIIND VREDNICI SI URMEAZA LUI IUDA.

Astăzi voi fraților toți sunteți în bucurie numai eu singur mă aflu în scârbă, pentru că socotind în acest lucru sufletesc, adică în mila lui Dumnezeu şi cunoscând nemăsurata bogăție a Bisericii lui Iisus Hristos, adică mulțumirea voastră ce v-ați strîns astăzi la Sfânta Biserică şi apoi după praznic văzând iarăşi mulțimea aceasta fugind şi uitând biserica, mi se răneşte şi mi se scârbeşte inima, de vreme ce văd că are Sfânta Biserică atâția copii şi nu poate să-i vadă în toate zilele ci numai când este praznic.

O, câtă bucurie sufletească, o, câtă veselie, o, câtă slavă lui Dumnezeu şi cât folos sufletesc ar fi de am vedea în toate zilele Biserica plină de creştini; cu adevărat multă bucurie am avea.

Ce să socotim pe corăbieri şi pe cei ce chivernisesc şi umblă cu negoț pe mare, cât se nevoiesc ca să poate trece locurile cu valuri şi să ajungă la țărm. Iar noi fiind pururea ca pe luciul mării în această lume, ne nevoim fiind aruncați şi purtați de valurile mării de grijile acestei lumi şi ne afundăm uneori în negustorie alteori la judecăți şi în alte lucruri şi griji lumeşti.

Sunt mulți care cu nevoie merg la biserică, numai de două ori pe an sau odată iară mulți niciodată. Sau nu ştiți că în ce chip a făcut Dumnezeu țărmul aşa şi în cetăți şi în oraşe a făcut Biserica ca să năzuim la Dânsa şi să scăpăm de grijile lumeşti şi să aflăm linişte fără de furtună pentru că în acest sfânt liman al Bisericii nu ne temem nici de valuri ce au multă primejdie nici de robia piraților nici de altă pagubă de la oameni răi, nici de fiarele sălbatice nici de vânturi şi de furtuni mari.

De vreme ce numai acesta este singurul liman adevărat şi de toate câte am zis slobod şi numai eu ci şi voi sunteți mărturii, că de-ar cerceta cineva conştiința inimilor noastre, adevărat multă linişte ar afla înăuntru pentru că acum nici mînia, nici pofta trupească nu o supără, nici zavistia nu o topeşte, nici mândria nu o strică, nici o deşartă mărire nu o umflă, ci toate aceste fiare sălbatice s-au smerit, pentru că le-a adormit postirea, ascultarea Sf. Scripturi care prin auz intrînd inimile fiecăruia din voi cu glas dumnezeiesc, toate patimile trupeşti le-a înfrânat.

Deci pentru aceasta câtă nebunie şi nepricepere şi câtă osândă o să ai tu, care nu vrei să vii şi să te apropii de biserică, care este dimpreună maica tuturor?

Ce plimbare mai bună şi mai de folos decât aceasta vei avea?

Ce unire cu oamenii o să afli ai bună?

Ce este împiedicarea sfintei biserici? Adevărat vrei să zici că este sărăcia piedică şi oprelişte Bisericii, dar această pricină ce ai spus-o nu este cu cale pentru că în săptămână sunt şapte zile, pe care le-a împărțit Dumnezeu cu noi şi nu să fi luat pentru El mai multă parte şi nouă să ne fi dat mai puțin, nici în mod egal nu le-a împărțit, încă nici trei zile n-a luat ca să dea iarăşi trei.

Ce ție, o, creştine ți-a dăruit şase iar Lui şi-a lăsat numai una. Iar tu nici în acea zi nu eşti bucuros să fii liber de grijile lumeşti ca să-ți fie auzul slobod şi deschis spre ascultarea Sf. Scripturi, ci faci lucrul ce fac toți furii de cele sfinte, adică cei ce fură Sfintele odoare, din Biserică.

De vreme ce îndrăzneşti să răpeşti şi această sfântă zi care este aleasă şi dăruită spre ascultarea Sf. Scripturi, să o cheltuieşti în grijile şi treburile cele deşarte? Dar ce zic eu de zile întregi? Numai ce a făcut văduva cu milostenia fă şi tu în vremea zilei acesteia şi precum a dat ea doi fileri şi multă dragoste a dobândit de la Dumnezeu două ceasuri şi El va aduce în casa ta mii de agonisite bune.

Iar de nu vrei să te laşi deloc de lucrurile lumeşti şi să cheltuieşti din zi puțină vreme pentru Dumnezeu păzeşte-te să nu pierzi toată osteneala ta şi toată agonisita vieții tale, pentru că ştie cunoscătorul de inimi când nu-L băgăm noi în seamă, să risipească într-o clipă de ceas câte lucruri sunt adunate în mulți ani, în ce fel înfricoşător pieri-vei; când îşi băteau joc de biserica ierusalimului şi zicea: "Umplutu-v-ați casele de lucruri alese dar eu le-am spulberat ca un vânt şi toate s-au prăpădit, zice Domnul".

Dar o, frățiorule ce lucruri putem să te-nvățăm mai înainte de câte trebuiesc creştinului să facă, de vreme ce numai o dată sau de două ori vii aici într-un an, pentru suflet să te-nvățăm, pentru trup, pentru împărăția cerului, pentru munca cea nesfârşită, pentru îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, pentru iertare, pentru pocăință, pentru botez, pentru lumea cea de sus şi de jos, pentru firea cea omenească pentru cea îngerească, pentru răutatea dracilor, pentru meşteşugurile diavolului, pentru viață, pentru prunci, pentru dreapta credință (ortodoxă), pentru ereticii?

Că acestea şi mai multe decât se cade să le ştie tot creştinul şi să dea răspuns tuturor celor ce-l întreabă pentru acestea toate, dar voi nici o parte cât de mică nu puteți să învățați din aceasta pentru că veniți foarte rar la biserică şi încă şi atunci când veniți nu veniți pentru vreo smerenie sufletească, ci numai pentru obiceiul praznicului, alții pentru vorbele şi adunarea prietenilor iar bogații pentru mândrie şi trufie. Iar eu zic că de-ar iubi cineva să ştie toate câte am zis mai sus ar trebui să vie mai des la biserică să asculte citirea Sf. Scripturi şi aşa adevărat le-ar şti toate.

Aveți copii mulți şi slujitori şi când vreți să-i dați la meserie să învețe, nu-i mai lăsați să vie acasă nicidecum, ci le trimiteți şi bucate şi îmbrăcăminte şi ce le trebuie ca să învețe mai bine.

Iar voind să învățați nu doar vreo meserie simplă şi mică ci tocmai care-i mai mare şi mai de folos decât toate meşteşugurile, adică în ce fel ați plăcea lui Dumnezeu şi să dobândiți împărăția cerului, vă pare că veți dobândi prea lesne această meserie şi nu vă nevoiți în toată vremea.

O mare nebunie, pentru că-i trebuie omului multă grijă şi mare nevoință ca să dobândească această dumnezeiască bunătate.

Ascultă ce zice Domnul în Evanghelie: "Învățați-vă de la Mine că sunt blând şi smerit cu inima".

Şi iarăşi prin proorocul: "Veniți fiilor de mă ascultați, frica Domnului vă voi învăța pe voi", şi iarăşi: "Învățați-vă şi cunoaşteți că Eu sunt Dumnezeu". Deci iată că trebuie să aibă multă vreme cel ce vrea să dobândească această iubitoare de Dumnezeu bunătate şi învățătură.

Însă ca să nu ne cheltuim toată vremea de astăzi dojenind pe cei ce nu vor să vie în toate zilele la biserică, întoarcem cuvântul spre praznicul de azi, ajung cele de mai sus cu care pot să-şi tămăduiacsă lenea lor cea multă. Şi de vreme ce mulți prăznuiesc şi serbează sărbătorile şi încă şi numele sărbătorii îl ştim, iar motivul pentru care s-a făcut mai toți nu le ştim, dar care este această arătare şi ce va să zică această arătare şi de este o arătare sau două, nici unul nu ştie, care lucru este un mare rău.

De vreme ce prăznuiesc această sărbătoare în toți anii şi motivul ei nu-l ştiu nicidecum. Trebuie mai întâi să arătăm dragostea voastră ca să ştiți, că nu este numai una şi singură arătarea, ci mai ales sunt două, adică una este aceasta pe care o prăznuim azi şi în toți anii în această zi.

Iar a doua este cea viitoare care va fi la sfârşitul lumii; pentru ce acestea amândouă? Ascultați ce zice Ap.

Pavel şi întîi, zice, pentru aceasta de acum. Arătatu-s-a darul cel mîntuitor tuturor oamenilor, ca lepădând toată necurăția şi poftele lumeşti cu întreaga minte şi cu dreptate şi cu bună credință să trăim în veacul acesta de acum” iar a doua zice: “Aşteptând fericita nădejde şi arătarea slavei Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos”. Pentru care arătare zice proorocul Ioil: “Soarele se va întuneca şi luna se va preface în sânge înainte până a nu veni ziua Domnului cea arătată şi slăvită”.

Dar pentru ce nu se cheamă Bobotează ziua în care S-a născut Domnul nostru, ci se numeşte numai ziua în care s-a botezat ? Pentru că zice, că în ziua în care s-a botezat a sfințit şi firea apelor.

Deci pentru aceea în ziua praznicului acestuia toți iau apă din rîu şi o duc la casele lor şi țin câte un an sau doi sau mai mulți şi nu se strică, de vreme ce se sfințesc astăzi, de aceea se cheamă ziua de azi arătare şi nu cea în care s-a născut.

Ascultă de vreme ce când S-a născut Hristos atunci nu li s-a arătat la toți, ci când s-a botezat atunci S-a arătat, că până la ziua aceasta mulți nu-L cunoşteau pe El şi mulți nu-L cunoşteau ca Fiul lui Dumnezeu.

Ascultă ce zicea Ioan Botezătorul: “În mijlocul vostru era şi nimeni nu-L ştia pe Dînsul”. Dar ce minune este de nu-L cunoşteau alții, de vreme ce nici Ioan Botezătorul nu-L cunoştea până în ziua aceia? Şi cum că nu L-a cunoscut Ioan ascultă ce zice: “Eu nu-L cunoşteam pe El, ci Cel ce m-a trimis să-l botez pe El în apă Acela mi-a zis, peste care vei vedea Duhul coborându-se şi stând deasupra Lui, acesta este cel ce se botează în Duhul Sfînt”. Dar iată că azi s-a arătat tuturor că este Fiul lui Dumnezeu, deci ați văzut că sunt două arătări ale Domnului, adică una aceasta de acum şi alta cel viitoare.

Iar acum trebuie să spunem pentru care motiv vine Hristos la botez? Şi spre ce botez vine?

Pentru că aceasta trebuie s-o ştim că şi cea mai de sus, care ni se cade s-o tâlcuim astăzi cu deamănuntul către voi, pentru că din aceasta o veți cunoaşte mai lesne şi pe cealaltă.

Botez a fost şi botezul evreiesc care curăţea necurăţiile trupului dar nu cele sufleteşti, adică păcatele, pentru că nici pe cel curvar nici pe hoţi, nici pe cel ce făcea alt păcat nu-l izbăvea de păcatele lui, şi numai pe acela ce se apropia de trup mort şi pe cel ce mânca bucate spurcate şi pe cel ce se unea cu cei spurcaţi.

Că zice Dumnezeu la cartea Leviţilor ce se cheamă preoţească prin Moise: “Spălaţi trupul lui cu apă curată şi de va fi acel om necurat până în seară tot se va curăţi pentru că acestea ce le-am zis nu este păcat adevărat nici necurăţie, căci nefiind oameni care făceau acestea deplini îi făcea Dumnezeu prin botezul jidovesc desăvârşiţi, adică prin spălarea pentru fericirea de păcatele cele mai mari.

Deci iată că botezul evreiesc nu slobozea pe om de păcatele cele sufleteşti ci numai de întinăciunile trupeşti. Iar botezul nu este aşa cu cu mult mai mare şi plin de dar, de vreme ce izbăveşte pe om de păcate şi curăţeşte sufletul şi-i dă dar duhovnicesc şi botezul lui Ioan era mai mult decât cel evreiesc, iar decât al nostru mult mai mic, care este ca în mijloc ca un pod şi ajutor oamenilor să treacă de la acelea spre al nostru, că nu aducea pe oameni spre paza curăţirii trupeşti ca cel evreiesc ci numai cei învaţă şi-i sfătuia să-şi schimbe obiceiurile şi să se întoarcă de la rău la bine, având nădejdea mîntuirii lor în lucrarea faptelor bune, iar nu în botezuri multe şi în curăţiri de ape, de vreme ce Ioan nu zicea; spală-ţi hainele tale şi trupul tău îl scaldă şi te vei curăţi, ci zicea faceţi roade vrednice de pocăinţă.

Deci pentru aceasta a fost botezul lui Ioan, nici în Duhul Sfînt nu dădea, nici iertare de păcate nu dăruia celui ce se boteza, că numai ce poruncea oamenilor să se pocăiască, dar nu curăţea păcatele ca Domnul, pentru că zicea: “eu pe voi vă cu apă spre pocăinţă, iar Acela vă va spăla pe voi cu Duhul Sfânt şi cu foc”.

Îmi aduc aminte ce zicea de Rusalii când s-a arătat Duhul Sfânt în chip de limbi de foc asupra fiecăruia din Apostoli şi cum că n-a fost botezul lui Ioan deplin şi nu avea nici puterea Duhului, nici iertarea păcatelor şi de aici este adesea că în vremea aceia întâmplându-se Sf. Pavel de a întâlni câţiva ucenici de ai lui Ioan i-a întrebat pe dânşii de au luat Duhul Sfânt după ce au crezut. Iar ei ziseră către Pavel, nu numai că nu am luat dar nici n-am auzit de este Duh Sfânt, iar el zise către dânşii : dar în ce v-aţi botezat? Ei ziseră botezul lui Ioan. Atunci zise Pavel către dânşii, dar Ioan a botezat cu botezul pocăinţei iar nu cu al iertării şi pentru care motiv i-a botezat?

Ascultaţi, de vreme ce el când învăţa oamenii zicea, să creadă în Cel ce va veni după dânsul, adică în Domnul Hristos. Şi auzind ei s-au botezat în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Şi atunci punându-şi mîinile sale Pavel pe capetele acelor botezaţi, veni Duhul Sfânt asupra lor. Ai văzut că n-a fost desăvârşit botezul lui Ioan? Că de ar fi fost desăvârşit nu i-ar fi botezat Pavel a doua oară nici nu şi-ar fi pus sfintele lui mîini pe capetele lor şi să se roage şi să le săvârşească Duhul Sfânt botezul.

Deci atunci făcând aşa arată mărimea botezului celui apostolesc şi cum că acela al lui Ioan este mai mic cu mult decât acesta, că iată că am cunoscut deosebirea botezurilor cu aceste pilde ce le zicem, dar trebuie să spunem şi pentru ce se botează Hristos şi în ce se botează de vreme ce lui Hristos nu-I trebuia nici botezul cel evreiesc nici cel mai de apoi al nostru, iar nici iertare de păcate precum era fără de păcat, nu-I trebuia nici o curăţenie că zice Scriptura: “Păcat n-a făcut

nici s-a aflat vicleşug în gura lui" şi "Cine dintre voi mă vădeşte de păcat"? De vreme ce Sfântul Lui trup n-a fost lipsit de Duhul Cel care din Duhul Sf. S-a întrupat? Pentru aceea dacă de vreme ce n-a fost lipsit Sfântul Lui Trup de la Duhul Sfânt nici păcate n-a avut, dar pentru ce s-a botezat?

Întîi trebuie să ştim cu ce botez s-a botezat şi după aceea vom cunoaşte şi pricina. Nu S-a botezat Mântuitorul nostru nici cu botezul evreiesc nici cu al nostru ci s-a botezat cu al lui Ioan. Dar pentru ce s-a botezat cu al lui Ioan şi nu cu altul? Pentru ca să cunoaştem noi prin mijlocul firii botezului acestuia cum că nu s-a botezat nici pentru iertarea păcatelor, nici pentru darul Duhului Sfânt, se cunoaşte din cuvântul ce a zis Ioan ca să nu gândească cineva că merge Hristos către Ioan pentru pocăință, cum mergeau alți oameni.

Ascultă cum a arătat aceasta şi Ioan, că acest Ioan ce le zicea celorlalți oameni proşti, faceți roade vrednice de pocăință, ascultă ce-I zice lui Hristos " Eu trebuie să mă botez de la Tine şi tu vii le mine"? Şi aceasta a zis-o Ioan arătând că Hristos n-a mers către dânsul pentru motivul pentru care mergeau ceilalți oameni, adică pentru pocăință şi pentru iertarea păcatelor. De vreme ce atâta a fost Hristos de departe de păcat chiar şi decât botezătorul a fost mai curat; fără de nici o asemănare; dar pentru ce s-a botezat?

De vreme ce nici pentru pocăință nici pentru a primi alte motive s-a botezat? Adevărat pentru alte două motive s-a botezat, unul pentru care a zis Ioan, iar altul pentru care i-a zis Hristos lui Ioan.

Dar care pricină i-a zis Ioan să fie botezul lui Iisus pentru ca să cunoască toți precum zicea şi Pavel; "Iar Ioan a botezat pe oameni cu botezul pocăinței ca să creadă în Cel ce va veni după el, adică în Hristos şi acesta a fost îndreptarea botezului. Că adevărat a merge pe la casele tuturor şi a bate-n uşi strigând şi zicând pentru Hristos, Acesta este Fiul lui Dumnezeu şi credeți în El", ar fi dat oamenilor bănuială să nu creadă mărturia lui.

Iar că a mers către Iordan şi s-a botezat de Ioan înainte a toată mulțimea câți au fost pe țărmurile apei, care au văzut cu ochii lor acea taină cum s-a botezat şi în ce chip s-a coborât Duhul Sfânt asupra Lui în chip de porumbel şi cu mult Îl mărturisea din cer glasul Tatălui prin venirea Duhului Sfânt, a scos mărturia lui Ioan din toată bănuiala pentru aceia şi Ioan singur a zis: "Că eu nu L-am ştiut pe El". Adică a zis că nu-L ştia, făcând vrednică mărturia lui.

De vreme ce Ioan era rudă cu Hristos amândoi trupeşte, de aceea ca să nu se presupună că Ioan mărturiseşte pe Hristos pentru că îi este rudă, a tocmit darul Duhului Sfânt de a crescut Ioan în pustie de mic şi apoi ca şi cum l-ar fi cunoscut cu dumnezeirea aşa îl mărturisea pentru aceea zice că "eu nu L-am cunoscut pe Dânsul, adică nu-L cunoşteam, dar de vreme ce nu l-ai ştiut, cum L-ai cunoscut? Iar el zicea: "Cel ce m-a trimis să-L botez. Acela mi-a spus". Ce ți-a spus? Peste care vei vedea Duhul coborându-se ca un porumbel şi şezând deasupra lui, Acela este cel ce botează cu Duhul Sfânt şi cu foc". Deci vezi că pentru aceasta a venit Duhul Sfânt iar nu să fi venit ca atuncea întâiul, ci ca să arate tuturor pe Cel mărturisit, zburând în chip de porumbel, pentru aceasta dacă a venit şi pentru altă pricină pentru care zice el singur, adică zicând Ioan: "Mie îmi trebuie să mă botez de la Tine şi Tu vii la mine? El răspunse zicând" "Lasă acum pentru că aşa trebuie să primesc toată dreptatea". Vezi dar înțelepciunea slugii?

Vezi smerenia cea înțeleaptă a Stăpânului? Ce va să însemne acele cuvinte cu care zice: “să plinim toată dreptatea”? Dreptatea se cheamă săvârşirea tuturor poruncilor precum zice în altă parte. Adică erau amândoi drepți, umblând în poruncile Domnului fără prihană, deci de vreme ce se cădea să-mplinească toți oamenii această dreptate şi Hristos venind o plineşte. Dar va zice cineva ce dreptate este aceea să Se boteze Hristos? Adevărat dreptate a fost să se plece mărturie Botezului şi să se boteze, căci în ce chip S-a tăiat împrejur şi jertfă S-a adus lui Dumnezeu şi sâmbetele a păzit şi sărbătorile evreilor le-a plinit aşa şi acest sfânt botez fiind de trebuință l-a adaos, ascultând pe Botezătorul şi proorocul, precum a fost voia lui Dumnezeu să se boteze toți oamenii.

Ascultă ce zice Ioan: “Cel ce m-a trimis să botez cu apă” şi iarăşi ce zice Hristos: “Că vameşii în mulțime s-au îndreptat spre Dumnezeu”, botezându-se cu botezul lui Ioan. Iar fariserii şi cărturarii s-au lepădat de voia lui Dumnezeu, de vreme ce nu s-au botezat de la el. Deci de a fost dreptate să se plece poporul lui Dumnezeu şi Dumnezeu a trimis pe Ioan să-l boteze, pentru că Hristos împreună cu celelalte porunci ale legii a împlinit-o şi pe aceasta, cum am zice, să fie toate poruncile legii o sută de galbeni care s-au căzut ca o datorie s-o plătească neamul omenesc şi nu a plătit-o, pentru care datorie ne ținea moartea prinşi în legătură fiind noi vinovați cu această greşeală.

Deci pentru aceea venind Hristos şi aflându-ne pe noi în legătură a plătit datoria şi ne-a eliberat căci noi nu aveam cu ce plăti acea datorie. Pentru aceea nu a zis că se cade să facem iată şi ce a zis, să plinim toată dragostea. Adică zice, Mie Mi se cade care sunt Stăpân şi am tot binele să plătesc pentru cei ce n-au cu ce plăti. Aceasta este pricina botezului care s-a arătat, că a plinit toată legea şi aceasta şi aceea ce s-a zis mai înainte.

Pentru aceasta şi Duhul Sfânt s-a coborât în chip de porumbel, de vreme ce unde este împăcare cu Dumnezeu şi prietenie, acolo este şi porumbelul, că şi în corabie în vremea lui Noe porumbelul a venit aducând stâlpare de măslin în chip de semn de iubire de oameni a lui Dumnezeu şi de izbăvirea acelui potop mare şi acum în chip de porumbel căci se cuvine să înțelegem aceste cuvinte foarte de amănunt, de vreme ce Duhul Sfânt vine vestind mila lui Dumnezeu în toată lumea şi mai vârtos arătând cu aceasta că se cade omul cel sufletesc să fie fără răutate şi simplu fără de nici un vicleşug cum zice Hristos: “De nu vă veți întoarce şi să fiți ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerului”, căci corabia lui Noe încetând atunci acea iarnă şi acel potop ea a rămas pe pământ, iar această corabie firească, adică Domnul nostru Iisus Hristos, dacă s-a stricat vrajba s-a luat la cer şi este cu trupul de-a dreapta lui Dumnezeu şi Tatăl cu acel nevinovat şi întru tot curat Trupul Lui.

Iar de vreme ce mi-am adus aminte de Trupul cel dumnezeiesc, o, iubiții mei ascultători cade-se cât de puțin să zicem ceva şi pentru aceasta către fețele voastre şi aşa să sfârşim cuvântul că ştiu că mulți aleargă la Sfânta şi dumnezeiasca Masă pentru obiceiul Praznicului, adică la Sfânta Împărtăşanie, pentru care de multe ori am zis şi acum zic. Că nu se cade să păzească numai sărbătorile când vor să se împărtăşească ci să-şi curățească conştiința cea dinăuntru şi atunci să se apropie la acestă Sfântă Masă de vreme ce cel ce este spurcat şi cu inima necurat, nu numai în cealaltă vreme, ci nici în ziua praznicului nu este vrednic să dobândească Sfântul şi înfricoşatul Trup al Domnului.

La fel şi cel curat care desăvârşit şi-a spălat păcatele lui prin pocăinţa cea adevărată, nu numai acum ci pururea şi-n toată vremea este vrednic să dobândească aceste dumnezeieşti şi de Dumnezeu dăruite Taine. Însă pentru acest lucru nu ştiu ce voi să zic şi cum se vor păzi cei mai mulţi care sunt plini de răutăţi, adică ei dacă văd ziua sărbătorii că vine, ei aleargă toţi ca şi cum iar îndemna cineva şi se-mpărtăşesc cu Prea Curatele Taine, pe care nici cu ochii lor nu sunt vrednici să le vadă pentru care şi noi pe câţi îi cunoaştem dintre cei nevrednici îi vom opri ca să nu se împărtăşească fiind nevrednici iar pe câţi nu-i vom cunoaşte îi vom lăsa la mila lui Dumnezeu care cunoaşte cele ascunse ale gândurilor tuturor oamenilor.

Deci azi vom face în tot chipul să-ndreptăm păcatul cel vădit al tuturor. Dar care este acest păcat? Este că nimeni nu se apropie la cele Dumnezeieşti Taine cu frică, ci încă mai vârtos tulburaţi şi amestecaţi cu firea şi mânioşi grăind cuvinte fără de care şi clevetind şi silind pe aproapele vostru şi alte mii de lucruri faceţi fără socoteală, pe care de multe ori le-am zis şi nu le voi înceta a zice. Nu vă uitaţi la luptele cele de luptători când merge luptătorul cel ce biruieşte în mijlocul târgului, având pe capul lui cunună şi-mpodobit cu haină scumpă şi ţinând în mâna lui toiag, câtă tocmire şi câtă tăcere este atunci este atunci în tot poporul, nefiind altă gâlceavă decât acela care strigă ca să tacă tot omul.

Cum dar nu vă pare lucru fără de cale o iubitor de priveală creştini? Adică acolo unde se foloseşte diavolul să fie atâta tăcere şi linişte, iar aici unde se cheamă Hristos către El să fie atâta gâlceavă şi tulburare, în târg să fie pace şi linişte iar în Biserică strigare? Pe mare să fie linişte iar la ţărm să fie valuri? Ce te gâlceveşti o, omule? Ia spune-mi? Şi ce cugeţi? De nevoia lucrurilor îţi este grija acum? Socoteşti ceva că ai lucruri în acest ceas? Adu-ţi aminte că încă eşti pe pământ, pare-ţi-se încă cum că mai eşti cu oamenii? Dar cum? Oare nu sunt toate acestea semne ale unui cuget împietrit?

Adică să gândim în acel ceas când mergem la Sfânta Împărtăşanie că suntem pe pământ şi să nu gândim că în acel ceas suntem în dans cu îngerii? Cu care şi versul cel tainic împreună l-am trmis la Dumnezeu şi cântarea cea de bucurie, pentru aceasta şi prea dulcele meu Hristos ne-a numit vulturi zicând: “Unde este stârvul acolo se vor aduna vulturii” pentru ca să ne fie nouă umbletele noastre la ceruri, ca să zburăm la înălţimi fiind uşuraţi cu aripile Duhului Sfânt, iar noi suntem ca şerpii ne târâm pe pământ şi pământ mâncăm, vreţi să vă spun de unde se face tulburare şi ceartă? Că nefiind nimenea să vă ţie uşile şi să vă oprească fugiţi şi vă duceţi unde vă este voia până a nu se sfârşi dumnezeiasca Liturghie că şi acesta este un semn de mare hulă, ce faci o, omule?

Acum când este Hristos de faţă şi îngerii aici şi înfricoşata Masă este pusă înainte şi fraţii tăi cu multă smerenie zăbovesc iar tu cutezi şi laşi toate acestea şi te duci, nu socoteşti că fiind tu chemat cândva la masă unui boier mare, măcar de te-ai şi sătura mai înainte până a nu se săvârşi dar nu poţi să te duci de acolo până nu se ridică toţi şi ceilalţi, iar aici unde se săvârşesc Prea curatele Taine ale lui Hristos, încă mai înainte până a nu se săvârşi această dumnezeiască Tăinuire, cutezi tu de laşi şi te duci la grijile cele trupeşti. Dar oare ce iertare vei avea? Sau ce răspuns vei da? Şi cei ce ies afară din Sfânta Biserică mai înainte până a nu se sfârşi Sf. Liturghie împreună cu rugăciunile cele de mulţumită? Vă voi spune măcar de este lucru cam greu, dar de nevoie este să-l zicem pentru lenea multora.

Când s-a împărăşit Iuda la Cina cea de Taină a Domnului în vremea patimii, ceilalţi apostoli şedeau acolo cu linişte, iar numai el singur sărind ieşi mai înainte. Aceluia dar se aseamănă cei ce fug de aici mai înainte de sfârşitul Liturghiei, pentru că el de nu s-ar fi depărtat de Hristos nici vânzător nu s-ar fi făcut de nu s-ar fi despărţit de însoţirea celorlalţi ucenici nu şi-ar fi pierdut nici sufletul şi viaţa vrăjmaşul. De nu s-ar fi depărtat de acea turmă sfântă nu l-ar fi aflat lupul cel mâncător de sânge să-l mănânce, de nu s-ar fi despărţit de păstor nu ar fi fost mâncat de fiară.

Vezi dacă rugăciunea cea mai de apoi ce se face după Sfânta Liturgie în acel fel se face. Pentru aceea ni se cade şi nouă acum să socotim aceea să gândim, temându-ne de păcatul şi de osânda acelui, de vreme ce Stăpânul nostru Hristos şi-a dat Sfântul Lui Trup, iar tu nici cu cuvintele nu vrei să-I dai plata ce I se cade, nici nu-I mulţumeşti pentru darul ce l-ai luat, ci săturându-te de bucate trupeşti nu-ţi aduce aminte să te-ntorci iar la rugăciune, care este hrana sufletului, care te face de eşti părtaş cu toată zidirea şi cu cea văzută şi cea nevăzută fiind tu om smerit şi din fire simplă.

Dar nu îngăduieşti să mulţumeşti făcătorului tău de bine nici cu cuvântul nici cu lucrul? Dar cum vor fi acestea le zic nu numai ca să lăudaţi cuvintele, nici ca să vă tulburaţi şi să strigaţi, ci pentru ca să ţineţi multă vreme cuvintele noastre şi să arătaţi tocmeală şi bună rânduială acestor dumnezeieşti Taine, pentru că taine se cheamă şi sunt, că unde sunt taine se cade să fie şi tăcere şi linişte multă; drept aceea cu multă tăcere şi multă tocmeală şi cu smerenia cea multă ce se cade Sfintei Împărtăşanii să ne împărtăşim ca să aducem pe Dumnezeu la mai multă dragoste şi sufletul nostru să-l curăţim de toată întinăciunea, ca să ne învrednicim bunătăţilor celor veşnice pe care noi toţi să le dobândim, cu darul şi cu mila Domnului nostru Iisus Hristos a Căruia este slava şi puterea şi închinăciunea şi tăria în vecii vecilor. Amin.